Biblioteca Bucureştilor

12
Decembrie
2000

REVISTA ASOCIAŢIEI BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN BUCUREŞTI • BIBLIOTECA MUNICIPALĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

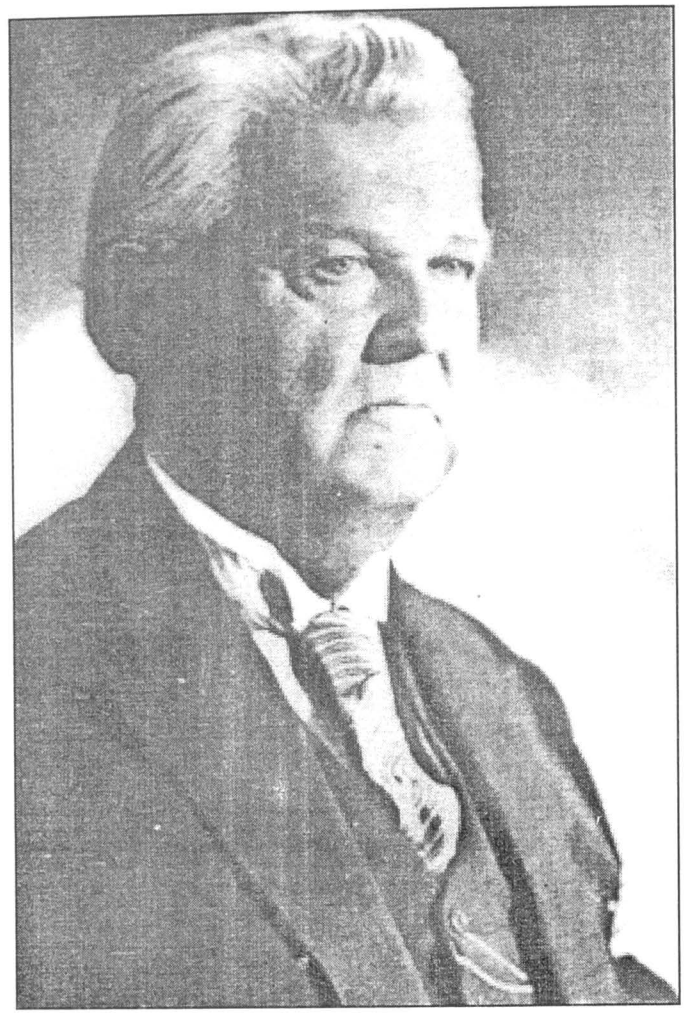

MIHAIL SADOVEANU

1880 – 1961

120 de ani de la naştere

"Luat în totalitate, M. Sadoveanu e un mare povestitor, cu o capacitate de a vorbi autentic enormă, asemănător lui Creangă şi lui Caragiale…

Prin gura sa vorbeşte un singur om, simbolizând o societate arhaică… analizată în toate instituţiile ei. Opera scriitorului e o arhivă a unui popor primitiv ireal: dragoste, moarte, viaţă agrară, viaţă pastorală, război şi asceză, totul e reprezentat. Cu o inteligenţă de mare creator, scriitorul a fugit de document, ridicându-se la o idee generală.

Omul însuşi personifică în chipul cel mai izbitor opera… ochii, nelămuriţi, reci, venind de departe şi trecând peste prezent, sunt ai unei rase necunoscute".

G. Călinescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Anul Eminescu 2
Dan BERINDEI – De la Unirea lui Mihai Viteazul la Marea Unire din 1918 4
N. BĂLCESCU – Românii supt Mihai-Voievod Viteazul 6

Bucureștii de altădată

Ana Maria ORĂȘANU – Vechi zidiri bucureștene – Mănăstirea Mihai Vodă 20

Autografe contemporane

Gabriel DIMISIANU – Geo Dumitrescu, așa cum îl cunosc 22

Profil – *Ioan Mazilu-Crângașu* 24

Itinerar francofon

Teofil BĂLAJ – O icoană pe sticlă și un covor oltenesc... 26

Meridian biblioteconomic

Consiliul Anual EBLIDA, Madrid, mai 2000 28
EBLIDA – Orizonturi, Programe, Inițiative 30
Agenda INTAMEL. *Marija KOBAL* – O cooperare în rețeaua bibliotecilor publice 31
Seminar româno – american de biblioteconomie 34

Agenda culturală

Târgul Internațional "Gaudeamus – Carte de învățătură" 35
Medalion Mihail Sadoveanu 36
Simpozionul Național "Sănătatea Țăranului Român" 36
Festivalul "Toamna baladelor" 36
Nina VASILE – Jocurile zeilor în cartier 37
Noutăți editoriale 38

Calendarul evenimentelor culturale – decembrie 2000 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mircea Eliade

"Eminescu – poetul neamului român"

[...] Eminescu a fost un om de geniu, avea un "sentiment tragic al vieții"; ca toți cei ce explorează până la esență singurătatea și durerea umană, Eminescu nu refuza niciodată să accepte realitatea... Și realitatea, pentru el, era izolarea Omului în Cosmos. Omul se naște și moare în singurătate absolută, dar această singurătate e populată de vise, de himere și de iluzii. Înțelepciunea ne sfătuiește la o rezervă calmă în fața tuturor acestor tentații iluzorii:

"Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă
Tu rămâi la toate rece."
(*Glossă*, vv. 1-8)

Idealul filosofic al lui Eminescu era *ataraxia* greacă, renunțarea perfectă, seninătatea absolută.

Dar acest ideal, bineînțeles, el era departe de a-l atinge, pentru că, în același timp, iubea viața, adora frumusețea și nu-și putea domina pasiunile. A cântat Femeia ideală, așa cum puțini alți poeți au cântat-o:

"Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lumea ce gândea în basme și vorbea în poezii..."
(*Venere și Madonă*, vv. 1-2)

El a cunoscut *"minune cu ochi mari și mână rece* (*Sunt ani la mijloc*, v. 4) și-și amintește de copilul *"cu brațele de marmuri, cu părul lung, bălai"* (*Din valurile vremii...*, v. 2) a cărui prezență, spune poetul,

"Cum inima-mi de-adânc o liniștește,
Ca răsărirea stelei în tăcere."
(*Sunt ani la mijloc*, vv. 11-12)

El visează iubiri romantice de altădată, își idealizează castelana care ascultă, fermecată, cuvintele iubitului

"Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvântu-i!
Cât de sus ridici acuma în gândirea ta pe-o roabă,
Când durerea ta din suflet este singura-mi podoabă.
Și cu focul blând din glasu-ți tu mă dori și mă cutremuri,
De îmi pare o poveste de amor din alte vremuri;
Visurile tale toate, ochiul tău atât de tristu-i,
Cu a lui umed-adâncime toată mintea mea o mistui..."
(*Scrisoarea IV*, vv. 62-68)

Ca toți marii poeți, Eminescu are un geniu polar, ireductibil la o singură "determinantă". El iubește viața și o evită în același timp; adoră și evită femeia; trăiește în mijlocul unei lumi înfricoșătoare și visează la pacea eternă. [...]

Tenho ainda um desejo...
(Mai am un singur dor...)

Ainda um desejo:
tarde a findar,
deixai que eu morra
à beira-mar.
Um sono calmo
no bosque ameno
vizinho às águas
e ao céu sereno.
Não quero tumba,
não quero flamas,
mas dai-me um leito
de tenras ramas.

Ninguém deplore
minha viagem,
mas traga o outono
voz à folhagem,
enquanto as fontes
caiam constantes
e brilhe a lua
nas altas frondes.
Bata o cincerro
ferindo o ar,
cubra-me a tília
com seu roçar.

Se o peregrino
detém sua andança,
paz e carinho
traz-lhe a lembrança.
Luzes que nascem
das sombras lindas,
sendo-me amigas,
serão benvidas.
E o mar gemendo
seu aspro canto...
Eu serei terra,
sozinho... e quanto!

Mihai Eminescu – Poezii/Poesias. Ediție bilingvă româno-portugheză, traduceri de Victor Buescu, Carlos Queiroz, Luciano Maia, prefață și postfață de Mircea Eliade, Editura Libra, București, 2000.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ca toți românii adevărați, Ștefan Vodă era ardelean de origine și anume mureșan. Ca și Uniad Corvinul, ca și Basarabii toți. Dar ce e Maramureș decît o combinație de cuvinte între Marmura (numită Poarta de fier) și Mureș, rîul care trece prin ea. (*Fragmentarium*)

S-a făcut închisoare pentru *Doina* lui Eminescu, pe vremea comuniștilor și, mai ales, a sovietizării. Multe decenii, poezia a fost scoasă din manualele școlare, edițiile au apărut ciuntite, forfecate, orice aluzie cît de vagă în exegeza critică a fost eliminată prompt de slujbașii cenzurii, iar pe nefericitul autor care-și asuma un asemenea curaj îl așteptau zile negre. Numai la Aiud *Doina* se recita și se cînta în libertate deplină, ca să confirme paradoxul că într-o închisoare poți fi mai liber decît în libertate. [...]

Ce-i deranja pe oamenii kaghebeului și pe mercenarii lor autohtoni? Înainte de toate, primele versuri ale *Doinei*: "De la Nistru pîn'la Tisa/ Tot românul plînsu-mi-s'a", cuvinte simple, dar electrizante, clocotitoare ca toată suferința noastră, grea de secole. Zice Cioran (*De l'inconvenient d'être né*, 1973): "În Europa, fericirea se termină la Viena. Mai departe, nenorocire peste nenorocire, dintotdeauna". [...]

Controversată înainte și după metanoia din '89, *Doina* nu este numai o capodoperă, alături de *Luceafărul*, *Glossa*, *Odă (în metrul antic)*, *Mai am un singur dor*, *Scrisorile*, dar și "cîntecul năzuințelor noastre eterne: e cea mai categorică evanghelie politică a românismului". Aceste cuvinte de neuitat au fost rostite de Octavian Goga la dezvelirea unui monument Eminescu, în localitatea Sîn Nicolaul Mare.

Orice vers din *Doina* are o semnificație aparte; privită în totalitate, poezia are sens de sine stătător, ca orice compoziție unitară, tocmai de aceea autorul a revenit în mai multe rînduri asupra ei, pînă a definitivat-o. Dar, cum am observat, unele grupuri de versuri ("De la Nistru pîn'la Tisa/ Tot românul plînsu-mi-s'a"; "Din Hotin și pîn' la Mare/ Vin muscalii de-a călare") se disting față de altele, îndeplinind rolul unor centri nervoși într-un organism viu. [...]

E de subliniat că, rezolvată corect și în respectul legilor țării, o chestiune economică (așa cum se prezintă problema străinismului la originile ei) n-ar fi devenit una politică. Poate că *Doina* n-ar fi depășit interesul pentru care a fost proiectată, și anume de poezie ocazională. După inaugurarea statuii lui Ștefan cel Mare, din iunie 1883, putea intra în uitare. Din păcate, situația reclamată de poet nu s-a schimbat la data respectivă. Mai mult, în multe privințe se menține și astăzi. Cominterniștii sînt o specie mutantă, tot mai viguroasă. "Tezele" nu s-au modificat prea mult: tradiția orbește, trage-n jos, etnocrația e antiintelectuală, națiunea română nu e chiar o națiune, oricum, hotarele vor dispărea, demonul naționalist trebuie exorcizat și blocul ortodox sfărîmat, o dată cu "miturile istorice ale românilor". Să le mai enumăr? Iată-le: mitul latinității, al continuității, unității de neam, al rezistenței contra năvălitorilor și-al vitejiei strămoșilor.

Și pentru că părinții și copiii stalinismului sînt în relații excelente, discursul apodictic al foștilor proletculți a fost recuperat. Se potrivește mănușă în acțiunea de forțare a "revizuirilor", de minimalizarea valorilor culturale. *Doina* a fost acuzată de xenofobie și de naționalism vulgar, agresiv, poluant, în numele "europenizării". Cum era să "intrăm" ieri în URSS cu *Doina* lui Eminescu? Și cum o să "intrăm" în Europa cu aceeași *Doină* și iar *Doină*?

(Petru URSACHE, Cuvînt lămuritor, *Mihai Eminescu – Doina*, Editura Timpul, Iași, 2000)

Mușatin și Codrul

Săraca țară de sus
Toată faima ți s-a dus!
Acu cinci sute de ani
Numai codru îmi erai...
Împrejur nășteau pustii,
Se surpau împărății,
Neamurile-mbătrîneau,
Crăiile se treceau,
Numai codrii tăi creșteau
Și în umbra cea de veci
Curgu-mi rîurile reci,
Limpegioare, rotitoare
Avînd glasuri de izvoare.

*

Frunză verde păpușoi,
Ni-o făcut mama pe doi,
Unu miercuri, unu joi
Ș-o umplut lumea de noi.
Frunză verde de neagară
S-o pornit mama prin țară
Să ne strîngă grămăgoară,
Să ne dei la o școală.
Noi atunce am învăța carte
Cînd o crește grîu în casă
Ș-a bate cu schicu în masă
Cînd o crește grîu în tindă
Ș-o bate cu schicu în grindă
Tot atunci și nici atunci.

Cîntecul streinătății

.....
Că mîncatu-s de streini
Ca iarba de boi bătrîni;
Și mîncatu-s de dușmani
Ca iarba de bolovani;
Și mîncatu-s de ai mei
Ca iarba de mielușei.
Căci mila streinului
Ca și umbra spinului,
Cînd vrei să te răcorești
Mai tare te dogorești
.....
De-aș trăi ca bradu-n munte,
N-aș avea necazuri multe.
Dar trăiesc ca piatra-n vale
Tot cu lacrimi și cu jale.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De la Unirea lui Mihai Viteazul la Marea Unire din 1918

Acad. Dan BERINDEI

Spre sfârșitul primăverii anului 1600, Mihai Viteazul a izgonit pe Ieremia Movilă și a preluat sub conducerea sa Moldova, după ce în 1599, înfrângând pe cardinalul Andrei Báthory, supusese autorității sale Transilvania. Pentru întâia oară pământul dacic era strâns sub o unică conducere a celui care a însumat dubla calitate de ctitor al neatârnării și al unității neamului său. Neîndoielnic, unirea înfăptuită de viteazul voievod nu se înscria pe coordonatele modernității. Ea își avea limitele impuse de vremurile sale. Unificarea aceasta i-a fost impusă de necesitatea realizării unei forțe politice și militare capabile de a fi opusă expansiunii otomane, dar, evident și pretențiilor dominatoare ale împăratului Rudolf II. El n-a avut nici răgazul de a realiza o adevarată unificare instituțională a lor, în măsura în care ar fi avut această intenție. Le-a supus pe fiecare autorității sale, lăsând în bună măsură la conducere nobilimea sau boierimea locală. Dar rămâne, totuși, limpede faptul că a preferat să realizeze unificarea unor ținuturi *locuite de români* și că a căutat să creeze pentru aceștia în Transilvania, unde clasa conducătoare nu era românească, condiții mai prielnice de viață.

Unirea realizată de Mihai Viteazul a fost efemeră. El însuși a căzut victimă adversarilor, intrigii și complotului. O vreme după dispariția sa, imaginea sa n-a avut contururi prea precise în conștiința românilor, dar, o dată cu mijlocul veacului al XVIII-lea, lucrurile au început să se schimbe. Românii au trecut de la neam la națiune și de la conștiința de neam la conștiința națională. Voievodul unificator a căpătat treptat valoarea unui simbol; urmașii mai îndepărtați l-au înțeles mai bine ca pe un antemergător, l-au onorat și i-au acordat cunune de glorie postume. Mihai Viteazul – din ce în ce mai strălucitor – a dominat mentalul românilor în secolul al XIX-lea. Lui i-a dedicat Nicolae Bălcescu monografia căreia i s-a consacrat până în ultimele clipe ale vieții sale chinuite. Primul monument al Bucureștilor a fost ridicat înfățișându-l pe Mihai Viteazul atacând neînfricat dușmanul, în amintirea și a faptei îndrăznețe săvârșite de voievod în capitala Țării Românești în toamna anului 1594, când ridicase steagurile eliberării.

Dacă la sfârșitul secolului al XVI-lea încă nu sosise vremea unei strângeri statornice laolaltă a tuturor românilor, două veacuri mai târziu unificarea națională avea să se impună la ordinea zilei. Hotarele dintre români au început a fi din ce în ce mai anacronice, iar *dialogul cultural* între moldoveni, munteni și ardeleni s-a intensificat. Au apărut proiecte unificatoare sub denumirea *Dacia* și a început să circule și denumirea nouă de *România*. Perioada fanariotă, cu toate racilele ei, a avut și un caracter instituțional unificator, grăbind apropierea celor două state românești de la sud și est de Carpați. În timpul revoluției din 1821, Tudor Vladimirescu era preocupat de situația din Moldova și preconiza conlucrarea Moldovei și a Țării Românești, în Transilvania evenimentele revoluționare din preajma hotarelor ei au produs o puternică agitație a unei țărănimi, care se ridicase la luptă cu 37 de ani în urmă sub conducerea neînfricatului Horea. După pacea de la Adrianopol, care punea capăt unui nou război ruso-turc, a început să se vorbească deschis, chiar și în Regulamentele organice, de o "strânsă apropiere" a celor două principate, legiuirile fundamentale mai înainte amintite, aproape identice, deschizând drum nu numai modernizării, dar și viitorului stat românesc.

Revoluția din 1848, moment în care procesul de constituire a națiunii moderne române s-a încheiat, a introdus printre punctele ei programatice și ideea unificării, mai ales în varianta "micii uniri" doar a țărilor supuse în acel moment suzeranității otomane și protectoratului rus. Kogălniceanu a definit această dorită unire drept "o cheie de boltă" a edificiului pe care revoluționarii pașoptiști se străduiau să-l ridice. Îndemnuri la unitate s-au auzit la Cernăuți, la București, la Brașov și de asemenea pe câmpia Blajului, unde în mai 1848, țăranii ardeleni strigau: "Noi vrem să ne unim cu Țara!"

Revoluția a fost înfrântă, dar lecțiile ei n-au fost uitate. În 1850, Bălcescu cerea ca lozinca revoluționarilor *Dreptate Frăție* să fie întregită prin cuvântul *Unitate*. Unificarea Principatelor, ca o primă etapă pe un drum care trebuia să ducă până la urmă, la o desăvârșită strângere laolaltă, s-a impus în primul deceniu al celei de-a doua jumătăți a veacului trecut, ca problemă dominantă. Un rol important a revenit în această privință revoluționarilor exilați, care au propagat ideea Unirii Principatelor dincolo de hotare, făcând din problema românească o chestiune de interes european.

Dar esențială a fost și redeschiderea crizei orientale. Războiul Crimeii, care a opus Rusia nu numai Imperiului Otoman, dar și Franței și Angliei, a creat condiții internaționale optime unei soluționări a deziderateloor românilor. Era vorba de o intensificare a proceselor de modernizare, dar mai ales de realizarea unui stat național prin unificarea celor două principate. Congresul de pace de la Paris din 1856 a eliberat Moldova și Țara Românească de protectoratul Rusiei și le-a supus garanției colective a celor șapte mari puteri, menținând totodată suzeranitatea otomană. Din pricina lipsei de consens a puterilor garante nu s-a ajuns însă la o soluționare a problemei unificării lor. Cu toate acestea, "drumul n-a fost închis". A fost decisă consultarea dorințelor muntenilor și moldovenilor prin intermediul unor Adunări ad hoc, în care să fie reprezentate toate categoriile sociale și de asemenea, trimiterea în Principate a unei Comisii de informare a puterilor garante. În temeiul lucrărilor și opțiunilor exprimate de Adunările ad hoc și al raportului Comisiei de informare urma apoi să fie luată o hotărâre finală.

Puternica dezvoltare a mișcării pentru Unire a creat condițiile realizării dorinței naționale fundamentale. În amândouă țările zecile și chiar sute de mii de oameni au fost cuprinse în această mișcare, întreaga națiune fiind dornică de a se realiza

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cu un ceas mai devreme statul național. Falsul electoral încercat în Moldova de caimacamul Vogoridi a fost dejucat prin protestul vehement al moldovenilor și muntenilor, care au provocat reacția unei părți din puterile garante. În urma întrevederii de la Osborne dintre Napoleon III și regina Victoria, alegerile falsificate au fost anulate. Noile alegeri au fost câștigate în Moldova și de asemenea alegerile din Țara Românească de mișcarea unionistă. Adunările ad hoc au exprimat, în consecință, o adeziune categorică a românilor la cauza Unirii și totodată la cea a constituirii unui stat modern constituțional.

Divergențele dintre puteri au făcut ca, în 1858, Conferința de la Paris, care trebuia să aibă în vedere dorințele exprimate de cele două Adunări ad hoc și raportul primit de la Comisia de informare a puterilor, să nu ajungă la o decizie categorică, ci doar la o soluție de compromis. Prin Convenția de la Paris s-a dat denumirea de *Principatele Unite*, dar în spatele ei s-a menținut separația celor două țări, hotărându-se ca fiecare să-și aibă propriul domn și propria administrație. Soluția avea să fie însă dată *de români*, care și-au luat soarta în propriile mâini.

Prin dubla alegere a aceluiași domnitor la Iași și la București, pe calea acestei domnii personale Unirea a fost înfăptuită de români și apoi a fost acceptată de puterile garante într-o nouă Conferință reunită la Paris, în aprilie și în septembrie 1859. Doi ani mai târziu, o altă Conferință a Puterilor, întrunită la Constantinopol, a dat urmare cerinței românilor, exprimată de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, acceptând deplina unificare instituțională a celor două țări. Din acel moment, existența României ca stat național și unitar instituțional a devenit un fapt istoric ireversibil. Domnia lui Cuza a demonstrat viabilitatea soluției dublei alegeri și mai ales faptul că unificarea celor două principate contribuise la declanșarea unui proces de renaștere și de modernizare. Domnul Unirii a fost totodată și domnul reformelor, conducătorul noii țări și a fundamentalelor ei înnoiri.

În 1866, rodnica domnie a lui Alexandru Ioan Cuza a luat sfârșit. Țara a trecut atunci printr-un moment de grea cumpănă, puterile garante nerecunoscând unificarea decât în timpul domniei lui Cuza, or înlăturarea sa de la tron a deschis în această privință o criză. Dar, din nou prin fapte împlinite și cu sprijinul unora dintre puteri și în primul rând al Franței, românii au soluționat impasul. În fruntea României a fost chemat un prinț străin – principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen – a cărui prezență la domnie trebuia să grăbească dobândirea neatârnării și totodată România și-a alcătuit cea dintâi Constituție, în acea vreme una din cele mai înaintate din Europa. Un deceniu mai târziu, în 1877, România și-a cucerit independența, sancționată de puteri, la Congresul de la Berlin în iulie 1878.

Din acel moment, a trecut la ordinea zilei problema desăvârșirii unificării naționale, întregirii hotarelor statului constituit în 1859 prin provinciile locuite majoritar de români și aflate sub dominație străină la Apus și la Răsărit. În timpul domniei lui Carol I, la început domnitor, iar din 1881 rege al României, procesele de modernizare au fost accentuate și progresele realizate au fost vizibile. Era evident că orice schimbare a situației internaționale favorabilă împlinirii deziderateloor naționale avea să fie folosită în vederea împlinirii idealurilor naționale.

Izbucnirea primului război mondial a oferit prilejul așteptat pentru o angajare în încercarea de a se soluționa marele obiectiv. După o perioadă de neutralitate, în august 1916 România a intrat în război, după ce marile puteri aliate se angajaseră să-i întregească hotarele cu provinciile locuite majoritar de români în monarhia austro-ungară. Prin jertfele de sânge ale armatei și prin sacrificiile întregii națiuni, românii au demonstrat lumii legitimitatea năzuințelor lor.

Dar unificarea au săvârșit-o în primul rând cei ce trebuiau să hotărască prioritar acest lucru, chiar românii din provinciile aflate sub dominație străină. Printr-o hotărâre fericită a destinului, unificarea s-a putut face și la Răsărit și la Apus. Începând din primăvara anului 1918, când Basarabia prin hotărârea Sfatului țării a decis unirea ei necondiționată cu patria mumă și sfârșind, în ultima parte a anului, prin deciziile luate de adunarea de la Cernăuți a bucovinenilor și apoi prin marea adunare a transilvănenilor și a bănățenilor de la Alba Iulia din 18 noiembrie/1 decembrie 1918, procesul de desăvârșire a unificării statale a românilor a luat sfârșit. România Mare devenise o realitate istorică!

În cursul unei jumătăți de deceniu, românii au demonstrat *atunci* că fapta lor era îndrituită și că noul stat, în forme naționale desăvârșite, corespundea mersului istoriei. A fost realizată o complicată redresare economică, mai ales având în vedere atât grelele urmări ale războiului și ale ocupației, cât și diversitatea instituțională a părților componente ale noii Românii. A fost înfăptuită o amplă reformă agrară, însumând circa 6 milioane de hectare, cu care au fost împroprietăriți mai ales ostașii luptători. A fost introdus sufragiul universal. Țara cea nouă a fost înzestrată cu instituții corespunzătoare, menite a-i evidenția caracterul unitar și cu o nouă Constituție, cea din 1923. Năzuința românilor s-a văzut pe deplin împlinită, iar România Mare și-a demonstrat pe deplin viabilitatea. Drumul spre unitate fusese străbătut de generații succesive și cu toate stavilele și greutățile, chiar și în pofida unor insuccese temporare, biruința fusese, până la urmă, a națiunii române. Ziua de 1 decembrie, firesc, s-a impus ca *sărbătoare națională*, veșnic amintitoare a marei împliniri!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

N. Bălcescu

Românii supt Mihai-Voievod Viteazul

Daca fiecare nație are o misie evanghelică a împlini pe pămînt, să cercetăm şi să întrebăm şi pe această nație română, atît doritoare astăzi de viață, ce a făcut? Ce lupte a purtat pentru realizarea legii lui Dumnezeu, atît în sînul său, cît şi în omenire? Istoria, lumea are drept a-i cere această seamă: căci nu trebuie a uita că, cu toată sfințenia dreptului său, astăzi nu e destul ca o nație să-şi aibă un loc pe carta lumei, sau să-şi reclameze acest loc şi libertatea sa în numele suvenirelor istorice; ca dreptul său să ajungă a fi respectat şi recunoscut de celelalte nații, trebuie încă ca ea să poată dovedi folosul ce a adus şi poate aduce lumei, trebuie să arate formula înțelegătoare şi soțială ce ea reprezentează în marea carte a înțelegerii şi a istoriei omenirei. [...]

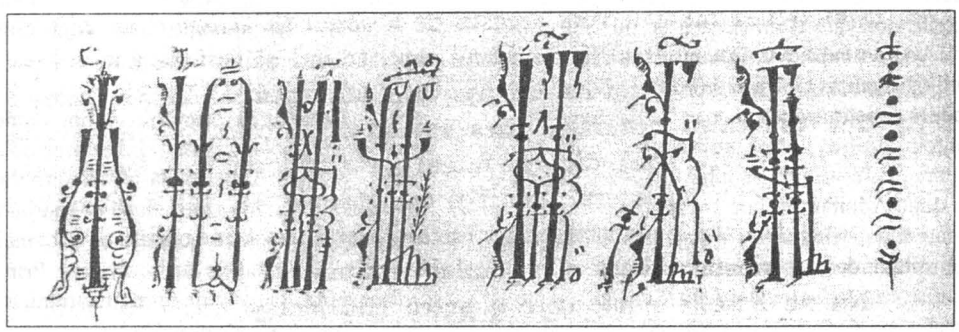

Monograma domnească a lui Mihai Viteazul

În vreme ce ambele împărății se gătea cu atîta silință spre a purta cu putere războiul, unirea voievozilor Moldovei, Ardealului şi a Țării Româneşti, care, după cum văzurăm fusese de mare folos cauzei creştinătății, fu în primejdie de a fi zdrobită, şi aceste țări, acum aşa amerințate de turci, în nevoie de a deschide război între dînsele. Înțelepciunea lui Mihai-Vodă se grăbi a opri o asemenea nenorocire, dar sămînța de vrajbă ce se aruncă atunci rodi mult mai apoi şi zădărnici tot sîngele ce se vărsă pentru cauza creştinătății, azvîrli aceste trei țări în valuri şi în nenorociri cumplite şi mîntui împărăția turcească de peirea ce o amerințase. Sigismund Bathori, nestatornic şi zădarnic, se trufi şi se înălță cu mintea de cînd trată şi se rudi prin căsătorie cu împăratul nemțesc şi începu deodată, prin uzurpare, a se întitula prinț al Țării Româneşti şi al Moldovei, arătînd prin aceasta dorința sa d-a schimba tractatul de alianță ce făcuse cu domnii români într-un tractat de suzeranitate a lui asupră-le. Evenimintele timpurilor păstraseră aceste trei principate, Ardealul, Țara Românească şi Moldova, singure izolate, între împărăția turcească, împărăția nemțească şi crăia Poloniei. Era oarecum firesc lucru ca orice stăpînitor din aceste trei țări, [ce] se simțea în putere, să caute a le uni într-un singur stat şi a reîntrupa astfel vechea crăie a Daciei. Mai mulți prinți români şi unguri o ispitiră. Dar aceea ce împingea pe români către aceasta era dorința d-a-şi constitua unitatea lor națională, d-a se uni între sine frații de aceeaşi limbă şi sînge, în vreme ce ungurii nu era împinşi decît de vechea şi statornica lor dorință d-a-şi întemeia supremația lor asupra întregei națiii româneşti şi, călcînd-o în picioare, a da împărăției lor țărmurile Mării Negre. Lupta între aceste tendințe împotrivitoare ale românilor şi ale ungurilor zădărnici toate întreprinderile de a reîntemeia crăia Daciei şi această rivalitate națională aduse robirea comună. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Harta luptelor lui Mihai Viteazul cu turcii, în 1595

Tocmai se gătea Mihai-Vodă de a se apăra împotriva năvălirei cu care îl amenința vezirul Ferhat-Paşa, cînd prinse veste de întîmplările din Moldova şi de cugetele ambiţioase ale lui Bathori asupra ţării şi domniei sale. Dintr-întăi el nesocoti acele proiecte ale unui aliat trădător şi călcător de giurămînt şi declară că îşi va apăra cu puterea drepturile, de se va atinge cineva de dînsele. Dar stolul oştirilor turceşti acum să pornise spre ţară şi, în acea primejdie, Mihai simţi nu numai că nu putea intra în luptă cu Sigismund Bathori, dar încă că avea trebuinţă de agiutorul lui. El avea apoi şi a se teme ca mişelul său aliat să nu-l jărtfească turcilor. Într-adevăr, tocmai atunci, pe la începutul lui mai, sosise în Ardeal ceauşul Ibraim, aducînd lui Bathori caftane şi scrisori atît de la sultanul, cît şi de la aga curţii din Constantinopol şi Amat-Paşa de la Timişoara, prin care i se făgăduia că sultanul îl va recunoaşte stăpînitor peste cîtetrele principatele cu titru de crai şi cu plata unui tribut anual de 5 mii, în loc de 15 mii sechini ce plătea Ardealul mai nainte, numai să se tragă din legătura creştină. Era învederat că aceste făgăduieli erau prea mari ca să poată fi ţinute. Mihai însă putea să se teamă ori de ce de la un om aşa de nestatornic la minte şi la giurămintele sale. Împăratul însuşi avea teamă de slăbiciunea lui Sigismund, şi încă din 7 martie îi scrisese să se ferească de ispita turcilor, care se silesc "din mîini şi din picioare, prin ameninţări şi făgăduieli", ca să-l tragă pe el şi pe voievozii români din alianţa creştină. În această cumpănă grea în care se află, Mihai găsi în inima sa curagiul rar şi foarte de lăudat d-a jertfi mărimea şi neatîrnarea sa, dragostea sa de sine, drepturile sale şi chiar ale patriei, pentru un mare interes al omenirei şi al civilizaţiei creştine. [...]

Drumul care merge de la Giurgiu spre Bucureşti trece printr-o cîmpie şeasă şi deschisă, afară numai dintr-un loc, două poştii departe de această capitală, unde el se află strîns şi închis între nişte dealuri păduroase. Între aceste dealuri este o vale largă numai de un pătrar de milă, acoperită de crîng, pe care gîrla Neajlovul ce o îneacă şi pîraiele ce se scurg din dealuri o prefac într-o baltă plină de nămol şi mocirlă. Drumul acolo trece în lungul acelii văi, parte pre o şosea de pămînt, parte pre un pod de lemn, care amîndouă sunt aşa de strîmte, încît d-abia poate coprinde un car în lărgimea lor. Această strîmtoare, ce locuitorii numesc Vadul Călugărenilor, fu aleasă de Mihai-Vodă spre a sluji de Termopile românilor. [...]

Stoica Ludescu

[...] «O ceată de Turci se întoarse cu mare hrăborie asupra lui Mihaiu Vodă. Şi atuncea se alese unul den Turci cu sulița şi o împoncişă asupra pântecului lui Mihai şi o înfipse în pântece. Iar Mihaiu Vodă, deaca văzu că piere, el apucă sulița cu amândouă mânile de fier şi căuta în toate părțile ca să-i vină cineva den boiari ajutoriu, să-l isbăvească den peire. Şi alții mai aproape nu se aflară, fără doi boiari, anume Preda Buzescu şi cu fratesău Stroe Stolnicul*; ei grăbiră şi tăiară capul Turcului, şi pre cealelalte soții ale lui,* şi isbăviră pre Mihaiu Vodă din mânile Turcilor, şi multă bărbăție arătară Buzeştii înaintea lui Mihaiu Vodă, că se luptară cu vrăjmaşii şi isbăviră pre Domnul lor de peire». *[...]*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De două sute de ani, din zilele lui Mircea-Vodă cel Bătrîn, Tîrgoviștea era mereu scaunul țării. De puțină vreme numai creșterea Bucureștilor și importența lui comercială făcuse pe domni a lua obicei a petrece o parte din iarnă în acest oraș. Era atunci Tîrgoviștea oraș foarte mare, împodobit și populat; și se întindea frumos pe malul drept al Ialomiței, ocolit de mulțime de grădini, vii și livezi de pomi roditori. Scriitorii contimpurani de feliurite nații să minunează de frumusețea acestui oraș, declarîndu-l că e vrednic d-a fi capitala unei țări și locuința unui domn mare. Acel oraș populat astăzi d-abia e un orășel. Ale lui măreți zidiri vremea le-a ruinat și le-a asemănat cu pămîntul. Un singur turn, rămășiță din vestita Curte domnească, se înalță trist și singuratec pe dasupra acelor grămezi de ruine, întocmai ca acele mari cruci de piatră înfipte în vîrful pleșuvelor movili, mormîntul vitejilor căzuți în bătaie. Acest turn, ce mușchiul numai, cu verdeața sa, împodobește, e scump românilor ca un monument care le vorbește de timpii lor de glorie și de mărire. El a fost martor l-atîtea triumfuri! El a văzut, unul după altul, pe Mircea cel Bătrîn, Dracula-Vodă, Vlad Țepeș, Radu cel Mare, Radul de la Afumați, Mihai Viteazul și Matei Basarab, toți voievozii noștri cei mari și vestiți în pace și în război. Umbrele acestor eroici războinici parcă le vezi învoltîndu-se singuratice și tăcute împregiur acestii ruine; adierea vîntului ce suflă din Carpați, șuierînd în pustiul turn, ne pomenește numele lor, și undele mărețe ale Ialomiței pare a cînta necontenit un cîntec de mărire la gloria lor. Astfel i să nălucește oricărui român cu inimă simțitoare cînd cată l-această mult elocventă ruină; și el nu să poate opri d-a simți durere amară și d-a ofta după vremea trecută. Dar nimeni n-a simțit aceasta mai puternic și n-a esprimat în cuvinte mai frumoase simțirea sa, ca tine, Cîrlovo, floare a poeziei, june cu inimă de foc. Ca o cometă trecătoare tu strălucișî un minut peste România uimită și încîntată de lucirea ta. O moarte crudă te răpi fără vreme, dar apucași a ne lăsa o lacrămă fierbinte pentru gloria trecută și o scînteie dătătoare de viață pentru viitor. Cîntarea ta sublimă asupra ruinelor Tîrgoviștei puse pecetea veciniciei asupră-le și ni le va păstra chiar cînd pustiirile anilor le va șterge cu totul dupre pămînt. [...]

Baltasar Walter

[...] «Spre a odihni inima cititorului după atâtea scene sângeroase, aflarăm cu cale de a însemna aci *cum doi cerbi domesticiți însoțiră pe Mihai în mai multe expedițiuni războinice. Ei se aflau mai cu seamă lângă cortul Domnului; stăteau de față în războaie și lupte, mergând curagios, când înaintea lui, când alăturea de el. Nici sgomotul bombelor, nici fulgerele tunurilor nu-i înspăimântau, ci auzind vuetul se ridicau în două picioare și stăteau puțin privind. Ei stătură astfel martori neclintiți, împotriva obiceiului acestor animale, la lupta purtată cu Sinan Pașa, la Călugăreni. Aci unul dintr'înșii, pierind din întâmplare, celălalt de durere merse de se ascunse în pădure...*

Acest fapt se adeverează prin mărturiile Domnului Mihai și a multor alți ostași demni de credință». *[...]*

Mihai-vodă, după luarea Vidinului, unde îl lăsarăm, se întoarse [la] Tîrgoviște. Întoarcerea sa în țară este un marș triumfal; toți ostașii sunt încărcați de prăzi; poporul îl priimește cu cîntece de veselie și vrăjmașii tremură de numele lui. El începu îndată a se ocupa să vindece rănile și ticăloșia ce pustiirile războiului adusese asupra țării. Într-adevăr, starea ei era vrednică de jale. Populația se micșorase foarte mult prin moarte, prin pribegirea locuitorilor în țări streine și robirile turcilor; numai în această din urmă campanie Sinan robise douăzeci de mii locuitori și apucase a-i trece Dunărea. Orașăle și satele era ruinate și prefăcute în cenușă; cîmpurile era părăsite, viile smulse, grînele, călcate de oștirile ce șerpuiseră prin toată țara, nu putuseră da rod, dobitoacele moarte sau răpite de vrăjmași, care apucaseră a trece peste Dunăre mai mult de 60 mii vite. Românii jertfiseră pentru dezrobirea independinții și a libertății lor, dar aceasta e un bine atît de mare, încît cu nici o jertfă, fie cît de grea, nu e scump cumpărată.

Mihai-Vodă trimise în Transilvania, cu multă cheltuială – fiind și acolo mare lipsă, căci negoțul încetase cu totul din pricina războiului – de cumpărară grîne, făină, vin, sămînță și toate cele trebuincioase, de împărți între popor, care, la glasul domnului său, părăsi pădurile și vizuniile munților unde se trăsese și începu a rezidi orașele și satele pe ruinele celor vechi și a se apuca de lucrul pămîntului; și putu îndată să prețuiască foloasele independinții ce dobîndise cu atîtea jertfe. Iar ca ostașii fără de esersiție să nu se înmoaie și corupă în lene și nelucrare, domnul dete voie la vreo cîteva mii să treacă Dunărea și să necăjească pe vrăjmaș. Aceștia năpădesc peste Pelinul, oraș întins, și, după ce au ucis mai mulți locuitori, îl prefăcură în cenușă și, robind o femeie cu o fată și un băiat a unui din cei mai bogați și însemnați locuitori, anume Michal-oglu, îi aduse în dar domnului, care, tratîndu-i cu multă omenie, întoarse pe femeie cu copii înapoi la soțul ei pentru o răscumpărare de 50 mii galbeni (aur). [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

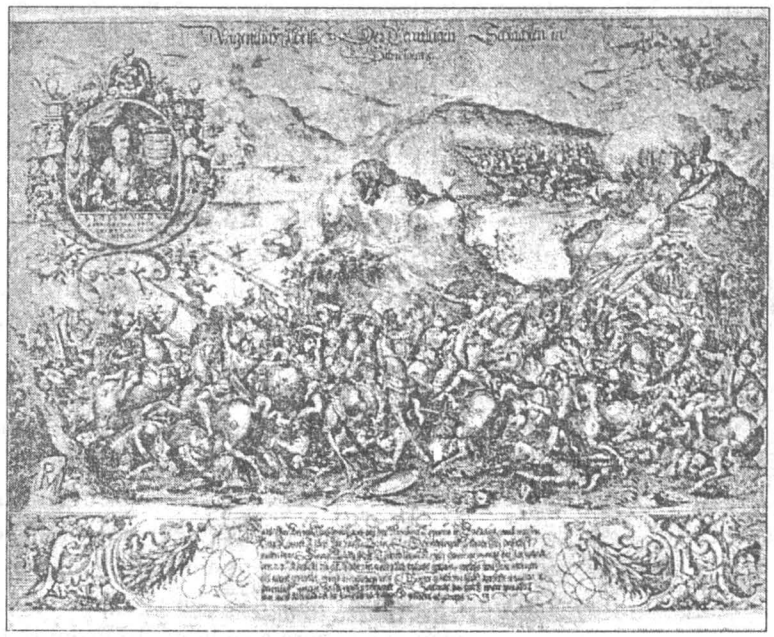

Lupta de la Călugăreni, la 13/23 august 1595

În vremea aceasta Mihai-Vodă – văzînd că Sigismund, de temerea turcilor, umblă să-şi dea ţara împăratului şi că caută a se împăca cu turcii; că împăratul însuşi, desperat de o nouă şi mai îngrozitoare revoltă a ţăranilor, umbla a se împăciui cu turcii, speriaţi şi ei de revolta ianicerilor, şi, puţin dup-aceea, deschidea conferinţe de pace la Weizen – gîndi şi el a căuta a încheia o pace hotărîtoare cu turcii, pace ce îl va lăsa slobod a lucra la planul ce îşi închipuise în mintea lui. El priimi bine pe Hali-Massar-Ceauş, ce veni la dînsul în vara acelui an, 1597, din partea sultanului, ce se spăimîntase de pregătirile ce auzise că face Mihai-Vodă. Pricinile care silea pe sultan a face pace [erau] două: revolta ostaşilor, lipsa şi foametea. Desele răscoale ale ianicerilor la Constantinopol opri pe turci d-a întreprinde ceva însemnat în acest an (1597). Solul aduse domnului din partea sultanului scrisori şi feliuri de făgăduieli măgulitoare, unde, cu vorbe dulci, i se arăta că sultanul nu a vrut a-i porunci, ci l-a rugat şi îl roagă d-a se face prieten al său, că îi făgăduieşte că tătarii nu vor mai încerca a trece prin Ţara Românească, numai Mihai să se unească cu turcii împotriva creştinilor, sigur fiind că, de vor fi comandaţi de un general viteaz ca dînsul, turcii vor fi nebiruiţi. Mihai-Vodă răspunse că priimeşte pace şi prieteşug cu turcii, dar că niciodată nu va lupta cu dînşii împotriva creştinilor, că tot ce poate făgădui este d-a sta neutru. Sultanul fu foarte vesel şi de această ispravă, la care nu se aşteptase, şi îndată, după povaţa lui Ibraim-Paşa Vezirul, se grăbi a trimite o ambasadă mai strălucită decît toate cele trecute. [...]

Ştefan Pascu

[...] Personalitatea lui Mihai Viteazul a stîrnit un mare interes în toată Europa. Cronicarii unguri, polonezi, ruşi i-au însemnat faptele. Alte cronici, avisi *şi* diarii *(broşuri scrise sub impresia momentului), apar în toată lumea europeană,* calendarele vremii *povestesc aceste fapte pentru cît mai mulţi cititori, se scriu* drame *despre Mihai Viteazul, care se prezintă pe scenele teatrelor vremii. Toate acestea constituie dovezi grăitoare cu privire la faima şi la impresiile puternice produse în lumea contemporană.*

De atunci şi pînă azi, figura lui Mihai Viteazul a dominat istoriografia noastră. Este preţuit de reprezentanţii luminismului, de asemenea, de istoricii din perioada romantismului prepaşoptist. Un istoriograf german care n-a înfăţişat istoria poporului român totdeauna în chip ştiinţific, Johann Christian Engel, găseşte pentru Mihai Viteazul aprecieri calde, pline de sensibilitate: "Să semănăm flori pe mormîntul acestui domn român, care prezintă interes de istorie universală". Dintre istoricii români romantici, Damaschin Bojincă, încă în 1834, publică studii despre vitejiile lui Mihai. Realizarea celei dintîi unităţi politice a poporului român de către Mihai Viteazul explică preocuparea atentă de "sinceră admiraţie" a revoluţionarilor din generaţia paşoptistă. Cel care poate fi socotit cel dintîi istoric al lui Mihai Viteazul este Aaron Florian, ardeleanul profesor la Colegiul Sf. Sava, care-i închină, cu mai mult de un deceniu înainte de revoluţie, capitole însemnate din sinteza sa cu privire la Istoria prinţipatului Ţării Româneşti. *[...]*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Călăreț valah din oastea lui Mihai Viteazul

Sigur acum că nu va fi supărat de turci, Mihai se dete cu totul întru înființarea planului său. În vreme ce în Transilvania, prin înțelegerea cu Iojica, lucra spre a opri pe nemți a apuca acea țară și a o lua el în stăpînire sau prietenul său Iojica, agenții săi în Moldova pregătea duhurile în favorul lui. El vru încă atunci, mai nainte de toate, a coprinde Moldova și a-și răzbuna asupra lui Ieremia Movilă și asupra polonilor. Într-adevăr, polonii de mai de mult nu mai ascundea vrăjmășia lor către Mihai-Vodă; ei mereu lucra a-l strica cînd cu împăratul, cînd cu sultanul. Ei propuseseră în mai multe rînduri papei și împăratului că să vor învoi a da agiutor împotriva turcilor, de-i vor lăsa a goni pe Mihai și a lua stăpînirea acestor două țări române; și, văzînd că propunerile lor nu sunt priimite, ei se adresară cu asemenea propuneri la Poartă (sept. 1597), făgăduind că vor da tributul obicinuit al acestor țări și agiutor în contra creștinilor. Ieremia-Vodă, creatură a polonilor, își dezvălise vrăjmășia către Mihai, cum am văzut, în mai multe rînduri și domnia lui era o primejdie mare pentru Țara Românească. Moldovenii, care învățaseră a cunoaște pe Movilă și ura domnia lui asupritoare și jugul totdauna greu pentru Moldova al influinței polonilor, se înveseliră cu inimă cînd le veni vești și făgăduieli de mîntuire de la Mihai-Vodă, pe care îl slăvea ca pe un viteaz și îl cinstea ca pe un erou român și de la care aștepta mîntuirea nației întregi și supt steagurile căruia mulți dintr-înșii alerga spre a se lupta. Ei priimiră bucuros a-și uni țara cu Țara Românească, supt cîrmuirea unui așa mare domn, care le aducea aminte pe Sf. Ștefan-Vodă, a cărui pomenire neștearsă era din inima lor. Mihai-Vodă, asigurîndu-se de aceste bune aplecări ale moldovenilor, începu a se pregăti în acea iarnă pentru a intra în Moldova în primăvară (1598) și înștiință pe prințul Transilvaniei că moldovenii îl doresc de stăpînitor și ca să-i stea și el într-agiutor, spre a goni pe Ieremia Movilă și a-și izbîndi asupra polonilor. [...]

Radu Popescu Vornicul

[...] În mijlocul vremilor acestora s-au unit Batăr Jicmon cu Irimiea vodă din Moldova și Simion vodă din Țara Rumînească și toți au ridicat oști asupra lui Mihaiu vodă în Ardeal, înșelîndu-se și Baștea Giurgea ce ținea cu ei. Mihaiu vodă, văzînd aceste întâmplări reale, s-au dus la împăratul nemțesc, jeluindu-se de Baștea și de Batorești și de alți unguri, spuindu-i că sînt ficleni. Pre carele l-au priimit cu cinste și i-au făcut cărți la Baștea să-i fie ajutoriu, să supue pe unguri, să fie el craiu, iar nu Baștea, nici Batăr. Și viind în Ardeal, Batăr să mira ce va să facă; ci au trimis la Mihaiu vodă să să înpace, dar n-au priimit, ci i-au zis să să gătească de război. Decii, strîngîndu-și el ungurii și ajutor ce avea de la Irimiea vodă din Moldova și de la Simion vodă din Țara Rumînească, au avut război mare la Șomliu și au biruit Mihaiu vodă, iar Batăr Jicmon și cu Ciachi Iștfan au fugit și au rămas Ardealul pe seama lui Mihaiu vodă. Decii, fără zăbavă au trimis oști de au gonit pe Simion vodă din Țara Rumînească. Dar scurtă bucurie că Baștea tălhariul văzînd vitejiile lui Mihaiu vodă și numele cel mare ce-l dobîndise, au întrat pizmă în inema lui ca să omoare pe Mihaiu vodă, precum au și făcut. Că au trimis într-o dimineață nește nemți de l-au omorît supt cort, la Turda, neștiind el nimic și nefiindu-i oștile lîngă dînsul, – că le trimisease la Făgăraș să scoată pe doamnă-sa și pe coconi, carii îi închisease Ciachi Iștfan, pînă a umblat Mihaiu vodă la Beciu. Ci dar acest sfîrșit au dat Mihaiu vodă, cu înșelăciune l-au omorît; care au supus în domniea lui pe turci, pe moldoveni, pe unguri, de-i avea ca pe nește măgari pe toți. [...]

Predarea Ardealului de Sigismund în mîna Austriei fu peste voia [nu] numai a locuitorilor din țară, ci încă și a acelor ce se afla espatriați. Știm că între aceștia era și cardinalul Andrei Bathori, care petrecea în Polonia. El se credea firește chemat a moșteni tronul dupe Sigismund și află cu părere de rău că acesta, după ce l-a prigonit, l-a izgonit din țară și i-a răpit averea, acum îi răpește și nădejdea ce avea d-a se urca într-o zi pe tronul Ardealului. El scrise o scrisoare lui Sigismund care, firește, avu puțin efect; apoi îndrăzni să intre să facă vreo mișcare, dar, găsind pe nemți întemeiați, se văzu silit a ieși îndată; alergă în grabă lîngă regele Poloniei și, știind că împăratul nemțesc era să dea Ardealul în stăpînirea arhiducii Maximilian, ce păstra încă titru de rege al Poloniei, se sili cu aceasta cît putu spre a întărîta pe craiul Poloniei asupra împăratului și a frăține-său. "Nu e destul, îi zise el, pentru casa Austriei, care crede că tot îi este iertat, d-a călca toate tractatele și d-a vrea să uzurpeze toate coroanele; ea întrebuințează astăzi nu puterea, ci șîrîtenia și înșălătoria cea mai meșteșugită, spre a despuia pe niște prinți vecini, aliații Poloniei. Ambiția ei e pricina că astăzi toată Ungaria geme supt jugul păgînilor; astfel va ajunge și Transilvania, de nu se vor grăbi a lua armele spre a înfrîna dorințele ambițioase ale unei familii a cării lăcomie n-are margini." [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lupta pentru recucerirea Tîrgoviștei ("Termogisto"), între Mihai Viteazul, Sigismund Bathory și Sinan Paşa, la 8/18 octombrie 1595

"Mihai, voievodul Țării Românești și sfetnicul maiestății sale împărătești și crăiești etc., dinpreună cu Eftimie, mitropolitul Tîrgoviștei, vornicul Dumitru, banul Mihalcea, clucerul Radu, logofătul Teodor, vistierul Andronachi, spătarul Negru, logofătul Miriște, banul Calotă, sfetnicii lui și reprezentanți ai Țării Românești, sunt hotărîți să-și unească țara lor cu coroana Ungariei. Spre acest sfîrșit, înțelegîndu-se cu vrednicul de cinste Ștefan Szuhay, episcop de Veitzen, prefect al camerei ungurești de la Presburg, și [cu] prea strălucitul Nicolae Istvanfi de Kisasaszonfalva, propalatinul regatului Ungariei și căpitan al cetății Oedenburgul, legați plenipotențieri și comisari împărătești în Transilvania și Țara Românească, au încheiat cele următoare:

1. Împăratul să îndatorează a da leafă la 5 mii soldați d-ai lui Mihai; cît pentru alți 5 mii oameni, călărime și pedestrime, ce cere Mihai, comisarii să se silească a face ca împăratul sau a-i trimite oaste, sau a le da leafă pentru ținerea și armarea lor, însă vara leafa întreagă, iar iarna pe jumătate. Afară d-aceasta, avînd Mihai nevoie absolută de un mai mare [illegible] împăratul, sau, în numele lui, arhiduca Maximilian, se îndatorează a-i veni în agiutor cu oștile Ardealului și din alte părți. Asemenea și Mihai se îndatorează d-a se sili d-a împinge mereu pe turci din partea locului și a merge în agiutorul Transilvaniei și a părților vecine ale Ungariei, cînd nevoia o va porunci.

2. Mihai și fiul său Pătrașcu și toți următorii lor în linie bărbătească să stăpînească Țara Românească cu toate veniturile, drepturile și hotarele ei, ca vasali ai împăratului, fără a plăti vreun alt tribut decît să dea în tot anul la împărăție un dar de cinste, după voia și alegerea sa.

Moșiile cumpărate de Mihai și fiul său cu banii lor să fie ale lor și să aibă voie d-a face cu dînsele ce le va plăcea.

3. Întîmplîndu-se ca Mihai și Pătrașcu să moară fără moștenitori, măria sa împăratul să aibă a întări pe domnul ce se va alege prin învoirea obștească a boierilor, staturilor și rîndurilor țării.

Măria sa va da domnului, oricare va fi, în Ungaria sau în Transilvania, o cetate cu venituri îndestule spre ținerea lui.

4. Făcătorii de rele și dezertorii ce din Țara Românească trec în Transilvania și Ungaria să se poată prinde și aduce înapoi.

5. Negustătorii din Țara Românească vor avea slobod comerciu cu Transilvania, fără însă a vătăma privelegiurile cetăților slobode din această țară. În Țara Românească negoțul va fi slobod, plătind taxa hotărîtă.

6. Religia și biserica română să fie slobode, ocrotite și neatinse de nimeni.

7. Nuncii și ambasadorii ce domnul țării va trimite la împăratul sau la arhiduca Maximilian să aibă îndată audiință și să fie tratați dupe cum cere cuviința.

Acest tractat să încheie în 9 iunie 1598, în biserica Sf. Nicolae din Tîrgoviște." [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Paul Anghel

[...] SFETNICUL: *Dar sînt și iobagii valahi de pe Tîrnave și Crișuri. Și cei de pe cele două Someșuri. Și iobagii unguri de la vărsarea Tisei...*

MIHAI: *Aceștia, toți, ce mai vor?*

SFETNICUL (cu prevenire): *Iartă-mă, doamne, dar mai sînt și ai noștri!... Cei care au venit după noi, cu rogojini aprinse în cap, de peste munți.* (Explicit.) *Țăranii olteni din Mehedinți, din Dolj, de pe Jii. Cei de pe Argeș și Dîmbovița. Moșnenii de la Gura Buzăului. Răzeșii de pe Rîmnic.*

MIHAI: *Sînt tot aceia de la Vidin, de la Călugăreni, de la Șelimbăr, de la...?* (Caută în gînd.) *Ce bătălii am mai dat, hatmane, în ultima lună?... Sînt foarte ostenit. Jumătate, sau chiar și mai mult, din sîngele pe care mi l-ați stors l-am risipit nu în bătălii, ci în această trîntă nesăbuită cu voi, cu țara. Ce vreți, ce vor? De ce se țin azi, chiar azi, după mine?* (Simplu sau măreț.) *Le-am dat o țară.*

SFETNICUL: *Toți spun, doamne, că țara a crescut odată cu nevoia. Fiind țara mai mare, nevoia se află – cum spun ei – la mai multă lărgime. Și se vede mai bine. De peste tot.*

MIHAI: *Nu le-ai spus că le-am făcut o țară mai largă decît puteau s-o cuprindă cu mintea în vis? Că va fi mai puternică și mai strălucitoare decît străvechea ei mumă, Roma?...* (Uimit, revoltat.) *S-ar putea, hatmane, ca acești nemernici să nu fi auzit de Roma!...* (Îmblînzit.) *Mi-e milă, totuși, de ei.* (Căutînd o soluție.)... *Ar trebui, poate, să ies din palat, în caleașca mea de aur, trasă de nouă perechi de armăsari. Dar cine are timp? Ar trebui ca tu, hatmane, sau altcineva, să ieșiți înaintea alaiului și să arătați mulțimii stemele. Ar trebui, poate, să le oferim o paradă!* (Interesat.) *Așa se obișnuiește, nu?* (Supărat.) *Bine, dar cineva trebuie să se gîndească și la asta. Nu sînt chiar niște nimicuri. Cînd vom isprăvi aceste nenorocite bătălii, va trebui să întreprindem niște călătorii pacifice. Pacifice și triumfale... Niște călătorii prin comitate – cum li se spune –, prin sate și prin tîrguri, fiindcă e firesc, hatmane, ca țara să-și cunoască principele încununat de victorii. Atunci cînd le are. Și sînt multe, nu?* (Se reiau bubuiturile de tun. Mihai le ascultă. Grijuliu.) *Unde este vechea stemă a Romei? Te pomenești că încă nu e gata!* [...]

Acest tractat a fost mult lăudat de unii din istorici. Țara Românească singură, zis-au ei, nu putea a-și păstra neatîrnarea ei; cum putea dar face mai bine decît a se închina Austriei, cu asemenea favoritoare condiții? Alăturîndu-se de Austria, românii din Țara Românească se alătura deodată și de atîția români, frați ai lor din Transilvania, Banat și părțile orientale ale Ungariei. Moldovenii încă n-ar fi întîrziat a se lipi de Austria cu aceleași condiții ca muntenii. Prin lipirea lor cu Austria, românii înceta d-a face parte din Orientul barbar și se unea cu Apusul luminat și astfel sporea iute și ei în calea civilizației. Încet cu încet, împregiurările ajutînd, românii, supt ocrotirea Austriei, se întărea și, dobîndind unitatea națională, dobîndea putința d-a cîștiga cu vremea neatîrnarea lor și intra în toate drepturile naturale ale națiilor.

Toate aceste considerații sunt frumoase și ar fi fost adevărate, daca din norocire sinceritatea s-ar putea afla vrodată în învoirile făcute între o parte slabă și alta mai puternică, totdauna plecată a abuza de puterea și protecția ei; daca firea împărăților, care sunt niște adunături de staturi și nații fără nici o asemănare și legătura între [ele], strînse și ținute laolaltă într-un stat numai prin silă, s-ar putea învoi cu ideea naționalității și a independinții națiilor. Austria dar ar fi abuzat de protecția ei, aceea ce ar fi silit pe români a se arunca din nou în brațele turcilor spre a scăpa de nemți, după cum făcuseră în vremea lui Mircea, spre a scăpa de unguri. Apoi, chinuiți și de turci, ar fi agiuns firește acolo unde au agiuns, a se arunca în brațele muscalilor, spre a scăpa de turci, pentru ca un veac după aceea să se arunce în brațele turcilor spre a scăpa de protectoratul împilător al muscalilor. Oscilații nenorocite, dar neapărate cînd un mic stat se află între altele mai mari și smîțit de dînsele. Asta este soarta nenorocită a națiilor care se bizuiesc în streini, iar nu în ele însăși; astfel a fost și va fi soarta țărilor române, cîtă vreme nu se vor împuternici prin unitatea națională. (Că streinul e totdauna vătămător unei nații și că facerile lui de bine chiar sunt rele mari).

În acest tractat vedem că Mihai-Vodă ținti încă a face tronul ereditar și a întemeia o dinastie. Mulți din voievozii noștri cei mari, înainte și în urma lui Mihai-Vodă, visară ereditate și, printr-o fatalitate minunată, acest vis făcu să se stingă cu sunet moștenirea lor. [...] Pretenție nebună, într-adevăr, d-a întemeia stabilitatea unei dinastii într-un pămînt ce se mișcă și se cufundă în mijlocul furtunelor dese ce de dinafară îl cutreieră, în mijlocul unor oameni ce lesne se prefac și se schimbă. Moldovenii începură statul lor prin ereditatea domniei, dar îndată caracterul nestatornic al poporului îl aduse a face domnia alegătoare. La un popor de un caracter schimbător și nestatornic trebuie instituții în analogie cu caracterul său, care să reguleze această nestatornicie, fără a pretinde a o înăbuși. Un asemenea popor are trebuință de instituții libere, alegătoare, republicane. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pe culmea cea mai înaltă a munților Carpați se întinde o țară mîndră și binecuvîntată între toate țările semănate de Domnul pre pămînt. Ea seamănă a fi un măreț și întins palat, cap d-operă de arhitectură, unde sunt adunate și așezate cu măiestrie toate frumusețile naturale ce împodobesc celelalte ținuturi ale Europei, pe care ea cu plăcere ni le aduce aminte. Un brîu de munți ocolesc, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însul, ici-colea, se disface, întinzîndu-se pînă în centrul ei, ca niște valuri proptitoare, mai multe șîruri de dealuri nalte și frumoase, măreațe pedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi și peste lunci. Mai presus de acel brîu muntos, se înalță două piramide mari de munți, cu creștetele încununate de o vecinică diademă de ninsoare, care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării, cătînd unul în fața altuia. Păduri stufoase, în care ursul se plimbă în voie, ca un domn stăpînitor, umbresc culmea acelor munți. Și nu departe de aceste locuri, care îți aduc aminte natura țărilor de miazănoapte, dai, ca la porțile Romei, peste cîmpii arse și văruite, unde bivolul dormitează alene. Astfel, miazănoapte și miazăzi trăiesc într-acest ținut alături una de alta și armonizînd împreună. [...]

Dar nu numai artistul și naturalistul, ci încă strategicul, politicul și arheologul au de multe a se minuna într-acest împodobit ținut. Cel dintîi va privi și va cerceta cu mirare această puternică și întinsă cetate naturală, scăparea neamurilor în epocile grele ale istoriei lumei. De oriunde vei veni, ai să urci mult spre a ajunge la dînsa și nu poți intra fără numai prin șapte porți întărite de natură, lesne de apărat, foarte anevoie de coprins. Politicul va admira feliurimea națiilor și a religiilor adunate din toate colțurile lumei pe acest pămînt, unde Dumnezeu însuși pare a le fi chemat, întinzînd înaintea lor o masă așa de îmbelșugată, cum și minunatele instituții democratice ce au ocrotit acești munți, pe cînd despotismul le mătura din toată Europa. În sfîrșit, istoricul-arheolog va cerceta cu interes suvenirile și rămășițele dacilor, a acestui viteaz și nenorocit popor, cea din urmă odraslă din acel neam minunat al pelasgilor, care se arătă la leagănul civilizației tutulor popoarelor și formă vîrsta eroică a omenirei. El va întîlni încă la tot pasul urmele de uriaș ale poporului crai aici, romanii, domnii lumei, căci Ardealul e cea mai frumoasă parte a Daciei ferice (*felix Dacia*), draga țară a cezarilor.

Aci era Apulum, Salinae, Napoca, Patavium, Pretoria, Augusta, Aquae, Auraria, frumoase și însemnate colonii romane, din care patru cu drept italic, și cea mai vestită decît toate, Sarmiseghetusa Regia, capitala lui Decebal, numită apoi Ulpia Traiana, de a cării ruine plină e și astăzi valea Hațegului. Rămășițele templurilor, bazilicelor, apeductelor, băilor dau și astăzi puternică dovadă de cultura cea mare în care ajunsese Dacia supt romani. [...]

Pecetea lui Mihai Viteazul, domn al Țării Românești, Transilvanici și Moldovei

Mihai-Vodă, iarăși, nu avea trebuință de ajutorul unor trădători dintre nobili, cînd avea în parte-i pe toate popoarele Ardealului. Românii, poporul cel mai numeros dintr-această țară, de mult ațintise ochii spre dînsul cu credința nădejdii și îl aștepta ca pe un mîntuitor, spre a-i scăpa de tirania aristocraților unguri. Într-adevăr, printr-o fatalitate a lucrurilor, asuprirea ungurilor ardeleni asupra iobagilor lor români se adăoga într-o progresie crescătoare de ce se mai apropia ceasul ursit spre pedeapsa ei. [...]

Deosibit de români, pe care, în lipsă de alte pricini, legătura sîngelui i-ar fi silit a sta mai bine cu frații lor, din țară decît cu neam strein, chiar sașii și săcuii erau cu totul în favorul lui Mihai-Vodă. Orașele săsești, ostenite și nemulțumite de domnia ungurească, aplecate din natură către împăratul Germaniei, spăimîntate încă de cîtăva vreme de ura cea mare ce le hrănea cardinalul și de țintirile lui d-a-i reduce cu sila la legea papistășească - dupe făgăduiala ce dedese papei, nădăjduind a intra astfel în favorul acestuia - sau a-i stîrpi cu totul, se pleca bucuroși către Mihai-Vodă, care zicea că coprinde țara pentru împăratul. [...]

Săcuii asemenea, dupe cum știm, avea o ură fieroasă împotriva nobililor și mai ales asupra familiei Bathoreștilor. Purtarea cea înșelătoare a acestora, dîndu-le libertatea cînd avea nevoie de dînșii și răpindu-le-o îndată ce trecea primejdia, chipul cumplit prin care cea din urmă răscoală a lor (1596) fusese pedepsită îi făcuse nerăbdători de a scutura jugul, stînd a da mînă de ajutor oricărui dușman al casei Bathoreștilor.

Așa, toate popoarele Ardealului ura pe cardinal, aștepta cu nerăbdare și sta gata a ajuta pe Mihai spre a răpi din mînă-i țara Ardealului. Mihai, dar, în Ardeal, era nădejdea și sprijinul intereselor popoarelor împotriva aristocrației și a domnirei ungurești. Vai! pentru ce necunoscu el această frumoasă misie și trase asupră-i pedeapsa meritată acelor ce calcă menirea cu care providența i-a însărcinat!

Dar afară de popoare, știm că o mare parte din cei mai mari nobili ai Ardealului, nemulțămiți de Bathorești, chema în dorința inimei lor pe Mihai; deși, în lipsă de dovezi temeinice, nu credem că această dorință a mers pînă la trădare și că ei ar fi înlesnit cu ceva la triumful lui Mihai.

Astfel, cursoarea ce tîra pe Mihai și îl împingea în Ardeal era puternică, nebiruită, providențială. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

I Început de stihuri

Poveste neuitată-n veci şi cu frumoase rime,
mi-am pus în cuget s-o încep, să scriu cu străvezime
Istoriia a lui Mihai, în toate minunatul,
războaiele să i le scriu, să-l laud pe bărbatul
ce unguri şi tătari şi turci şi moldovani şi şleahtici
i-a frînt, la Turda pînă cînd străpuns fu de sălbatici
şi tristul lui sfîrşit ce-avu, cu sîrg şi milostenii
am să vi-l spun spre a-l jeli, voi prieteni şi rudenii...

II Alte stihuri despre acelaşi

Aici sînt stihuri ce-l ivesc pe Mihai, lăudatul,
nebiruit pînă cînd trupul lui, de cap scurtatul,
rămase în pustietate, de sînge pustiit,
răpus de fier înciudat şi batjocorit.
Lăudat fie-i numele! Pierzării, cine a dat
fălosul trunchi al gloriosului bărbat
ce-n Turchia
şi-a purtat vitejia,
el cu sabia şi cu calul
Moldavia o au făcut-o a lui şi Ardealul!
Îndrăcita pismă au făcut să salte
din ţeasta lui, toate cugetele înalte,
durerile rostogolind prin vreme,
cum se urmează în stihurile acestei poeme.

În 23 oct., Mihai scoase afară o proclamaţie, vestind că el a venit ca să ţie pe locuitorii Ardealului în credinţa şi supunerea ce ei juraseră mai nainte împăratului şi a scoate din scaun pe Andrei Bathori, care, lăsînd partida, creştinească, va să predea Ardealul turcilor. Dup-aceea el porni de la Şărcaia spre Făgăraş, "nevătămînd pre nime, zice aceeaşi cronică citată mai sus, nici prădînd satele, pentru că de bunăvoie îi dete cele trebuincioase spre hrană", şi chiar într-aceeaşi zi ajunse la Cherţişoara. În cale, în toate părţile Mihai revoluţiona popoarele şi îi silea, mai ales pe saşi (pe care nu voia a-i lăsa în urma sa în stare de a se arma), a se uni cu armia sa. [...]

Într-aceea, Mihai-Vodă, ridicîndu-şi tabăra de la Sibiiu, înaintă cu încetul spre Alba-Iulia. Prin toate oraşele pe unde trecu în cale, locuitorii alerga înainte-i cu daruri, slobozind puşti în semn de veselie şi priimindu-l cu mare dragoste şi entuziasm. Apropiindu-să de Alba, locuitorii oraşului şi ai judeţului îl întîmpinară cale de o leugă înainte cu multă cinste şi daruri. În capul lor era episcopul catolic Dimitrie Naprasdi, încungiurat de tot clerul său. El fericită în numele poporului pe domn de sosirea sa, urîndu-i tot feliul de fericiri, o domnie vecinică asupra ţării Ardealului, ce el dobîndise cu sabia, o viaţă îndelungată şi izbînzi multe, care să adaoge unile peste altile.

În aceeaşi zi, luni 1 noiemvrie (s.n.), Mihai-Vodă intră cu mare pompă în capitala Ardealului. Dorinţa ce adesea avea d-a face întipărire popoarelor printr-o strălucită privelişte, adăogîndu-se la vesela îmbătare a unei izbînzi de atîta vreme dorită, făcu pe Mihai de puse în această intrare triomfală o podoabă neauzită în părţile noastre. Intrarea s-a făcut prin poarta Sf. George. De la această poartă pînă la palatul domnesc, sta înşiraţi ostaşii de ambe părţile uliţei în mai multe rînduri, în dosul cărora se grămădise mii de mii de popor. Înainte venea episcopul şi clerul său, isnafurile (corporaţiile) oraşului, apoi o bandă de muzică ce se compunea de opt trîmbiţe, care cu multă armonie modula sonurile lor, de atîtea tobe de oţel pre obiceiul turcesc, de un bun număr de flaute şi flaşinete. În urma acestei orchestre, venea Mihai, călare pe un măreţ cal alb. Opt paji învestiţi cu mare eleganţă încungiura calul domnului. Înaintea lui opt seizi duceau de frîu opt cai acoperiţi cu şele preţioase, lucrate cu aur şi argint, şi împodobiţi cu pene mari.

Mihai purta pe cap un calpac unguresc împodobit cu o egretă neagră de pene de erodiu legate cu o [copcă] de aur; o manta lungă albă de mătase ţesută cu fir, avînd pe de lături ţesuţi vulturi de fir; tunică albă de aceeaşi materie; lungi ciorapi de mătase albi, garnisiţi cu petre scumpe şi botine de saftian galben; de brîu atîrna o pală de Taban împodobită cu aur şi rubine. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

NICOLAE IORGA

ISTORIA LUI MIHAI VITEAZUL

Astfel, în mijlocul concertului trîmbiților, tobelor și altor instrumente, la sunetul clopotelor și vuietul tunurilor, la care se unea strigările de bucurie ale poporului, intră Mihai în capitala Ardealului și trase la palatul domnesc. În cale, pîn-a nu ajunge l-acest palat, Mihai spun că să îndreaptă către un nobil ungur, Ștefan Bodoni, ce căzuse prins în bătaia de la Sibiu, și îl întrebă undear fi mai bine să tragă. "Fără îndoială, zise Bodoni, în palatul prințului Andrei". La care vorbe Mihai răspunse: "Ce, nu sunt încă biruitor?" Toată ostășimea se împărți în liniște și cu orînduială prin birturi și case publice, fără a face nici o pagubă sau vătămare locuitorilor. Nimeni n-ar fi îndrăznit a face vrun rău, știind pe strașnicul domn acolea. [...]

Mihai socoti să urmeze în Ardeal, în privința românilor, politica Corvinilor, adecă a ușura oarece sarcinile țăranilor, a-i ocroti în contra abuzurilor nobililor și a înălța mai mulți dintr-înșii în treapta de nobili, ca astfel națiia să fie reprezentată în dietele țării. Dar am văzut mai înapoi că această sistemă nu adusese mari foloase românilor, căci nobilii lor, dobîndind interese împotrivitoare gloatei poporului, se alia cu ceilalți nobili unguri și se lepădau și de naționalitatea lor. Datoria lui Mihai ar fi fost de a da românilor libertatea din obăgie și proprietate de pămînt spre chezășuirea acelii libertăți și a da nației o reprezentare deosibită în dieta celor trei națiii. Astfel el ar fi dat stăpînirii sale în Ardeal o temelie neclintită. Niciodată ocazie mai bună pentru aceasta nu se înfățișă ca acum, îndată după bătălia de la Sibiiu, cînd ungurii, îngroziți, amorțiți cu totul, se mulțumea de li s-ar fi lăsat măcar viața. Mai tîrziu Mihai în zadar vru; anevoințele crescuseră prea mult: ocazia trecuse. Și nu trebuie a crede că noi aci judecăm pe Mihai după ideile de democrație ale veacului nostru, iar nu dup-acele a veacului său; căci urma ne va dovedi că aceste idei era bine simțite atunei și chiar de Mihai.

[...] "Conspirația unor ardeleni" contra lui era semnalată de Mihai, în adevăr strîns din toate părțile, arhiducelui Maximilian, într-o scrisore de alarmă, înfățișînd "creștinătatea însăși în primejdie, la 23 august". *Sabia lui căzuse asupra cîtorva nobili mai mărunți, dar și asupra lui Farkás Kornis. Proclamația de răscoală, chemînd statele ardelene nu la adunarea din Sas-Sebeș a lui Mihai, ci la aceea a rebelilor,* purta și iscălitura lui Csáki, *nehotărît încă la 21, ca unul ce avuse sarcina dietei din Turda, dar care-și credea în sfîrșit ceasul sosit.*

Se vorbea de "libertatea veche" încălcată, de legile neținute în samă, de dăjdiile grele, de nesuferitele sarcini și mai ales – cu aceasta se puteau recruta aderenți – de "hotărîrea strașnică, zdruncinătoare ca să taie pe nemeși de la mic pănă la mare, tot așa și pe slujitorii lor ungurești cu plată... și locuitorii de frunte din orașe", "rupîndu-se de la credința înălțimii-sale împăratului Romei". Ei înțeleg ca, adunați în cîmpul Cristișului, lîngă Turda, să rămîie "credincioși adevărați" ai Coroanei imperiale. Erau siguri de "o bună parte din oastea de călăreți unguri a voievodului" și de secui, mai ales de cei din scaunul Arieșului.

În ce privește pe Basta, proclamația adăugea atît: "generalul din Caşovia al înălțimii-sale a sosit cu o oaste mare aici, la hotar" (2 septembre). Nu treceau două zile, și lui Basta i se cerea ca, "lăsînd la o parte toate zăbăvile, cît mai răpede să se grăbească în ajutorul nostru", căci, altfel, vor fi scuzați dacă "alții mai tari vor năvăli în țară", – "mai tari", adecă Sigismund cu polonii.

Un cronicar ungur, Szamosközy, arată în ce calde și înduioșătoare cuvinte s-a îndreptat Mihai prin solii săi, sasul Luca Trausner, preoții unguri Ioan Ungvári și Grigore din Vașarhei și dalmatinul Zlatarich, către cei cari-l trădaseră, ca și către aceia a căror credință-i apărea îndoielnică. Li-a amintit celor dintăi că avea dreptul să-i taie și n-a făcut-o, că și-a stăpînit ostașii – la Brașov, după o ceartă pentru cireșe, terminată cu sînge, el executase în iunie trei dintre ostașii români – și li-a pus în vedere că "Dumnezeu ajută totdeauna dreptatea". Celorlalți ostași li-a scos înainte la ce rang și la ce bogăție i-a ridicat: "eu însumi am rămas aproape sărac, numai să vă pot îmbogăți". I-au fost ca niște copii; n-au ei simțul onoarei față de cine i-a dus la glorie? Liberînd pe toți prizonierii la plecarea din Alba-Iulia, li-a cerut să se roage pentru biruința lui. [...]

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

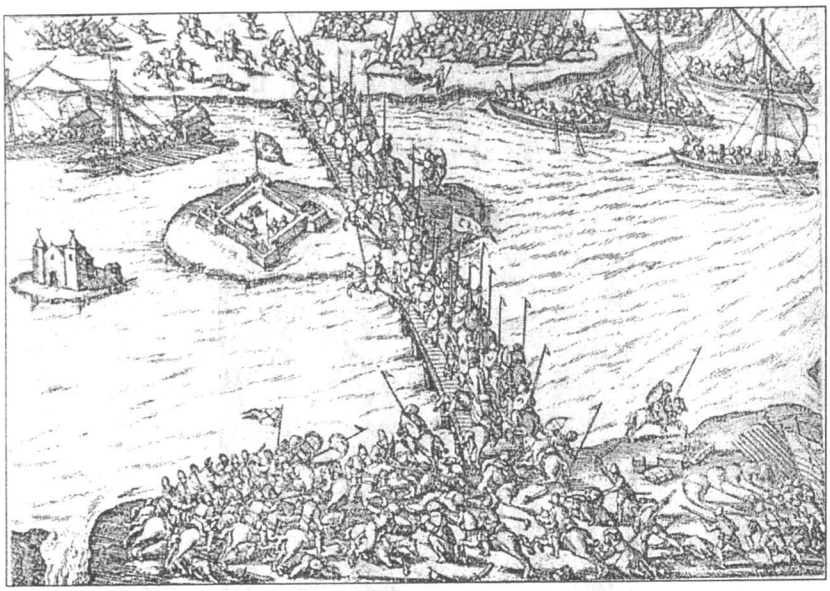

Bătălia de la Giurgiu, octombrie 1595

De asemenea idei inspirat, Mihai-Vodă deschise la 20 noiemv., în Alba-Iulia, adunarea generală, în care el făgădui că va păstra constituția țării și toate privelegele, libertățile și daniile nobililor, afară de cele făcute de Sigismund. [...] dă voie unora dintr-înșii a se întoarce în țară, asigură libertatea săcuilor, iar pe români, fără nici o ușurare, îi lăsă în starea de obagi ai nobililor. Astfel Mihai trădă misia sa în Ardeal și merită d-a cădea. [...]

Mihai, sigur acum că, după ce l-a ajutat norocul ca să coprinză Ardealul, îl va ajuta ca să-l și stăpînească, aștepta cu o veselă nerăbdare sosirea comisarilor împăratului și urmă a administra Ardealul ca pe o țară a sa. La 9 fevruarie el convocă dieta țării, unde, după zisa unui cronicar sas, nu făcură alta decît "mîncară, băură și numărară bani lui vodă". Iar după mărturia istoricului Bethlen, această sesie se vede a fi fost mai serioasă; căci Mihai, începînd a se deziluziona de nobilii unguri și vrînd a face oarecare ușurări poporului, aceștia începură a-l ruga d-a nu se atinge de privilegiurile lor. Ei îndrăznea a vorbi de privilegiurile lor, atunci cînd, cu orice jertfă, trebuia a uni pe toți locuitorii țării spre a apăra privilegiurile țării ce erau amenințate de nemți. Domnul, furios de aceasta, răspunse lovînd cu mîna mînerul sabiii sale și strigînd: "Iată privilegiul vostru!" Din nenorocire el amerință numai, dar nu lucră. [...]

Emil Botta: "Iacob Beuri, Valonul"

La miez de noapte,
în locul ce-i spun arboroasa,
ne adunarăm,
adunătură eram, colb luat de vînt,
acolo un cînt am cîntat,
ciudatul cînt:
Lăudat fie asasinul ce pătrunse în cort,
lăudat fie. Altfel
totul era mort.
Uriaș ar fi crescut uriașul,
coroana și frunzișu-i de sînge
ne-ar fi copleșit,
o umbră de moarte ne-ar fi coperit.
Oh, Mihaiul, stîngaciul,
ne-ar fi zdrobit,
El, Măreția, Retezatul, Copaciul.

În 6 mai 1600, Mihai, lăsîndu-și soția în Ardeal, porni spre Moldova; și vrînd a sosi chiar și înaintea vestii sosirei sale, cu o grabă de care toți s-au minunat, fără a da răsuflare oștilor sale, trecu munții nu prin drumul obișnuit, pe unde știa că-l așteaptă dușmanul, ci urcîndu-se prin munții cei mai grei, pintre stînci și pintre strîmtori aspre. Pe acolo armia avu a suferi mult, mai cu seamă din lipsa proviziilor ce nu găsiră nici pe acolo, nici în părțile Moldovii, pe care dușmanul le pustiise mai înainte. Caii nu avură pășune, și ostașii fură siliți a se hrăni cu foi de copaci. Oștile însă nu murmurară deloc împotriva acestii răpegiuni. Într-adevăr, Mihai le dedese încredințare că vor birui și le făcuse a nădăjdui mult în îmbelșugarea și gloria ce vor dobîndi prin biruința cîștigată fără nici un aliat. Oștile vrăjmașe orînduite spre paza acelor munți, văzînd cu mirare și spaimă că dușmanul, trecînd prin prăpastii, i-au ocolit, se traseră spre șăsul Moldovei, către tabăra lor cea mare. [...]

Îndată după această luptă de avangardă, ambele trupuri de armii protivnice se arătă unul în fața altuia. Ele cătară cîtva una către alta, ca cum ar fi așteptat ceva. Ce va face armia moldavă? Lupta-se-va ea alăturea cu polonii pentru un domn pus de dînșii și nesuferit țării, împotriva fraților lor de sînge și a unui erou, fala tutulor românilor? Moldovenii nu stătură mult în cumpănă. Într-o clipă, 15.000 dintr-înșii, puindu-și cușmele în vîrful lăncilor, cu mari strigări de bucurie trecură în tabăra lui Mihai. Ierimia nu mai avu atunce alt ce face decît a fugi cît mai în grabă, împreună cu oastea ce-i rămase, spre Hotin. [...]

În sfîrșit, dușmanul, agiungînd la Nistru, la cetatea de margine a Moldovii numită *Hotinul*, pe care Ierimia o grijisă foarte bine cu slujitori de ai săi nemți, hotărî de a să opri acolo spre a da bătaie, nădăjduind că va putea izbuti a birui oștile lui Mihai, obosite de atîta cale. Numărul ostașilor ce-i aveau aliații cu dînșii se urca pînă la 30.000. În 18 mai sosi și Mihai pe loc și îndată se înhăță bătălia la *Otani*, lîngă *Hotin*. Bătălia ținu de la 10 ceasuri dimineața pînă în seară și, cu toate că dușmanul se purtă mai vitejește în această bătălie, dar nu fu mai norocit decît altă dată.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mihai, cu o furie mare, cade asupra armiei dușmane, care, după o lungă împotrivire, perde cîmpul de bătaie, pe care îl roșește și îl udă cu valuri de sînge; 8000 din vrăjmași zăceau în cîmpul bătăliei, iar din oastea noastră numai 2000; mulți dușmani încă periră ca vai de ei, înecați în rîul Nistrului. Românii cîștigară o pradă bogată; iar dușmanii ce scăpară se închisără cu toții în cetatea Hotinului. [...]

Mihai, deși cunoștea bine cît de mulți partizani are în Polonia întreagă, iar mai cu seamă că vecina țară a Podoliei, care era de lege orientală, îl chema și îl aștepta cu mare bucurie spre a i se închina lui, tot nu îndrăzni a trece peste hotar în Polonia, spre a sfîrși războiul, încheind pace sau îndeplinindu-și planurile sale în acea țară, din pricină că el încă nu era înțăles bine cu aliații săi, că nu putuse cuprinde cetatea *Hotinul* și că trebi grabnice îl chema în Ardeal. Aceasta fu o mare greșală a lui Mihai, căci vecinatele provinții era fără oști și, cu simpatia popoarelor, și fără aliații săi el ar fi putut împune voința sa în Polonia. [...]

Acesta, văzînd atunci că polonii nu sunt încă în stare a-i face vreun rău, că ei se mulțumesc a sta în poziție de apărare, socoti pînă una-alta să se întoarcă în Ardeal, spre a pune capăt la pricea ce era între dînsul și împăratul pentru stăpînirea Ardealului. El trimisese curieri la cetățile acestii țări, spre a vesti triumfurile sale în Moldova, și tot Ardealul își arătă veselia prin descărcături de tunuri și alte ceremonii. Asemenea, Mihai porni și curieri la împăratul, ca să-i facă cunoscut coprinderea Moldovei și a i-o închina din partea sa și a fiului său, Pătrașcu, păstrînd însă pe seamă-i stăpînirea ei. [...]

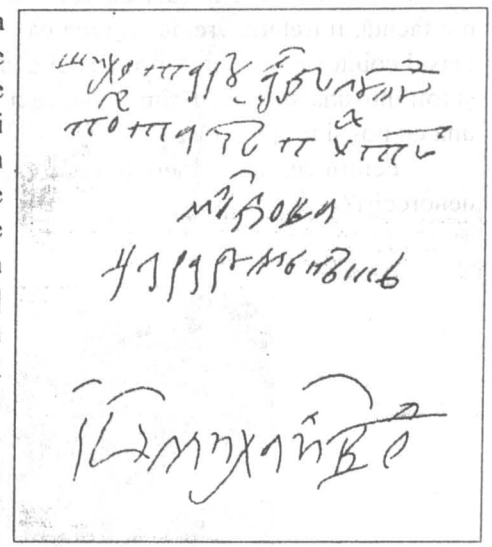

Fragment dintr-o scrisoare a lui Mihai Viteazul, 1601

Cînd se vesti coprinderea Moldovei, toată lumea rămase uimită de mirare. Acel căpitan care umblă și izbește cu iuțeala trăsnetului, acei minunați ostași care sufere în tăcere marșurile cele mai repezi, osteneala și foamea cumplită, trăind numai de entuziasm și de glorie, bătîndu-și joc de puterile naturei, ca și de ale oamenilor, buna rînduiala, disciplina și jertfirea ce ei păstrară în această campanie, strălucitele triumfuri care încununară strădaniile lor fură slăvite și trîmbițate în toate părțile. Acel veac nu arătase încă în Europa o asemenea armie și un asemenea general. În toate părțile se zicea că Mihai a coprins Ardealul în 11 zile și Moldova numai în 8. Toți dușmanii săi se îngroziră. Ei se încredințară că singuri nu pot face nimic împotrivă-i, ci numai coalizîndu-să toți împreună. Mihai ajunsese acuma în culmea slavei și mărimei ce el visase. Cinci ani abia trecuse de cînd el trăsese sabia spre a apăra țara sa de tirania turcească și, după o mulțime de eroice triumfuri, respinse potopul turcesc departe de dînsul și de Europa creștină. Nu numai atît. El voi a-și crea o patrie mare pe cît ține pămîntul românesc; și norocul ajutîndu-l, în cîteva luni Ardealul, Moldova și o parte din Banat sunt unite cu Țara Românească. Rămăsese numai Timișoara cu ținutul ei, ce se afla supt turci, și Oradea Mare, cu părțile orientale ale Ungariei, pe care el le cerea de la împăratul cu dreptul că ele fac parte din Ardeal, precum ținuse și supt Sigismund Bathori. Aceste mici ținuturi dobîndite, unitatea națională era com-

Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu

[...] Restaurarea drepturilor suverane ale Țării Românești – idee directoare a cîrmuirii lui Mihai, postula, cu necesitate, cooperarea constantă, unirea, sub o formă sau alta, a forțelor din Țara Românească, Transilvania și Moldova. Fără o atare continuă solidaritate nu puteau fi echilibrate raporturile cu Poarta și nici păstrate drepturile esențiale ale celor trei state, drepturi pînă atunci treptat limitate, într-un proces de durată, de puterea dominantă în sud-estul continentului. Unirea Țării Românești cu Transilvania și Moldova, înfăptuită de Mihai Viteazul, a fost pregătită de desfășurările majore ale istoriei românești, timp de două sute de ani, începînd cu finele secolului al XIV-lea. Alianța fusese urmărită, firește în felurite modalități, și de Mircea cel Bătrîn, și de Ștefan cel Mare, de Iancu de Hunedoara, de Vlad Țepeș, de Radu de la Afumați, de Petru Rareș și Ion Vodă – pentru a nu aminti decît personalitățile din acest răstimp. Toți avuseseră ca țel primordial să păstreze statul cu atributele sale fundamentale, în confruntarea cu Imperiul otoman care, în expansiunea sa, desființase multe cîrmuiri în Peninsula Balcanică și în sud-estul Europei. Meritul excepțional al lui Mihai Viteazul a fost de a fi realizat unitatea politică a țărilor române, *concluzie la care ducea o îndelungată realitate și experiență istorică, clădită pe continuitatea și unitatea etnică și de civilizație a poporului român, din cetatea carpatică pînă la Dunăre și țărmul Mării Negre. Realizarea acestei uniri în 1600, fie și pentru scurt timp, arată personalitatea de geniu a lui Mihai Viteazul:* prin opera sa a însumat o evoluție istorică seculară și a fixat obiectivul vital pentru dăinuirea și progresul poporului român – statul național unitar, devenit realitate în 1918. *[...]*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

pletă. Independinţa absolută ar fi urmat fără îndoială. Mihai realizase acum visarea iubită a voievozilor cei mari a românilor. Acum românul s-a înfrăţit cu românul şi toţi au una şi aceeaşi patrie, una şi aceeaşi cîrmuire naţională, astfel precum ei n-au fost din vremile uitate ale vechimei. Statul acesta nou are hotare naturale de minune, el e destul de puternic, pămîntul său destul de binecuvîntat de cer, locuitorii săi numeroşi şi în mare parte omogeni; el poate trăi, a sta de sineşi şi a se apăra împotriva năvălirilor streinilor. Mihai avea destulă înţelegere spre a constitua acest stat, a cărui hotară le trăsese cu sabia sa. Dar spre a aşeza bine temeliile şi a usca tencuiala acestii zidiri prea grabnic făcută, îi trebuia vreme; şi vremea îi fu de lipsă. El n-apucase încă a încununa zidirea sa d-abia ridicată, şi iată glasul cobitor al clopotului restriştei sună cu tărie, şi din toate părţile, înverşunaţi, aleargă duşmanii săi mii de mii şi toţi într-una spre a-l dărîma. Vai, căci nu ne-am putut opri aci, în culmea triumfului naţiei române, oprind împreună cu noi şi timpul şi istoria!

Pentru ce, după draga povestire a atîtor norocite şi mari izbînzi, să fim osîndiţi a descrie şi cruntele noastre nenorociri?

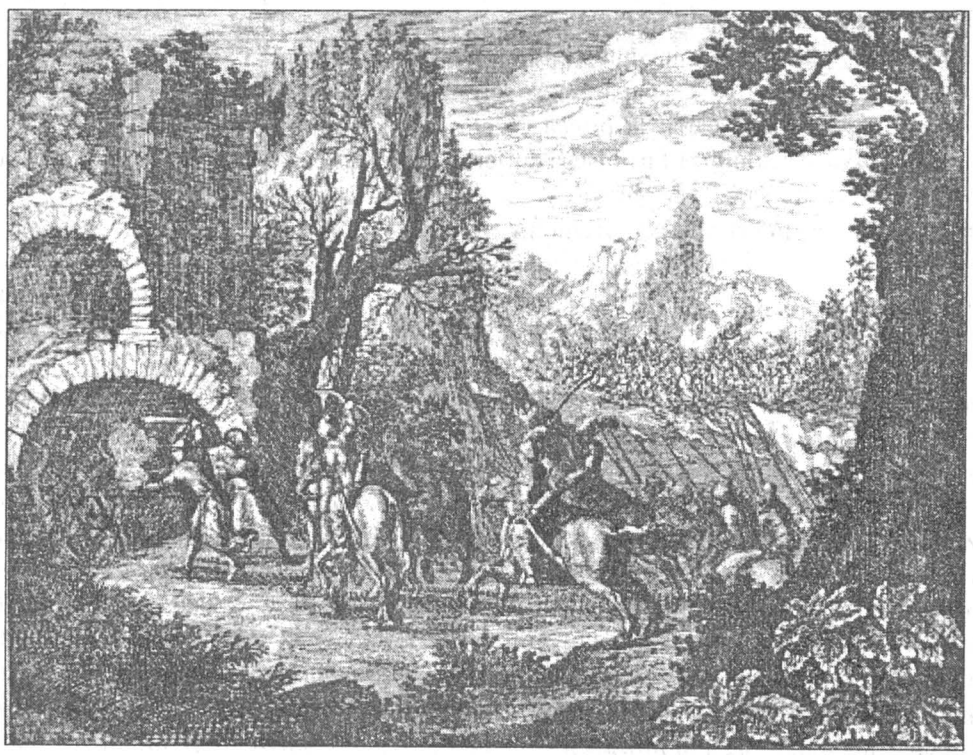

Lupta de la Şelimber (18/28 octombrie 1599)

D. Bolintineanu: "Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare"

Ca un glob de aur luna strălucea
Şi pe-o vale verde oştile dormea;
Dar pe-un vîrf de munte stă Mihai la masă
Şi pe dalba-i mînă fruntea lui se lasă.
Stă în capul mesei, între căpitani
Şi recheamă dulce tinerii săi ani.
Viaţa noastră trece ca suava rouă
Cînd speranţa dulce ne suride nouă.
Astfel astă dată viaţa lor cura;
Cugetele triste nu-i mai turbura;
Luna varsă raze dulci şi argintoase;
Austrul le suflă coamele pletoase;
Căpitanii toarnă prin pahare vin
Şi în sănătatea lui Mihai închin.
Dar Mihai se scoală şi le mulţumeşte
Şi luînd paharul astfel le vorbeşte:
– "Nu vă urez viaţă, căpitanii mei!
Dimpotrivă, moarte, iată ce vă cei!
Ce e viaţa noastră în sclavie oare?
Noapte fără stele, ziuă fără soare.
Cei ce rabdă jugul ş-a trăi mai vor,
Merită să-l poarte spre ruşinea lor!
Sufletul lor nu e mai presus de fierul
Ce le-ncinge braţul, iau de martur cerul!
Dar românul nu va cîmpuri fără flori,
Zile lungi şi triste fără sărbători.
Astfel e vulturul ce pe piscuri zboară:
Aripile taie-i, că ar vrea să moară!
Astfel e românul şi român sunt eu
Şi sub jugul barbar nu plec capul meu".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cărți străine despre Mihai Viteazul

Bibliografie

Paul Anghel, *Teatru* (*Viteazul*), Editura Eminescu, 1972; N. Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*, Editura Minerva, 1985; D. Bolintineanu, *Opere I. Poezii*, Editura Minerva, 1981; Emil Botta, *Un dor fără saţiu*, Editura Minerva, 1991; N. Cartojan, *Istoria literaturii române vechi*, vol. I, Fundaţia pentru literatură şi artă "Regele Carol II", 1940; *Cronica lui Stavrinos*, traducere de Gheorghe Tomozei, Editura Eminescu, 1975; Constantin C. Giurescu, Dinu C. Giurescu, *Istoria Românilor*, 2, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1976; N. Iorga, *Istoria lui Mihai Viteazul*, Editura Militară, 1968; Ştefan Pascu, *Mihai Viteazul. Unirea şi centralizarea Ţărilor române*, Editura Politică, 1973; Radu Popescu Vornicul, *Istoriile domnilor Ţării Româneşti*, Editura Academiei, 1963; Albumul *Unirea Românilor, 1599, 1859, 1918*, Arhivele Bucureştilor nr. 4, 1938; *Enciclopedia României*, vol. I, 1936.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureştii de altădată

Vechi zidiri bucureştene

Mănăstirea Mihai Vodă

Ana Maria ORĂŞANU

În vremurile de început, Bucureştii numărau doar o mână de case adunate în jurul Curţii domneşti (Curtea Veche de azi) pe malul stâng al Dâmboviţei, acolo unde firul apei desena o curbă largă şi înconjura locul pe trei părţi ferindu-l de furia inundaţiilor şi a năvălitorilor.

Pe malul drept, cu locuri joase inundabile în tot cursul anului şi altele situate pe culmile înalte ale dealurilor, primele construcţii au fost ridicate abia în secolul al XVI-lea. Aici, pe dealul de lângă biserica Sf. Nicolae Caplea, patriarhul Ieremia al II-lea al Constantinopolului sfinţea, în octombrie 1591, un nou lăcaş. Cu încuviinţarea sa, biserica nouă prelua celeilalte călugării şi hramul, toate "bunurile umblătoare şi neumblătoare", precum şi închinarea la aşezământul athonit Simon-Petra.

Ctitor era marele ban Mihai, "bărbat falnic şi deosebit de arătos", viitorul voievod Mihai Viteazul (1593 – 1601) şi făuritorul primei uniri politice a celor trei ţări române de la 1600. După legendă, biserica întruchipa prinosul său de credinţă şi de recunoştinţă, căci reuşise să scape cu viaţă când Alexandru Vodă cel Rău l-a osândit pentru uzurpare.

Edificiul dăinuie. Impresionează şi astăzi. Dovedeşte "o perfecţiune care se apropie de desăvârşire". Volumul de mari dimensiuni este încununat cu trei turle. Formele bine proporţionate au un decor exterior în casete, alcătuit din mici panouri tencuite şi cărămidă aparentă.

Alternanţa materialelor şi a cromaticii, împreună cu profilatura fină de la brâie, cornişă şi arcaturile parietale creează un efect vizual rafinat. Stilistic, acest monument face parte, alături de bisericile Curtea Veche, Radu Vodă şi Mărcuţa, dintr-un grup restrâns de edificii bucureştene atestând existenţa unei valoroase şcoli locale de meşteri zidari.

În jurul bisericii s-au înălţat case mănăstireşti încăpătoare. Formau o incintă largă, de circa 300 m la adăpostul zidurilor puternice cu aspect de fortăreaţă. Pitorescul acestei imagini îl regăsim în celebre gravuri evocând oraşul medieval.

După încoronarea lui Mihai, averile mănăstirii au sporit prin importante danii în moşii şi bunuri mobile. Cei câţiva ani cât "principele cel mai vrednic de laudă din Europa" şi-a stabilit acolo reşedinţa bucureşteană au însemnat ani de măreţie şi strălucire pentru aşezământ. De atunci numele ctitorului a fost preluat de mănăstire şi de amplasament.

Dar istoria zbuciumată a oraşului s-a răsfrânt mereu asupra lăcaşului domnesc din dealul Mihai Vodă. De-a lungul timpului au urmat invazii, incendii şi cutremure care i-au perturbat viaţa şi au provocat numeroase stricăciuni. Reparaţiile, refacerile şi transformările reuşeau cu greu să ţină construcţiile în stare de folosinţă, ori să le adapteze nevoilor comunitare.

Mănăstirea Mihai Vodă a funcţionat vremelnic ca reşedinţă domnească, şcoală şi spital. A fost loc de refugiu sau tabără militară. În timpul războiului rusoturc din 1828 – 1829 a funcţionat ca spital militar. Din iniţiativa lui Barbu Ştirbei, în 1856 s-a înfiinţat o şcoală de mică chirurgie condusă de dr. Carol Davila. În anii Războiului de Independenţă a adăpostit serviciile administrative ale Capitalei.

Biserica Mihai Vodă

Către sfârşitul secolului al XIX-lea, dând viaţă unei iniţiative manifestate din 1831, a început şi organizarea Arhivelor Statului, instituţie fundamentală pentru

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

păstrarea tezaurului documentar al neamului românesc. Pe atunci biserica funcționa, iar mănăstirea era în stare de ruină.

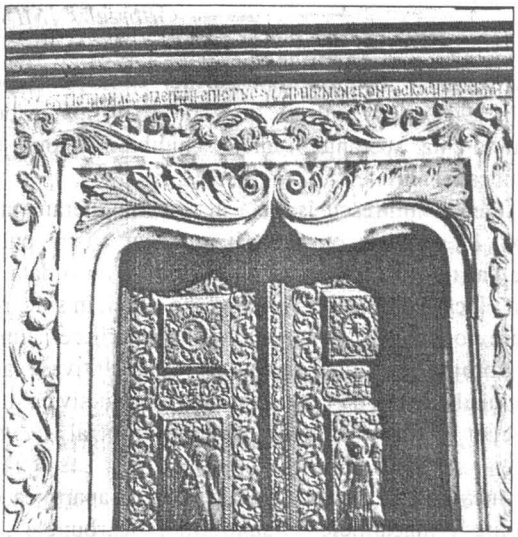

Biserica Mihai Vodă: exterior

Lucrările de construcții s-au desfășurat la începutul secolului XX. Ruinele au fost înlocuite de clădiri noi. Un grup de arhitecți valoroși (N. Gabrielescu, Cristofi Cerchez, Alex. Băicoianu și P. Antonescu) a elaborat proiectul noilor spații care refăceau traseul incintei istorice într-o arhitectură de expresie neoromânească. Spațiile pentru păstrarea și depozitarea valorilor documentare, dar mai ales Muzeul Arhivelor Statului inaugurat la 1 mai 1925, aduceau orașului o instituție de a cărei funcționare și-au legat numele personalități ca Bogdan Petriceicu Hașdeu, Dimitrie Onciul și Constantin Moisil.

În tot acel timp, biserica a funcționat ca lăcaș de mir pentru cartierul din jurul său. În anul 1928 au început lucrări pentru restaurarea sa. Erau coordonate de Comisiunea Monumentelor Istorice și proiectate de arh. Emil Costescu. Intervențiile au urmărit să înlăture adaosurile lipsite de importanță, să consolideze structura și să redea edificiului înfățișarea inițială.

Cea mai dramatică pagină din istoria ansamblului Mihai Vodă s-a scris în epoca marilor transformări urbane din anii '80. Dealul Mihai Vodă și Arhivele Statului au fost sacrificate pentru a face loc Casei Poporului. Buldozerele au sfărâmat vechile zidiri și au transformat relieful. Doar biserica și turnul clopotniță au fost salvate prin strămutarea pe alt amplasament. Deplasarea a constat dintr-o translare orizontală de circa 300 m și o coborâre a nivelului de amplasare cu 6 m.

În prezent cele două bătrâne edificii se găsesc în spatele blocurilor care flanchează Bulevardul Unirii și au acces prin strada Sapienței. Locul, străin și nepotrivit, impresionează neplăcut pe cei care caută zidirile marelui voievod.

Dar biserica impunătoare își înfruntă cu demnitate destinul. Ea este cea mai măreață ctitorie a lui. Cea mai trainică imagine a luptei sale pentru apărarea credinței strămoșești.

Nicăieri, în lungile drumuri pentru întregirea națională Mihai nu a mai avut răgazul să ridice un asemenea lăcaș. Astfel, în cetățile transilvănene cucerite, acolo unde nu călcase niciodată picior de român, a găsit doar soluții vremelnice. La Alba Iulia a înălțat o bisericuță din lemn, iar la Târgu Mureș a sfințit, după credința ortodoxă, capela catedralei reformate.

De aceea, lăcașul bucureștean are o semnificație istorică deosebită și nutresc speranța că istoria lui nu va fi uitată. Că un viitor memorial al Capitalei va prezenta și această pagină dramatică într-un expozeu muzeistic dedicat Mănăstirii Mihai Vodă.

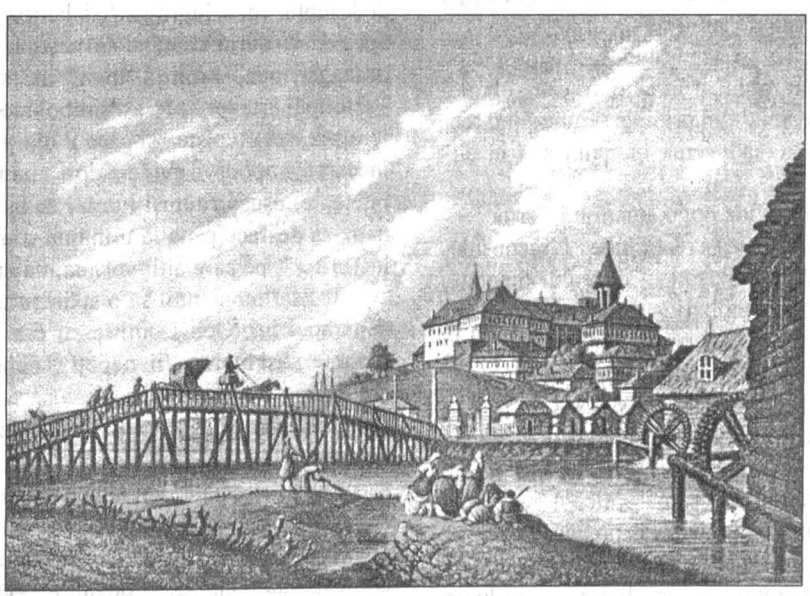

Mănăstirea Mihai Vodă la 1794. Aquatinte de W.Watts

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Gabriel DIMISIANU

Geo Dumitrescu, așa cum îl cunosc

L-am cunoscut pe Geo Dumitrescu în redacția "Gazetei literare", prin 1960 cred, adică în perioada în care, într-un fel, poetul *Libertății de a trage cu pușca* redebuta: i se acceptau din nou colaborările, sub semnătură proprie, după o îndepărtare din viața literară de câțiva ani. Reîncepuse cu traduceri din poeți străini, dar îi apăruseră, în "Gazetă" și în "Luceafărul", și câteva poeme proprii, din lotul acelora care vor compune volumul *Aventuri lirice*, tipărit în 1963.

La începutul anilor '50, Geo Dumitrescu plătise și el bir proletcultismului, mai ales în "Flacăra", publicație ce înlocuise în 1948 "Revista literară", până ce, regăsind cadența nonconformismului structural, "ieși din rânduri". ("A *intra* în rânduri" era un slogan mobilizator de care se uza în epocă). Gestul i-a fost pedepsit prin punerea la cale a unei "înscenări absurde", în urma căreia "devine indezirabil în paginile publicațiilor și în redacțiile editurilor", cum el însuși avea să consemneze după ani (v. nota biobliografică la ediția *Versuri*, BPT, 1981, redactată de autor).

Dar acestea rămăseseră în urmă când l-am cunoscut eu pe Geo Dumitrescu, într-un moment în care mijeau și la noi zorii destinderii ideologice, unul din primele semne fiind tocmai "reabilitarea" poetului, readucerea numelui său în circuitul public.

Procesul slăbirii chingilor dogmatismului s-a accentuat în anii următori, când au fost "reabilitate" ("reconsiderate") și alte nume de autori tabuizați în deceniul dinainte, după cum s-au produs și alte schimbări în direcția liberalizării culturale, în cuprinsul unei mișcări ce va atinge apogeul în 1968 și va fi stopată în 1971, prin intervenția brutală a lui N. Ceaușescu.

Până atunci însă, deschiderea ideologică de la mijlocul deceniului șapte, atâta cât a fost, a dezăgăzuit multe energii artistice, a favorizat afirmarea puternică a generației '60, rapid orientată în sensul noului curs, precum și reafirmarea multor scriitori din seriile anterioare, până atunci marginalizați, sau anulați de-a dreptul (unora dintre ei li se luase de altfel nu doar libertatea scrisului, dar propriu-zis libertatea, căci populaseră pușcăriile, ca deținuți politici, până în 1964). Climatul era deci stimulator, părea benefic, îngăduind chiar speranțe în unele schimbări de fond. Cine a trăit epoca își amintește.

Geo Dumitrescu își reia activitatea literară în acest context. În perioada ostracizării, nu doar că nu publicase poezie dar nici nu scrisese. Avusese chiar, nu o dată, sentimentul blocării definitive. Acum găsea iarăși, în sine, resurse de trăire poetică și un elan al decomprimării ce-i impunea, literar vorbind, o formulă pe care nu o mai cultivase: aceea a poemului aluvionar, de vaste cuprinderi, discursiv cu intenție, astfel cum se configurează în ciclul amintit al *Aventurilor lirice*.

Încă purtătoare ale unei figurații ce aparținea epocii anterioare ("mașaralele", "șantierul", "cărbunele", "turbinele", "moara de lumină" ș.a.), acele poeme au produs totuși, la apariție, senzația că înlătură niște canoane, măcar în plan formal, prin renunțarea mai peste tot la rimă, prin colocvialitate și debitul torențial. Iar *Câinele de lângă pod* rămâne o piesă care nu a pălit, poem reflexiv axat pe ideea confruntării dramatice a omului cu sinele profund, cu acel *alter ego* neliniștitor, obsedant, întruchipat simbolic de "trista vietate" câinele Degringo. Urmează poeziile din *Nevoia de cercuri* (1966), mai lirice decât... *Aventurile lirice*. Captează ecouri din spațiile intimității, ale erosului, cultivă tonul elegiac. Dar nu exclud nici sarcasmele, umorile negre, exasperările, furiile, pendularea între râs și plâns, în vechiul spirit din *Aritmetică* sau din *Libertatea...*, volume de altfel încorporate în *Nevoia de cercuri*. Acum poetul își reprezintă un "personaj", o proiecție a ideii sale despre condiția umană. Acest personaj este un ins din rasa "păguboșilor", a celor care în permanență pierd, dăruindu-se totuși tuturor luptelor, tuturor experiențelor anulatoare, acceptând să piară ca soldat anonim, fără glorie, îngropat sub "cartușele lumii": "și eu dorm, mereu, îmbrăcat, cu ranița-n spate,/ dorm pe mine, dedesubtul meu îngropat,/ și lampa n-o mai sting, n-o mai aprind,/ și dorm cântând în neștire, pierdut, deșucheat:/ O, draaaga mea, iubiiita mea,/ o, viiisuriiile meeelee..." Prototipul este Ieremia, un simbol moral, stângaciul și greoiul Ieremia, cel cu oiștea și gardul din proverb, eșuând în tot ce încearcă, împotriva evidențelor, a bunului-simț, a rânduielilor înțelepte, eșuând totuși numai în aparență, pentru că obstinația sa desface până la urmă un drum, o cale către "centrul lucrurilor", pe care alții vor înainta cu folos.

Este momentul să o spunem mai apăsat: dintre poeții generației lui, Geo Dumitrescu este acela care are cei mai mulți urmași literari, fii, nepoți și chiar strănepoți, toți în linie dreaptă.

Există poeți cu certă personalitate dar fără iradiere, nemultiplicați în alții de după ei, sau nemultiplicați în succesiune imediată. Voi aduce exemplul lui Ion Caraion, un mare poet lipsit de urmași literari, cel puțin deocamdată. Geo Dumitrescu, în schimb, sau, în alt registru estetic, Leonid Dimov, s-au "reprodus" bogat, au generat filiații, chiar dacă opera lor, a primului în orice caz, este cantitativ restrânsă.

Dar Geo Dumitrescu, la rândul său, nu a continuat pe

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nimeni? Nici vorbă de așa ceva. El a continuat spiritul avangardei antebelice (îl aflăm inclus, de altfel, în *Antologia literaturii române de avangardă* a lui Saşa Pană, din 1969), prin cultivarea iconoclastiei, a dispoziției sarcastice, a revoltei antifilistine și a democratizării limbajului poetic. E "dizident" totuși față de suprarealismul care a dominat avangarda istorică, fără contingențe, așadar, cu Gellu Naum, Virgil Teodorescu, Gherasim Luca ș.c.l., el fiind mai degrabă, și cu ostentație, un "realist": apelează la limbajul străzii, la oralități, la dezinvoltura și truculența plebee. Și fiindcă am vorbit de continuatori literari (nu de imitatori, aceștia nu intră aici în discuție), nu voi ezita să-l înscriu, la acest capitol, pe Marin Sorescu, și el cultivator al limbajului uzual, desolemnizat, al depoetizării expresiei poetice, al umorului scos din manevrarea unor jocuri verbale, calambururi etc. Dar încă și mai potrivit ar fi să-l amintesc pe Mircea Dinescu, la care se regăsesc toate acestea, dar unde, în afara nonconformismului funciar și a umorului, desluşim și un suflu patetic și mai multă căldură, mai mult "lirism", ca și mitul rimbaldian al poetului tânăr, prezent și la el și la Geo Dumitrescu. După aceștia doi, pe Geo Dumitrescu îl aflăm răspândit în mai toată poezia generației optzeciste și nouăzeciste (nepoții și strănepoții!), la rândul ei, această poezie, devoratoare de "cotidian", sarcastică, ludică, destructurantă și destabilizatoare. Nu e vorba, o spun încă o dată, de indicarea unor dependențe epigonice, ci de înscrierea pe o linie spirituală.

Mica liberalizare ideologică de la mijlocul anilor '70 a generat și unele schimbări ale raportului de forțe în lumea literară. Brontozaurii dogmatismului istoric se retraseră în grotele lor iar noii dogmatici, ce înhățaseră deja ideea națională, grupați în jurul lui Eugen Barbu, cedară și ei, tactic, mici porțiuni din terenul întins pe care îl controlau (povestea s-a repetat aproape întocmai în decembrie '89). În aceste condiții, liderii de atunci ai forțelor reformatoare ale scriitorimii – Z. Stancu, E. Jebeleanu, M.R. Paraschivescu, Marin Preda – găsiră că era momentul să se facă unele schimbări la revistele Uniunii și în primul rând la publicația ei principală care era "Gazeta literară". I-au propus lui Geo Dumitrescu să vină la conducerea acesteia, cu intenția de pe atunci clară (era în 1967) de a o transforma radical, de fapt de a crea, pe osatura ei, o nouă publicație, cum s-a întâmplat. După ezitări (se putea altfel?) Geo Dumitrescu acceptă.

Când m-a chemat să vin în echipă cu el mare mi-a fost bucuria, sedus cum eram de farmecul omului și, desigur, de mitul acelui care editase, în anii războiului, admirabila "Albatros". A apelat de altfel la toți foștii albatrosiști disponibili sau la apropiați ai cercului, aducându-i fie în redacție, fie la secretariatul tehnic, de la Ion Caraion și Ben Corlaciu la Al. Cerna Rădulescu, Tib. Tretinescu sau Marin Sârbulescu, toți buni profesioniști ai presei. Numai la Virgil Ierunca nu a putut apela, din motivele știute, cu toate că, astfel cum am aflat din documente târzii, tot de Geo Dumitrescu date la lumină ("R.I.", nr. 39 – 40/1993), l-a consultat prin corespondență, ba i-a și cerut să colaboreze. Act desigur imprudent, riscant chiar și în acele vremuri de maximă deschidere (în comparație cu închiderile dinainte și cu acelea care vor urma).

Au fost, din primăvara până în toamna lui 1968, câteva luni agitate și totodată laborioase, de mare dăruire a tuturor. "Gazeta" continua să apară dar în același timp era construită, de aceiași oameni, cealaltă revistă, "România literară", în mai multe versiuni, totul într-o atmosferă emulativă pe care tot Geo Dumitrescu cel mai bine o evocă, în textele de care am amintit adineauri. Un lucru țin totuși să adaug: "România literară" arată azi altfel, în mare măsură, decât arăta la începuturi, cei care o scriu sunt aproape toți alții decât cei care o scriau atunci (este și firesc, după 27 de ani!), dar structurile de rezistență, compartimentarea, mare parte din rubrici sunt acelea pe care le-a conceput Geo Dumitrescu, fondatorul publicației.

Pentru cine îl cunoștea numai pe omul de lume Geo Dumitrescu, adică pe convivul fermecător, spiritual, afectuos cu toată aplecarea sa către ironie, neocolind ambianța boemei, nedispreţuitor al taifasului până la ore târzii, comportamentul său ca redactor șef a fost în mare măsură motiv de contrariere. Punctual, riguros în toate până la a părea pedant, chiar tipicar, pretinzând respectarea întocmai a angajamentelor luate de fiecare, a sumarelor, a planurilor redacționale în comun întocmite și acceptate, verificând la sânge statele de plată, cheltuielile curente, cursele șoferului etc., deloc zgârcit în observații, în reproșuri inechivoc adresate, glumind mult mai rar decât se aștepta de la el și fiind mai degrabă "acru", "antipatic", poetul contrazicea flagrant, iar pentru unii scandalos, imaginea care se impusese despre el în viața așa-zicând civilă. Dar seara se petrecea minunea, de îndată ce ieșeam împreună pe poarta clădirii din Ana Ipătescu, spre a ne opri câteodată la Turist, în Piața Romană, ca la o primă haltă, iar apoi, mai totdeauna, la Doamna Candrea, pentru o poposire mai lungă. Reapărea atunci "celălalt" Geo Dumitrescu, afabil, comunicativ, debordând de umor, deschis vorbelor de duh, iarăși "simpatic", ce mai încoace și încolo, și asta exact cu aceiași oameni pe care îi beștelise la redacție cu o oră înainte. Separarea planurilor era foarte netă și poetul o executa fără nici o dificultate vizibilă. Mie, care prefer o "disciplină de fier" (deși n-am știut s-o aplic niciodată) obositoarei dezordini, stilul său autoritar de lucru, întemeiat pe rigoare, îmi convenea, dar altora nu. De aici unele tensiuni, conflicte. Pe unele am încercat să le sting, ca mediator acceptat de ambele părți.

În mai 1970, Geo Dumitrescu părăsi redacția, izolându-se pentru mulți ani la Sinaia, la casa de creație de pe Cumpătul, unde se lăsa însă asediat de vrafuri uriașe de corespondență conținătoare de manuscrise, căreia îi răspundea, cu metodă, la rubricile de poșta redacției deținute succesiv la "România literară", "Luceafărul" și "Flacăra". Azi a renunțat și la această îndeletnicire, care l-a pasionat mulți ani, și trăiește departe de lumea scriitoricească, departe de lume în general. Acceptă numai vizitele apropiaților săi. Se observă însă un lucru: estomparea sa ca persoană fizică este compensată de o tot mai vie și mai activă prezență *literară*, nu prin noi manifestări proprii (deși l-am văzut de câteva ori, când a fost incitat, încordând arcul polemicii cu știuta forță) ci prin ecourile tot mai evidente pe care poezia sa le stârnește în aceea a multora dintre urmași. Este un fapt despre care s-a scris și se va mai scrie: dintre poeții generației lui, Geo Dumitrescu este acela care are posteritatea literară cea mai bogată și cea mai activă, fie că beneficiarii ei o recunosc fie că nu.

1995

(Din volumul *Lumea criticului*, Editura Fundației Culturale Române, 2000)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Profil

Ioan Mazilu-Crângașu

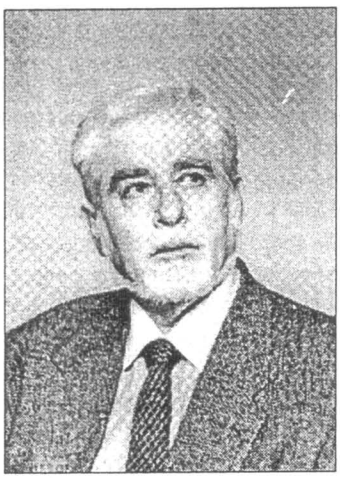

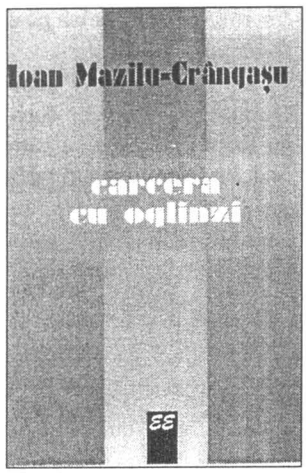

Schiță de poet

Deși a publicat în revistele studențești încă din timpul facultății (1961), încercările de a-și aduna versurile în volum au eșuat.

De asemenea, și terminarea studiilor. Având spontaneități necontrolate, Mazilu a fost înlăturat din Universitatea București și chemat, pentru disciplinare, în armată. Încorporat, ca bădița Vasile, este trimis la "tunuri" (artilerie), dar, "trăgând un tun", părăsește armata cu prima ocazie, aruncându-se în libertatea vieții civile, reluându-și uneltele scriitoricești (paralel cu lupta pentru existență), simțindu-se astfel mai în apele lui.

Poet din fire, purtând steaua libertății în frunte, reușește să plece prin 1985 în lumea largă, stabilindu-se în țara tuturor posibilităților, acolo unde te convingi că adevărul nu e vis, ci realitate, realitate aspră, care-ți cere să dovedești zi de zi că nu te faci că faci – după modelele binecunoscute.

Astfel, poetul reușește ca ziarist cunoscut diferitelor publicații românești din străinătate, cucerește diplome de studii și activitate jurnalistică, dar, în 1996, se întoarce acasă și la poezie.

În 1997, la Editura Eminescu, publică volumul intitulat "Carcera cu oglinzi", metaforă strălucit ilustrată și de un film al lui Chaplin, în care eroul este sechestrat de propriile-i imagini multiplicate în pereții de oglinzi și față-n față cu un număr infinit de ieșiri, rămâne prizonier al spațiului închis.

Ioan Mazilu (care adoptă și numele soției, Crângașu) pentru a-i spune pe numele său cunoscut, os de artist din stirpea unchiului său, actorul G.H. Mazilu, notează: "Hoinar prin munții atâtor fantezii/sperând cu arta, moartea s-o-ntârzii".

După primul volum de poezie apărut în 1997 (Editura Eminescu) Ioan Mazilu-Crângașu, convins de axioma lui G. Călinescu – "în absolut, o poezie există sau nu există..." –, încredințează aceleiași edituri un nou volum. De data aceasta, experimentează una dintre cele mai concentrate forme de poezie, un mic "templu verbal", sonetul. În noul volum, "Cămașa de sare" (propriu și figurat), autorul își propune, cu ajutorul sonetului, să lumineze și "relieful din umbră", umbra deasă prin care zărim și statura poetului doritor de roade: "A mai rămas în mine-un alfabet./cântând peste mirifica povară,/lăsând doar viața fericit să doară.../// Un arbore în rodnicul secret/dând fructele care nu vor să moară/și care-l țin în viață pe poet..."

Coman ȘOVA

Domnului Director al Revistei "Biblioteca Bucureștilor",
D-l Florin Rotaru

Stimate Domnule Director

Oaspe frecvent, ani și ani, al Așezământului de Carte "Mihail Sadoveanu", de abia în ultima săptămână m-a mânat îndrăzneala de a răsfoi publicația – cu înfățișare și ființă academică – "Biblioteca Bucureștilor".

Doamna Directoare (adjunctă) Cosmaciuc m-a înzestrat și cu alte numere, mai vechi, ale acestei publicații de veche boierie a sufletului și minții... (am tresărit la slovele minunatului prof.dr. Tudor Opriș, sub mâna căruia am învățat câte ceva din știința Fizicii, cu mulți ani în urmă, și foarte multe din altele... încă și azi...) promițându-mi și numerele viitoare ale acestui ultim trimestru al anului 2000, pentru următorul având grija unui abonament.

În speranța că veți lua cunoștință de subsemnatul prin cele două suple cărți de poesie alăturate, anexez și un mic eseu despre cel care **este** *Mihai Eminescu.*

Veți observa că eseul anexat a apărut prima dată în, deloc neglijabilul, "Luceafărul Românesc", din Canada (Director prof. Dan Fornade) cu ocazia sărbătoririi a 145 de ani de la nașterea **Poetului**. *Am adăugat și spațiul în care acest eseu a apărut, ca și textul original, dactilografiat, la care nu am adăugat decât numele "(G) Călinescu", cel mai important eminescolog, după modesta mea opinie, din zilele noastre.*

În cazul în care acest eseu va proba suficiente calități pentru apariția în penultimul sau ultimul număr al eminentei "Biblioteci a Bucureștilor" – numere care vor încheia celebrarea "Anului Mihai Eminescu" – fericirea subsemnatului va spori la... puterea "n", fericire de a fi citit nu numai de o majoritate în bejenie, ci și de o majoritate la casa ei...

Cu înalt respect,
Ioan Mazilu-Crângașu

Sonetul LXI

"Te mai gândești vreodat-acasă?..."
O. Goga

Veniți acasă fraților de sânge,
fraților de cruce, fraților de frați...
Veniți acasă, nu mai aruncați
puterea voastră în pustiu. Ajunge!

O Țară de părinți de mult vă plânge
iar voi sunteți pe cale să-i uitați
pe cei ce își rupeau din dumicați
simțind în pântec foamea cum împunge.

Dar poate ați ajuns de-acum bogați
prin locuri luminate de povești...
Când însă acolo sunteți întrebați

– c-un radios dispreț: "– De unde ești?..."
vă amintiți voi Țara din Carpați
unde părinți plâng, încă, la ferești?

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Poporul român și poetul său

Să păstrăm un minut de gândire despre Eminescu!...De gândire şi nu de vorbire; de vorbit au vorbit alţii, Maiorescu, Creangă, Haşdeu, Densusianu, Zarifopol, Conta, Călinescu... şi toţi ceilalţi care i-au sorbit răsuflarea când se aflau lângă Poet.

Anglia gândeşte la Shakespeare; Germania gândeşte la Goethe; Rusia gândeşte la Puşkin... România gândeşte la Eminescu.

Neamul şi Sufletul Românesc l-au născut pe Eminescu fără cazne, l-au născut într-un chip firesc, aşa cum acesta curgea de aproape două milenii peste acest pământ creştinat încă din copilăria neamului său; şi l-au născut aşa cum a fost născut şi Caraimanul, odată pentru totdeauna.

Astfel, pe Poet nu-l putem rupe de Neamul său; unul s-ar pierde fără de celălalt.

Încă de copil, Poetul nu încăpea în socotelile celor de-ai lui.

Un copil de nici zece ani care se topeşte în universul codrilor şi al apelor dulcei Bucovine sau molatecei Moldove, cu un băţ în mână şi o traistă peste umăr, mergând pe jos, uneori desculţ, prin tot nordul Moldovei; la şaisprezece ani plecând de la Cernăuţi, descălecând munţii spre Ardeal, coborând pe valea Dornei şi pe aceea a Mureşului până-n Târgul Mureşului, apoi la Blaj ("Romă-Mică. Îţi mulţumesc, Dumnezeule, că m-ai ajutat s-o pot vedea.") unde îşi satură somnul în fân şi se curăţă în Târnava; la Alba-Iulia şi iar la Sibiu; cu trupele lui Caragiali şi Pascaly din nou la Braşov, Lugoj, Timişoara, Arad, Oraviţa sau... portul Giurgiu.

Poetul, crud încă, trăia ca un pustnic, cu fructe şi cărţi.

Sufletul lui se lărgea pe măsură ce cunoaşterea se adâncea, una fără spaţiul alteia nefiind posibilă.

În viziunile Poetului, oamenii deveneau nişte uriaşi ai faptelor demne acestora; de aci a prins lehamitea de a vedea cât de stârpituri sunt, în fond, cei mai mulţi pe care Poetul i-a înnobilat.

El şi-a cunoscut pământul care l-a născut ca puţini alţii.

Copil încă, îi cunoştea viaţa trecută şi legendele, aceste reamintiri târzii ale unor măreţii petrecute timpuriu, încingându-şi fiinţa cu ele, aşa cum acestea curgeau din gurile bătrânilor.

Dincolo de Patrie, la Viena şi Berlin, se rezema de cărţi pentru a înfrunta dorul, cerând acestora tot ce ele puteau da, despre şi pentru Neamul său.

După ce a hrănit bine, cu toate ale lui, cele cu care s-a hrănit, crescându-le, înflorindu-le, Poetul s-a aşezat la a semăna Pământului şi Neamului său cele de trebuinţă pentru a le face să rodească.

Dar oamenii tot cu pasul omenesc l-au măsurat, schilodindu-l, ologindu-l, orbindu-l, aşa precum erau ei; puţini aceia care aveau ochi pentru înălţimea lui, Poetul, aproape, neavând margini.

Fiinţa Poetului a sunat a cântec dintotdeauna, un cântec al pământului cu toate vieţuitoarele lui, al aerului, al subpământescului, al nemărginirii apelor, al sferelor şi al tuturor timpurilor, al celor ce-au fost oriunde ar fi fost pe această planetă dar, mai ales, al celor ce au fost şi vor fi pe Pământul Românesc.

El ne-a chemat pe noi toţi după al nostru nume, faptă, obicei, dor, dragoste, deznădejde, nevoie, speranţă, bucurie, umilinţă, iubind cu noi toţi, în taină, fericindu-se cu noi de nunţile Călinilor, chemând cu noi dreptatea lui Ţepeş, cugetând cu Dionişii noştri la ale neînţelesului acestei lumi sau vieţi; strivind cu noi nimicnicia celor care cândva "au cerut pământ şi apă" şi dându-li-se apoi, s-au întors duşmani nouă; închinându-se cu noi părinţilor şi părinţilor din părinţi, sau, retrăgându-se plin de durere din faţa idealului pângărit.

Toate acestea Poetul le-a ridicat în lumină cu ajutorul unui grai pe care nimeni până la el nu l-a grăit, graiul care de abia aştepta să fie cântat, sbătut din aripi sau desmierdat, graiul bătrânilor şi al cărţilor, graiul fiinţei lui sau, ceea ce Poetul a iubit peste puterile sale, graiul Neamului său.

Pentru că unul "care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adânca sa simţire şi cele mai înalte gânduri într'o frumuseţe de forme, sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viaţă",* fără celălalt, nu poate exista.

Lăsând lumină peste toate ale Neamului său, Poetul, harpă a unui sunet neîntrerupt de aproape două milenii, a spart alcătuirea de lut reîntorcându-se de unde a purces: din veşnicie...

Ioan MAZILU-CRÂNGAŞU

* Ultima frază din "Prefaţa" lui T. Maiorescu la prima Ediţie, 1884, a "Poesii"-ilor lui Mihai Eminescu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Itinerar francofon

O icoană pe sticlă și un covor oltenesc...

Teofil BĂLAJ

Aleea de centură din jurul Pieței Étoile, inelul strîmt dar carosabil care evită infernul priorităților din toate sensurile pentru bolizii împinși inevitabil și fără nici o scăpare prin acest purgatoriu al întretăierii celor douăsprezece bulevarde care este Piața Étoile și care te obligă să accepți perspectiva în detaliu a Arcului de Triumf din orice punct cardinal al capitalei te-ai îndrepta spre oricare din toate celelalte, modesta străduță fără culoare, dar al cărei nume îl cunoaște toată lumea: *rue Tilsit*, înseamnă pentru pieton, ca și pentru omul de la volan, o binefacere.

Cu toate opririle din zece în zece metri, la fiecare trecere peste tentaculele caracatiței de asfalt lăbărțate ca într-un film de groază, dar incomparabil mai agresive decît pe ecran, ocolul pe această centură este un privilegiu.

Aici și-a instalat Gouilherme de Figueiredo mașina de scris și biblioteca, salonul de primire și colecția de covoare dintre care cel puțin patru – unul oltenesc – sînt cu adevărat extraordinare.

Cunoscut dramaturg (admirabila sa prelucrare după Esop, *Vulpea și strugurii* a cunoscut succesul și pe scenele românești), Gouilherme de Figueiredo este poate cel mai neliniștit dintre confrații săi de scris brazilieni, neliniștit într-atîta încît temporarul său popas parizian, în calitate de consilier cultural al Ambasadei Braziliei, nu face decît să-i amplifice febrilitatea unui program diurn și altfel impresionant.

Lucrez într-adevăr atîta încît să nu-mi pot reproșa nici o clipă inutilitatea nici unuia din ceasurile de zi și de noapte ale acestor ani de mare și gravă responsabilitate.

Poate dramatizez puțin însă am convingerea că actul de creație nu poate fi conceput în afara unei anume incandescențe, a unei continue stări de veghe profesională și cetățenească.

In convingerea mea, responsabilitatea principală a scriitorului în fața hîrtiei albe este aceea de a fi cinstit. Scrisul este o spovedanie. O spovedanie însă în care propriile mărturisiri nu pot avea o importanță artistică și socială viabilă decît dacă se circumscriu ariei de gînduri și sentimente ale semenilor pentru care se scriu de obicei aceste pagini.

Noi, scriitorii, trăim prin vorbe și nu avem de ales.

Trebuie să știm cîntări prețul vorbelor noastre în fapte adevărate și în cinste. De aici și nevoia tăriei de a renunța la vorbele de prisos. Este foarte greu. Mult mai greu decît să transcrii tot ce îți trece prin cap la un moment dat.

Atunci însă cînd nu mai poți alege vorbele unele de altele, cînd ți-e greu să faci acest lucru pentru că toate acoperă la fel de cinstit aceleași gînduri, care nu mai pot fi altfel decît cinstite, atunci profesia scrisului devine cea mai nobilă dintre toate.

Devine la fel de nobilă ca medicina.

Adică foarte umană.

Eu nu mai știu să-mi aleg cuvintele. Adică nu mai simt nevoia să aleg. Știu că pare enorm ceea ce spun, dar m-am debarasat complet de tot ceea ce nu este sinceritate. Drumul a fost greu și pînă aici, dar acum nu este cu nimic mai ușor pentru că sinceritatea absolută ne plasează pe noi, scriitorii, exact la jumătatea distanței dintre sinucidere și glorie. În unele țări mai aproape de glorie, în altele mai aproape de sinucidere. Dar în ambele cazuri sinceritatea înseamnă de fapt unica soluție a supraviețuirii prin scris.

Pentru a putea supraviețui, opera literară are nevoie de acest sacrificiu din partea autorului, care este sinceritatea. Un sacrificiu grozav deoarece prin sinceritate se ucid toate celelalte idei, ideile nesincere: ale tale sau ale altora.

Această luptă permanentă cu condeiul în fața hîrtiei albe este mai grea, după părerea mea, decît lupta cealaltă, în uniformă, a soldaților. Acolo dușmanii sînt într-o parte și în alte uniforme iar prietenii – alături, îmbrăcați la fel ca tine.

În lupta continuă a scriitorului, dușmanul se găsește nu numai în afara noastră; de cele mai multe ori el se găsește în noi înșine, ascuns în uniforma aliată a unor regrete mai vechi sau a unor nostalgii recente pe care în numele aceleeași sinceități, trădată însă de această dată prin iertare, nu avem puterea să le judecăm atît de aspru cît merită.

Dați-mi un singur cuvînt al unui soldat adevărat și voi ști în mod exact de ce trebuie împușcat fără remușcări, în numele cauzei sale.

Este simplu.

Ar trebui să devină la fel de simplu să fie împușcați, sau cel puțin împroșcați cu noroi în mijlocul străzii, nu numai în reviste, scriitorii pentru care cuvîntul este profesia unică și care nu-l folosesc întotdeauna pentru ceea ce a fost inventat încă de la început – pentru a ajuta comunicarea dintre oameni. O comunicare, însă, dincolo de primul înțeles, telefonic, al cuvîntului. O comunicare în sensul unei mai bune cunoașteri și

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

înțelegeri reciproce, în sensul colaborării.

Omul care se amuză cu jocul steril al cuvintelor obligînd inevitabil și pe ceilalți să-l asculte este un criminal indiferent de profesia pe care o are și de continentul pe care face umbră pămîntului. Omorîrea timpului său și al celor din jur nici nu este măcar cea mai gravă dintre crimele lui. Cu atît mai odios devine acest criminal însă atunci cînd profesia lui principală este scrisul.

Din păcate, aceste gînduri mi se confirmă aproape zilnic și iarăși – din păcate – confirmarea devine din ce în ce mai dramatică. Aceasta pentru că omul contemporan, noi toți am fost transformați de epoca noastră modernă, treptat, dar fără scăpare, într-o armată bizară și dezorientată de soldați necunoscuți. Sîntem soldați necunoscuți ai unei armate uneori absurdă și excitată prin violențe, alteori blazată și satisfăcută din indiferență, sau în alte cazuri – lucrul cel mai groaznic – umilită pînă la îngenunchiere prin înfrîngeri și neputință.

Actul de creație devine, astfel, tot mai mult un act de sacrificiu total. Un act de renunțare fără nici o excepție la comoditatea indiferenței și, mai ales, la resemnarea josnică, la fel de comodă, dar în numele neputinței.

Privind uneori la mulțimea de soldați necunoscuți care trec pe sub fereastră în acest anotimp al violenței, la cei pe care îi întîlnesc peste tot în Parisul cu baricadele sale destul de șubrede, mă întreb pentru toți soldații necunoscuți din lume, și pentru mine în primul rînd, dacă este mai înțelept să ne construim încă de pe acum cîte un mormînt confortabil fiecare, cugetînd cu voce tare la nemurirea sufletului – pînă la data cînd îl vom popula în mod inevitabil – sau este mai normal să ne meritățm altfel calitatea de soldat necunoscut, într-o armată care poate rămîne pentru generațiile viitoare ca un simbol al marii armate a secolului acesta, al civilizației în primul rînd, omenești și numai după aceea atomice.

Acestea sînt acum gîndurile mele din fața hîrtiei albe și ele mă țin treaz de-atîtea ori...

România a însemnat pentru Gouilherme de Figueiredo succesul piesei sale *Vulpea și strugurii*, prietenia celor pe care i-a cunoscut la Cluj și la București, o icoană pe sticlă, un covor oltenesc și cîteva cărți.

– Atît și încă ceva: sentimentul reconfortant de a fi cunoscut o țară în care sinceritatea scriitorului nu mai este de mult un act de curaj și de sacrificiu.

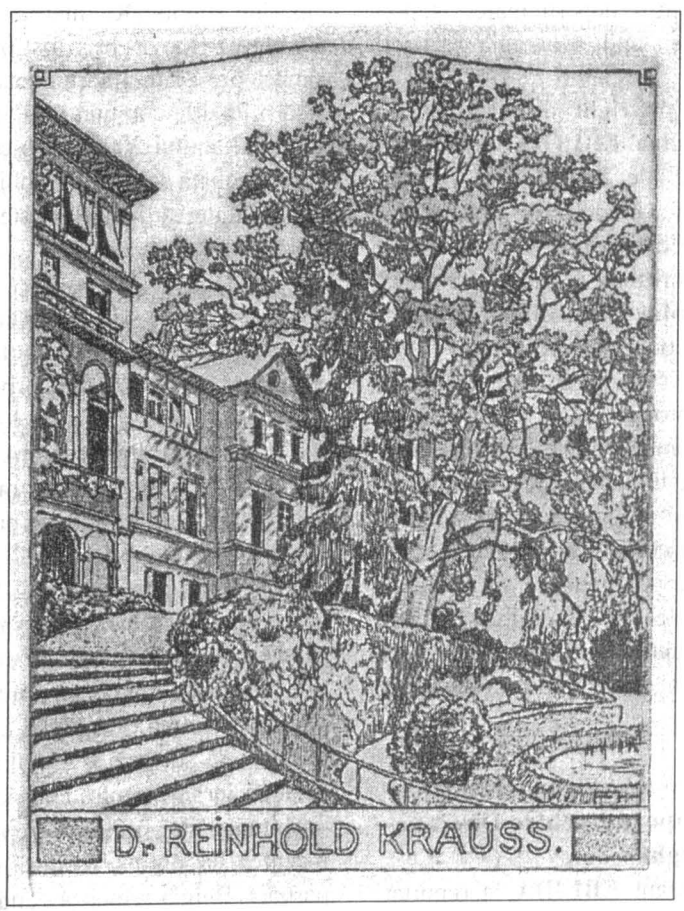

Ex-Libris. Felix Hollenberg
Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

EBLIDA

Consiliul Anual EBLIDA
Madrid, 4 – 6 mai 2000

Raportul celei de a III-a Întruniri a Grupului de Experţi Copyright
6 mai 2000

Au participat: Isolde Müller, Austria; Katrien Bergé, Belgia; Harald von Hielmcrone, Danemarca; Michèle Battisti, Franţa; Helmut Rösner, Germania; Wilma Mossink, Olanda; Kristine Abelsnes, Norvegia; Frode Bakken, Norvegia; Ingrid Mauritzen, Norvegia; Miriam Sort, Spania; Toby Bainton, Marea Britanie; Sandy Norman, Marea Britanie; Emanuella Giavarra, **EBLIDA**; Teresa Hackett, **EBLIDA**.

Observator: Britt-Marie Häggström, preşedinte **EBLIDA**.

Au transmis scuze pentru neparticipare: Heikki Poroila, Finlanda; Geir Andersland, Norvegia şi Kjell Nilsson, Suedia.

Grupul de Experţi Copyright a participat la întrunirea anuală a Consiliului **EBLIDA** unde s-au prezentat problemele juridice ale bibliotecilor precum Directiva comerţului electronic, modelul de licenţe realizat de John Cox şi ultimele evoluţii de la JISC (Joint Information Systems Committee), Marea Britanie. Lucrările întrunirii Consiliului sunt disponibile la: www.eblida.org/conferences/Council00/index.html

Principalul obiectiv al întrunirii a fost discutarea ultimului proiect de text al propunerii pentru Directiva Copyright înaintea Poziţiei comune din 25 mai 2000. A fost vizat totodată schimbul de informaţii despre activităţile de lobby la nivel naţional şi european.

Teresa Hackett, noul director **EBLIDA**, a făcut o scurtă introducere, urmată de cererea de a modifica primul punct de pe ordinea de zi, "Stadiul întâlnirilor **EBLIDA** cu deţinătorii de drepturi". Modificarea a fost acceptată întrucât întâlnirea cu deţinătorii de drepturi a fost amânată.

Întâlnire cu Enrico Boselli, membru al Parlamentului European, raportor pentru Directiva Copyright

Toby Bainton, reprezentant **EBLIDA**, a raportat despre întâlnirea cu dl. Boselli, raportor pentru Directiva Copyright, la Bruxelles, în data de 4 mai 2000. La întâlnire au fost prezente cca. 20 – 30 organizaţii şi 100 de persoane. **EBLIDA** a primit o invitaţie prin intermediul EFPICC. Alte organizaţii EFPICC, cum ar fi Uniunea Europeană a Nevăzătorilor şi Asociaţia Europeană a Consumatorilor, au fost de asemenea prezente. Întâlnirea a fost convocată pentru a-l informa pe dl. Boselli despre poziţia diferitelor grupuri interesate. Fiecare organizaţie a avut la dispoziţie 5 minute pentru o dare de seamă. Declaraţiile organizaţiilor EFPICC au fost coordonate, spre deosebire de deţinătorii de drepturi care nu au fost constituiţi într-o alianţă efectivă.

Dr. Reinbothe, director la Copyright & Neighbouring Rights DG Internal Market, a raportat faptul că: Directiva Copyright a fost o prioritate pentru Comisie şi pentru preşedinţia portugheză; în 25 mai 2000 va fi adoptată o Poziţie comună iar Directiva va intra în vigoare la sfârşitul anului 2000; problema compensării echitabile a fost aprobată dar "nu fără obiecţii"; punctul 24 bis asigură flexibilitate; articolul 6 este un concept nou în dreptul european.

Scurte rapoarte pe ţări

Fiecare reprezentant al ţărilor participante a prezentat un scurt raport privind poziţia faţă de proiectul Directivei şi activităţile de lobby corespunzătoare.

Austria: Pentru prima dată, bibliotecile au primit o invitaţie la o întâlnire cu ministrul Justiţiei. Ministerul este de acord cu reproducerea digitală în scop privat, deşi poziţia acestuia este izolată în Europa. Au fost trimise două scrisori către membrii Parlamentului European, fără să se primească încă un răspuns, dar se speră că în luna septembrie va fi o întâlnire cu aceştia.

Belgia: În prezent nu există o mare preocupare pentru Directiva Copyright. Este important să se ştie pentru cine să se facă lobby şi când. Se va lua contact cu Simone Jerome pentru coordonarea activităţilor cu partea vorbitoare de franceză reprezentând Belgia. VOWB încearcă să obţină fonduri pentru un jurist cu normă parţială. Belgia urmează conducerii olandeze în votul din Consiliul Europei (după cum Austria urmează Germania). Notă: Ulterior, s-a constatat că Belgia urmează Franţa în acest caz.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Danemarca: Există o strânsă cooperare între Asociația Bibliotecilor Daneze și Ministerul Culturii care are aceleași puncte de vedere. Problema compensării echitabile este în resortul ministerului deoarece acesta va fi răspunzător pentru plata oricărei compensații aprobate. Bibliotecile sunt astfel implicate în problema accesului. Articolul 4 nu este o problemă reală pentru biblioteci deoarece Directiva dreptului de împrumut are prioritate și astfel este în prezent o problemă pentru librari. Articolul 5.3 (o), inițial o notă de subsol în timpul președinției finlandeze, este foarte important întrucât se referă la utilizarea în biblioteci. Țările mari sunt în dezacord cu acest articol. Ministerul danez consideră că articolul 6 este o problemă.

Franța: Există un nou ministru al Culturii iar activitatea de lobby a devenit dificilă din decembrie 1999. Au fost făcute eforturi pentru diseminarea informațiilor și există un nou buletin lunar despre copyright și licențe editat de ADBS, "Noutăți despre dreptul de informare".

Germania: Au fost trimise scrisori către toți membrii germani ai Parlamentului European. Comisia juridică a fostului Institut German al Bibliotecilor (EDBI) s-a întâlnit cu ministrul Justiției. A existat de asemenea o consultare în legătură cu discursul d-nei Däubler-Gmelin, ministrul Justiției, la prima Conferință a bibliotecilor și centrelor de documentare desfășurată la Leipzig în luna martie 2000. Discursul a subliniat necesitatea realizării unui echilibru între deținătorii dreptului de autor și interesele consumatorilor.

Olanda: O delegație din partea comitetului juridic FOBID (organizația care cuprinde bibliotecile olandeze) s-a întâlnit cu dl. Arkenbout de la Ministerul Justiției pentru a discuta proiectul Directivei Copyright. Șase probleme majore și 60 probleme minore sunt în atenția ministerului care se teme că va fi dificil să se ajungă la o poziție comună. De asemenea, există preocuparea că, între timp, Directiva va fi implementată în legea națională iar măsurile tehnice de protecție prevăzute vor fi redundante. Ministerul olandez preferă o listă deschisă de excepții. Ar trebui să existe un echilibru între deținătorii dreptului de autor și consumatori iar reproducerea în scop privat trebuie să fie liberă. Bibliotecile își vor uni forțele alături de organizația națională a consumatorilor și cu KPN, compania olandeză a telecomunicațiilor.

Norvegia: Întrucât Norvegia nu este membră UE, nu există membri norvegieni ai Parlamentului European pe lângă care să se facă lobby. Totuși, există contacte bune între biblioteci și Ministerul norvegian al Culturii. În prezent, se revizuiesc procedurile pentru a include reproducerea digitală. Există un punct critic în privința cópiilor digitale realizate în scopul conservării deoarece prevederea pentru mecanismul de acces este total neclară.

Spania: S-au inițiat contacte cu experții copyright din minister care sunt în favoarea articolului 6.4. deși există o anumită confuzie în privința măsurilor tehnice. Nu există nici un proiect de cooperare cu grupurile de consumatori. S-a anunțat că există o nouă versiune a articolului 5.3 k pe ordinea de zi a următoarei întâlniri COREPER din 10 mai 2000, pentru includerea excepțiilor pentru biblioteci. Se consideră că excepțiile din domeniul analog trebuie menținute în domeniul digital iar excepțiile pentru domeniul digital trebuie listate.

Marea Britanie: Guvernul este deschis să primească diferite puncte de vedere despre Directivă și se străduiește să obțină un echilibru corect. Grupurile de lobby din Marea Britanie au fost informate că punctele de vedere ale consumatorilor nu ajung să fie cunoscute în Europa la un nivel național iar eforturile în acest domeniu trebuie intensificate. Directorul executiv al Asociației Bibliotecilor a scris ministerului despre clauza compensației echitabile care, susține el, nu este necesară. Membrii britanici ai Parlamentului European au fost încurajați să susțină poziția comună JISC/PA (Joint Information Systems Committee/Publisher Association) în privința comportamentului corect în mediul electronic.

Poziția comună privind Directiva Copyright: revizuirea ultimei variante

Teresa Hackett a raportat pe scurt despre ultima întâlnire EFPICC de la Bruxelles din martie 2000, despre ultimele discuții despre Directivă din cadrul COREPER și a difuzat un articol al lui David Mann de la Uniunea Europeană a Nevăzătorilor, Vocea Europei (27 aprilie – 3 mai 2000). Potrivit Tratatului de la Maastricht, este nevoie numai de o majoritate calificată iar o minoritate eficientă (de blocare) este formată din 28 de voturi. Întrunirea COREPER din 10 mai este esențială pentru articolele 5 și 6 iar la următoarea întrunire a Consiliului din 25 mai se așteaptă o decizie politică asupra Poziției comune. Notă: Poziția comună a fost aprobată la 9 iunie 2000.

A fost discutată ultima variantă de text și a avut loc un schimb de păreri. Guvernul Marii Britanii a propus ca reproducerea digitală în scop privat să fie lăsată la decizia statelor membre ca un compromis, în articolul 6. Punctul 29 bis ar putea reprezenta o tendință de compensare pentru deținătorii dreptului de autor și, drept urmare, să fie nefavorabilă pentru biblioteci.

Teresa Hackett a fost de acord să ridice în cadrul EFPICC și alte probleme importante. S-a cerut o acțiune intensă de lobby pe lângă organismele naționale. S-a convenit ca următoarea întâlnire să aibă loc în septembrie 2000, posibil în Frankfurt. Teresa Hackett se va consulta cu EFPICC în alegerea unei date potrivite, în funcție de momentul celei de a doua citiri în Parlamentul European. Notă: întâlnirea a fost stabilită pentru data de 22 septembrie la Bruxelles.

(Sursă: **EBLIDA**)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EBLIDA – Orizonturi, Programe, Iniţiative

Programul "Cultura 2000"

Programul "Cultura 2000", aprobat pe data de 14 februarie 2000 şi publicat în "Official Journal" pe 10 martie, este stabilit pentru perioada cuprinsă între ianuarie 2000 – 31 decembrie 2004. Programul beneficiază de fonduri în valoare de 167 milioane Euro.

Programul îşi propune să contribuie la promovarea unui spaţiu şi a unui dialog cultural prin încurajarea cunoaşterii culturilor şi a istoriei comune a popoarelor europene. Creatori din domeniul artei, activişti culturali, promotori publici şi privaţi şi alţi parteneri, precum şi instituţiile culturale din statele membre dar şi din celelalte state participante vor coopera în scopul promovării creativităţii şi a mobilităţii artiştilor, creatorilor şi a altor profesionişti din domeniul culturii.

Noul Buletin Informativ interactiv pe teme culturale şi de patrimoniu digital

Direcţia pentru Societatea Informaţională a Comisiei Europene a lansat noul Buletin Informativ, în sistem de interconectare directă, având ca tematică patrimoniul cultural. Programul "Tehnologii pentru Societatea Informaţională" (**IST**) a demarat în 1998 şi a coincis cu o reorganizare internă care a condus la crearea secţiunii "Patrimoniu Cultural" (**INFSO/D2**). Prin intermediul acestui Buletin se urmăreşte furnizarea de informaţii referitoare la activitatea secţiunii menţionate, la noile proiecte din cadrul Programului **IST** şi la evaluarea rezultatelor propunerilor primite cât şi a evenimentelor organizate. Buletinul mai semnalează activităţi relevante şi noi publicaţii în cadrul Societăţii Informaţionale.

Consiliul Europei/ ERICarts: Compendium 1999

Consiliul Europei împreună cu Institutul de Cercetări Europene pentru Politici Culturale Comparative şi Arte (**ERICarts**) a publicat prima ediţie a unei lucrări de referinţă privind politicile culturale în 14 ţări europene: Austria, Bulgaria, Croaţia, Estonia, Finlanda, Franţa, Letonia, Lituania, Olanda, Portugalia, România, Rusia, Slovenia şi Suedia. Prin Compendiu se doreşte realizarea unei colecţii de date şi informaţii de ultimă oră despre politicile culturale în Europa. Acest proces a început în urmă cu 25 de ani. În 1998, Consiliul Europei a însărcinat **ERICarts** şi pe partenerii acestuia să se ocupe de acest proiect. Scopul urmărit a fost acela de a furniza instrumentele informaţionale de bază care să le permită ideologilor, cercetătorilor, documentariştilor, studenţilor şi jurnaliştilor să îşi continue activitatea analitică, având la dispoziţie surse suplimentare şi inedite, şi de a promova activităţi transnaţionale în rândul categoriilor menţionate.

În viitor, Compendiul va include toate cele 47 de ţări care cooperează în cadrul Convenţiei Culturale Europene, depăşindu-se astfel delimitările geo-politice şi lingvistice europene.

(Există o versiune electronică a Compendiului prin care se urmăreşte crearea unui sistem de informaţii în domeniul politicilor culturale europene, cu informaţii la zi şi accesibile la: http://www.culturalpolicies.net)

Societatea Informaţională

Pretutindeni în Europa, profesioniştii şi asociaţiile din domeniul bibliotecar realizează care sunt avanatajele faptului de a acţiona împreună. Iată două exemple recente din Germania şi din Islanda.

Mai puţini poate însemna mai mulţi: reuşita fuziune a două asociaţii bibliotecare din Germania – Susanne Oehlschläger, Preşedinte **VdDB**

În timpul recentului congres "Informaţia şi Publicul" ţinut la Leipzig, în mai 2000, a avut loc un vot istoric prin care două asociaţii bibliotecare din Germania, **vba** (Librarians and Assistant Librarian Associations) şi **VdDB** (Association of Certified Librarians at Academic Libraries), au aprobat, cu o majoritate covârşitoare, fuzionarea organizaţiilor lor.

Numele noii asociaţii este Berufsverband Information Bibliothek – **BIB** (Professional Association Information Library) şi constituie una dintre cele mai mari asociaţii ale bibliotecarilor europeni, având aproximativ 8.000 de membri. Calitatea de membru este accesibilă oricărei persoane care îşi desfăşoară activitatea într-o bibliotecă sau într-un centru de informare şi care are o calificare în domeniul educaţiei, al biblioteconomiei, sau care a realizat o carieră tradiţională în sectorul public. De acum înainte, ceea ce va conta vor fi rezultatele asociaţiei, ale membrilor ei şi ale comunităţii bibliotecare şi nu nivelul diferit de pregătire a membrilor.

În Germania, comunitatea bibliotecarilor este relativ restrânsă şi nu ocupă un loc de seamă în conştiinţa publicului. Pentru un lobbism activ şi eficient s-a simţit nevoia de a acţiona de pe poziţia unei alianţe. Există multe chestiuni importante care îi preocupă pe toţi lucrătorii din biblioteci şi centre de informare, cum ar fi creşterea valorii de piaţă a informaţiei, interesele comerciale tot mai mari ale autorilor şi editorilor precum şi aspectele referitoare la sistemul de împrumut. Domeniile de activitate şi modificarea profilurilor profesionale urmează o dezvolare simultană. Pentru a reflecta această nouă stare de lucruri, în Germania s-au

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

făcut deja modificări ale programelor de învățământ. Până acum, activitățile din cadrul asociației s-au efectuat pe bază de voluntariat; și, cu o singură excepție, asociațiile de biblioteci nu au avut angajați cu normă întreagă. O asociație mai mare, cu mai mulți membri, având resurse mai importante va dispune, prin urmare, de fonduri sporite care i-ar permite să angajeze personal. Noua asociație se va alătura organizațiilor **EBLIDA** și **IFLA**, perpetuând calitatea de membru a celor două asociații fondatoare. Sunt de așteptat succese tot mai însemnate în cooperarea și contactele cu asociații și colegi din lumea întreagă.

Fuzionarea Asociațiilor Bibliotecilor Islandeze – Thordis T. Thorarinsdottir, Președinte

Pe data de 26 noiembrie 1999, patru asociații bibliotecare din Islanda au fuzionat oficial producând o schimbare totală de decor pe scena bibliotecilor islandeze prin apariția unei noi asociații a bibliotecarilor profesioniști. De altfel, Sindicatul Asociației Bibliotecarilor Profesioniști s-a înregistrat deja oficial ca organizație sindicală. (Stettarfelag bokasafns – og upplysingafraedinga – Sindicatul Profesioniștilor din Biblioteci și al Specialiștilor din Informare).

Fuzionarea a fost pregătită de un comitet reprezentând toate fostele asociații și a durat aproximativ doi ani. Cu ocazia întrunirilor ce au avut loc în fazele premergătoare, în fiecare din cele patru asociații s-a votat cu majoritate covârșitoare pentru fuzionare. Au fost implicate următoarele asociații:

- Bokavardafelag Islands (The Icelandic Library Association – Asociația Bibliotecilor Islandeze)
- Felag bokasfafnsfraedinga (The Association of Professional Librarians – Asociațiile Bibliotecarilor Profesioniști)
- Felag rannsoknarbokavarda (The Association of Research Librarians – Asociația Bibliotecarilor din Institutele de Cercetare)
- Felag um almenningsbokasofn og skolasofn (The Association of Public and School Libraries – Asociația Bibliotecilor Publice și din Învățământ).

Noua asociație bibliotecară a început să funcționeze oficial de la 1 ianuarie 2000. Numele asociației este **Upplysing – Felag bokasafns – og upplysingafraeda; Information – The Icelandic Library and Information Science Association**. În mod clar exista o comunitate de interese între cele patru organizații, toate fiind angajate în furnizarea unei game largi de servicii de informare. Mulți bibliotecari au fost membri ai mai multor asociații iar unii dintre ei au aparținut chiar tuturor. Principalul argument în favoarea fuzionării a fost acela de a avea un organism unic și puternic care să reprezinte domeniile bibliotecar și al informării. S-a considerat că o puternică asociație a bibliotecilor poate servi mai bine interesele și scopurile comunității bibliotecare, în special în privința elaborării unei strategii și a reprezentării. O asociație este mai costisitoare, cu toate că activitățile de până acum s-au desfășurat pe bază de voluntariat. De îndată ce situația financiară va permite, va fi angajat un secretar general pentru noua asociație a bibliotecilor islandeze. Noua asociație va continua editarea buletinului informativ "Fregnir" și a jurnalului "Bokasafnid" și va perpetua calitatea de membru **EBLIDA**, **IFLA** și **NVBE**.

(Din **EBLIDA Magazine** "Information Europe", nr. 2/2000, pag. 4, 8)
Traducere de Aura CONSTANDACHE

Agenda INTAMEL

O cooperare în rețeaua bibliotecilor publice

Marija KOBAL
Director, Biblioteca publică Bežigrad
Ljubljana

Slovenia este una din țările recent formate din Europa Centrală și de Est și este situată între Italia, Austria, Ungaria și Croația. Populația ei, alcătuită dintr-un număr de 1.983.000 de locuitori, ocupă o suprafață de 20.273 kmp.

Rețeaua bibliotecilor publice (nivel național)

În anul 1971 a fost înființată o rețea a bibliotecilor publice cu scopul de a împlini cerințele generale ale cititorilor în ceea ce privește educația, informarea, activitățile culturale și petrecerea timpului liber. Legea bibliotecilor din 1982 a fundamentat cooperarea dintre diferitele tipuri de biblioteci (școlare, specializate, universitare și Biblioteca Națională) cu scopul de a crea un sistem unitar de biblioteci în Slovenia. Standardele pentru bibliotecile publice au fost stabillte în anul 1985. De atunci ele au fost actualizate pentru a corespunde cerințelor noii tehnologii și ale noilor servicii iar acum se află în dezbatere la Ministerul Culturii.

Conceptul unei rețele de biblioteci publice, legea privind bibliotecile și standardele pentru bibliotecile publice sprijină dezvoltarea bibliotecilor publice din toate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

regiunile Sloveniei.

În rețeaua slovenă a bibliotecilor publice există 60 biblioteci centrale, 230 filiale și 9 bibliomobile cu 576 de stații (puncte) de oferire a serviciilor biblioteconomice mobile. În total ele ocupă aproximativ 53.105 mp. suprafață, ceea ce înseamnă 26 mp. la 1.000 de locuitori. Rețeaua bibliotecilor publice este bine organizată și se întinde în toată țara. 22% din totalul populației și 40% dintre tineri sunt clienții bibliotecilor publice. Cresc înscrierile persoanelor și circulația unităților biblioteconomice din bibliotecile publice, deși în prezent ele sunt destul de scăzute.

Bibliotecile publice utilizează infrastructura de comunicare stabilită de guvernul sloven pentru instituțiile de educație și cultură care realizează activități de cercetare non-profit.

Aproape toate bibliotecile publice centrale sunt integrate într-un sistem automat pentru biblioteci, COBISS, cu un sistem comun de catalogare, achiziție, circulație a fondurilor, statistică și OPAC, și au acces la Internet.

Împrumuturile interbibliotecare au crescut după anul 1990, când Ministerul Culturii a sprijinit accesul online la catalogul comun al bibliotecilor din rețea. La început au fost sprijinite financiar 14 biblioteci publice regionale iar în 1995 și 1996 alte biblioteci au primit echipament de bază de comunicare și electronic (computere) pentru utilizarea serviciilor COBISS.

Cooperarea se realizează la diferite nivele: directorii bibliotecilor publice sunt asociați în Uniunea Bibliotecilor Publice; bibliotecarii fac parte dintr-o Secție pentru Bibliotecile Publice din cadrul Asociației Bibliotecilor din Slovenia; Centrul de consultare și informare pentru bibliotecile publice este Centrul de Stat pentru Dezvoltarea Bibliotecilor de pe lângă Biblioteca Națională și Universitară.

Printre principalele activități și realizări din ultimii zece ani se numără: dezvoltarea bibliotecilor publice ca centre de informare și comunicare în cadrul comunității respective și computerizarea bazelor de date și a administrației bibliotecilor; participarea la un sistem comun de catalogare (COBISS); instruirea personalului bibliotecilor în utilizarea tehnologiei electronice și a resurselor electronice de informare; creșterea accesului și a împrumutului materialelor non-carte (materiale video, CD-uri, CD-ROM-uri, jocuri); organizarea unor activități pentru diferitele grupuri de utilizatori, cum ar fi expoziții de carte și de artă, întâlniri cu scriitori și artiști, vizite în bibliotecă pentru copii, educația adulților, serviciu biblioteconomic pentru persoanele în vârstă care nu se pot deplasa.

Din păcate, dezvoltarea serviciilor bibliotecilor publice nu a fost coordonată la toate nivelele – achiziția, suprafața ocupată și numărul personalului de specialitate nu au fost sprijinite suficient pentru a face față creșterii cerințelor utilizatorilor. Condițiile de lucru (suprafața alocată) din bibliotecile publice nu s-au îmbunătățit în mod suficient.

Totuși, bibliotecile publice au primit anul acesta fonduri suplimentare de la Ministerul Culturii pentru îmbogățirea fondului de bază iar administrația de stat și cea locală sprijină două proiecte pentru construirea unor noi biblioteci în Nova Gorica și Novo mesto.

Rețeaua Bibliotecilor Publice din Ljubljana (nivel municipal)

Ljubljana este capitala Republicii Slovenia, fiind situată pe malul râului Ljubljanica. Ea este centrul universitar și administrativ, centrul cultural, științific și economic al țării.

Ljubljana, ca regiune administrativă, are 318.353 de locuitori iar ca unitate municipală, 268.598 de locuitori (conform Biroului de Statistică al Republicii Slovenia).

După 1991, când Slovenia s-a desprins de Iugoslavia, s-au petrecut mari schimbări în administrația locală. La sfârșitul anului 1994 a existat un concept nou de organizare la nivel local. Cele cinci autorități ale orașului au fuzionat.

Bibliotecile publice au fost înființate în cinci din fostele autorități: Biblioteca Publică Bežigrad, Biblioteca Publică Jože Mazovec, Biblioteca Publică Oton Župančič, Biblioteca Publică Šiška și Prežihov Voranc. Fiecare și-a dezvoltat rețeaua proprie de biblioteci, cu biblioteci centrale și filiale în respectiva zonă; funcționează de asemenea un serviciu bibliotecar mobil cu baza la biblioteca Oton Župančič, care este finanțat de toate bibliotecile publice din oraș.

Rețeaua bibliotecilor publice din oraș cuprinde 5 biblioteci centrale, 23 filiale și o bibliotecă mobilă. În total acestea ocupă o suprafață de 9.113 mp.

Bibliotecile publice înființate în fostele municipalități sunt organizații independente, cu finanțare și achiziție proprii. Directorii bibliotecilor și bibliotecarii au relații de colaborare iar printr-o politică biblioteconomică gândită în comun cooperează cu primăria orașului Ljubljana și cu Ministerul Culturii.

Cooperarea dintre bibliotecile publice este organizată de directorii bibliotecilor și de bibliotecari: directorii au întâlniri periodice pentru discutarea problemelor curente; bibliotecarii din secțiile de istorie locală cooperează în realizarea unui catalog comun; bibliotecarii de la secțiile pentru tineret au prezentări comune de noutăți pentru bibliotecarii școlari; în fiecare an sunt colectate și publicate datele statistice comune ale bibliotecilor publice.

Principalele activități și realizări din ultimii zece ani au fost: căutarea materialului software pentru circulația automată a fondurilor, catalogare, statistici și funcții locale; două biblioteci utilizează același software pentru catalogare și circulație; trei dintre ele au software local pentru circulația automată a fondului și sisteme software comune pentru catalogare; bibliotecile publice centrale și filialele și-au renovat mobilierul pentru noua tehnologie electronică; s-a depus mult efort în promovarea bibliotecilor publice și în dezbaterile privind sistemul bibliotecilor publice, spațiul alocat și clădirile din cadrul primăriei; bibliotecile publice își dezvoltă servicii noi destinate utilizatorilor tineri și populației în vârstă, ele devenind mai evidente și mai vizibile în viața culturală a orașului; lipsa spațiului pentru bibliotecile publice constituie o permanen-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tă problemă pentru toate bibliotecile din Ljubljana, pe care acestea încearcă s-o rezolve în cooperare cu primăria şi cu Ministerul Culturii.

Biblioteca Publică Bežigrad (nivel local)

Ljubljana-Bežigrad este unul din cele cinci sectoare locale ale capitalei. El are 54.533 locuitori în zona urbană şi 58.500 în zona suburbană; există cinci şcoli primare, două centre gimnaziale şi o parte din Universitatea Ljubljana.

Biblioteca Publică Bežigrad a fost înfiinţată în 1949, astfel că anul acesta sărbătorim 50 de ani de activitate biblioteconomică profesională în districtul nostru. Înainte de 1949 existau biblioteci ca parte a organizaţiilor culturale, politice sau sindicale.

Am dezvoltat reţeaua de biblioteci publice alcătuită din biblioteca principală din centrul districtului Bežigrad şi cele patru filiale luând în considerare distanţa utilizatorilor în raport cu biblioteca, dispunerea stradală şi posibilităţile reale de obţinere a unui spaţiu potrivit pentru o bibliotecă publică în cadrul comunităţii. Suprafaţa totală pentru serviciile oferite publicului şi pentru activitatea profesională în cele cinci locaţii este de 1.564 mp.

Cooperarea din cadrul bibliotecilor publice se bazează pe: Consiliul Bibliotecilor, care constă din trei membri ai administraţiei locale, trei utilizatori ai bibliotecii şi trei bibliotecari – ei discută şi fac propuneri în ceea ce priveşte politica bibliotecii şi noile servicii, investiţiile şi finanţările, cu ocazia celor trei întâlniri pe an; Consiliul Ştiinţific al Bibliotecilor cuprinde şefii departamentelor şi filialelor şi discută metodele profesionale de descriere bibliografică şi control, achiziţie, împrumut şi regulile în cadrul comunicării cu utilizatorii. Hotărârile acestui consiliu sunt soluţii concrete date la probleme concrete; de două sau de trei ori pe an are loc întâlnirea tuturor bibliotecarilor pentru a analiza raportul şi planul activităţii în scopul informării tuturor celor interesaţi şi pentru a lua în considerare propunerile privind serviciile oferite de bibliotecă din partea tuturor membrilor personalului angajat.

Principalele activităţi şi realizări din ultimii zece ani au fost: filialele şi-au mărit spaţiul alocat pentru serviciile oferite; bazele de date şi circulaţia în biblioteca centrală şi în filiale au fost computerizate; Biblioteca Publică Bežigrad a devenit un membru activ al sistemului de catalogare online COBISS; reţeaua bibliotecilor este online şi utilizează software comun; achiziţia şi catalogarea sunt centralizate pentru bibliotecile centrale şi filiale; serviciile oferite în secţia pentru tineret au devenit mai numeroase, mai ales în ceea ce priveşte lectura şi alfabetizarea; unităţile biblioteconomice non-carte au crescut de la 5% la 10% din fond; biblioteca organizează diferite activităţi, cum ar fi expoziţii de carte şi de artă, întâlniri, prezentări de noutăţi, ore de povestit şi vizite în bibliotecă; numărul de utilizatori, circulaţia fondurilor şi vizitele la bibliotecă cresc în mod constant; transformarea unei clădiri vechi din centrul districtului Ljubljana Bežigrad pentru biblioteca noastră publică a început în luna iunie, astfel că principala noastră problemă are o rezolvare în viitorul apropiat.

Reţeaua de biblioteci publice se confruntă cu aceleaşi probleme la nivel local, municipal sau naţional. Coordonarea la nivel local se confruntă cu probleme concrete care apar la nivel municipal, şi care sunt, la nivel macro, reflectate în reţeaua bibliotecilor publice naţionale.

Biblioteca noastră publică şi-a înfiinţat o reţea de biblioteci în districtul Bežigrad. O dezvoltare similară în reţeaua bibliotecilor publice s-a realizat în bibliotecile publice centrale din Ljubljana şi Slovenia. În capitală există o situaţie specială, pentru că avem o autoritate locală comună şi 5 biblioteci publice centrale.

Anul trecut primăria a cerut Departamentului de cercetare şi cultură să întreprindă o cercetare asupra bibliotecilor publice în ceea ce priveşte situaţia economică, documentele juridice, organizarea, managementul şi serviciile oferite. Rezultatele ar trebui să lanseze propuneri pentru organizarea viitoare a reţelei de biblioteci publice în Ljubljana.

(Comunicare susţinută la Conferinţa **INTAMEL**, Zürich, septembrie 1999)

Traducere de Ortansa ENĂŞESCU

Ex-Libris. Felix Hollenberg

Katalog zur Ausstellung in der Stadtbücherei Stuttgart Wiehelmspalais. 25 Januar bis 23 Februar 1991

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Seminar româno – american de biblioteconomie

În perioada 7 – 10 august a.c. la Biblioteca Centrală Universitară "Eugen Todoran" din Timişoara a avut loc Seminarul româno – american de biblioteconomie. Tema seminarului din acest an: "Necesitățile utilizatorilor și familiarizarea cu resursele informaționale în pragul mileniului".

Lucrările seminarului au fost deschise de Judith J. Field, senior conferențiar în Programul de Biblioteconomie și Știința informării de la Wayne State University. Tema de dezbatere pe care a propus-o, "Un nou mileniu: o nouă idee despre serviciul de referință", a urmărit să releveze faptul că, odată cu pătrunderea noilor tehnologii informaționale în biblioteci, bibliotecarul trece de la menirea sa de "paznic de colecții" și "depozitar de informații" la noua ipostază de "maestru în tehnologie". În această situație el trebuie să fie pregătit să devină un instructor care să-i învețe pe utilizatori să folosească diferitele tipuri de echipamente.

În mare parte, discuțiile s-au axat pe serviciile oferite de bibliotecă, de la dezvoltarea și prelucrarea colecțiilor de materiale de referință până la modul în care este tratat utilizatorul de servicii informaționale. Lucrările seminarului au fost susținute de opt bibliotecari profesioniști și cadre didactice de la două facultăți de Biblioteconomie și Știința informării din SUA: Wayne State University din Detroit, Michigan și University of Texas din Austin.

W. Bernard Lukenbill, profesor la Școala de Biblioteconomie și Știința informării de la Universitatea din Austin, în comunicarea cu tema "Marketingul social al bibliotecilor" a insistat asupra faptului că bibliotecile trebuie să-și dezvolte un sistem de publicitate, să promoveze calitatea produselor și a serviciilor oferite, să-și pună în valoare rolul special pe care îl au în societate.

A. Davis, președinte al organizației "Prietenii Bibliotecii Publice Austin" a subliniat necesitatea formării grupurilor de prieteni ai bibliotecii din comunitatea în care aceasta se află prin recrutarea unor persoane disponibile să ajute în îndeplinirea obiectivelor bibliotecii în folosul comunității.

Donald G. Davis jr., profesor la Școala de Biblioteconomie și Știința informării de la Universitatea din Austin, a susținut comunicarea cu tema "Dezvoltarea colecțiilor de referință". Pentru a oferi servicii de referință, bibliotecarii trebuie să aibă acces la colecții de lucrări de referință și surse de informații relevante (ghiduri bibliografice, bibliografii, indici și sumare, enciclopedii, manuale, dicționare, anale și liste, lucrări istorice clasice, biografii clasice, atlase și colecții de ilustrații, publicații seriale, cărți sursă, ediții standard, resurse electronice unice) și să devină capabili să determine raportul dintre obiectivele stabilite și fondurile alocate.

Irene Owens, profesor asistent la Școala de Biblioteconomie și Știința informării de la Universitatea din Austin a dezvoltat tema "O misiune posibilă: importanța culturii și a schimbării organizaționale pentru democratizarea unor biblioteci românești". Pe baza unui studiu efectuat în România în colaborare cu dr. Hermina Anghelescu, autoarea propune noi direcții de dezvoltare pentru bibliotecile din România, de schimbare a culturii organizaționale, a serviciilor și a eticii profesionale.

Mary Ann Sheble, director în Sisteme de biblioteci la Oakland Community College din Detroit, în comunicarea "Tranziția serviciilor de referință către înalta tehnologie" a subliniat faptul că introducerea noilor tehnologii în biblioteci reprezintă o provocare specială pentru profesioniștii domeniului care trebuie să se adapteze noilor condiții în care își desfășoară activitatea.

Gordon B. Neavill, profesor asociat în Programul de Biblioteconomie și Știința informării, Universitatea din Detroit, în lucrarea "Utilizarea în comun a resurselor" a arătat că singura modalitate prin care bibliotecile pot răspunde cererilor de informații ale utilizatorilor o constituie punerea în comun a resurselor prin cataloage de bibliotecă, împrumut interbibliotecar și sisteme informaționale.

Jeanette Woodward, director asistent la Biblioteca "David Adamany Undergraduate", în comunicarea "Servicii de referință pentru cititorii în vârstă" a evidențiat faptul că satisfacerea nevoilor de informație ale acestei categorii presupune depășirea unor obstacole suplimentare impuse de vârsta și gradul de familiarizare a acestor cititori cu noile tehnologii.

Prin acuitatea problemelor dezbătute, prin referirile directe la cerințele bibliotecilor din țara noastră în programul de dezvoltare corespunzător menirii lor în societatea contemporană, Seminarul româno – american s-a înscris ca un eveniment remarcabil în cadrul preocupărilor biblioteconomice din țara noastră. (*Lăcrămioara VESALON*, Biblioteca publică "B.P. Hașdeu")

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

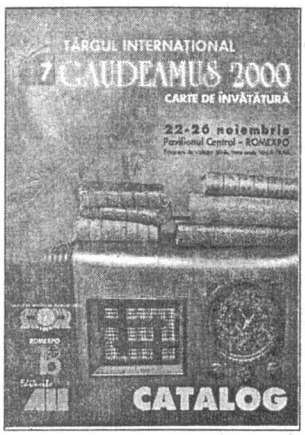

Tîrgul Internațional "Gaudeamus – Carte de învățătură"

În perioada 22 – 26 noiembrie 2000, la complexul ROMEXPO a avut loc cea de-a VII-a ediție a **Tîrgului Internațional "Gaudeamus – Carte de învățătură"**, organizat de Societatea Română de Radiodifuziune, Grupul editorial ALL şi ROMEXPO.

În cadrul acestui eveniment Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" a prezentat o expoziție cuprinzînd cărți de patrimoniu şi volume tipărite de Editura Biblioteca Bucureştilor, precum şi expoziția documentară **"Bucureştii lui Eminescu"**, organizate de arh. Ana Maria ORĂŞANU, coordonator al Serviciului "Memorie comunitară. Colecții de patrimoniu" al Bibliotecii Municipale.

Instituția noastră a desfăşurat o serie de manifestări incluse în agenda oficială a tîrgului.

Miercuri, 22 noiembrie, sub patronajul Bibliotecii Municipale, a avut loc dezbaterea "Cazul Eminescu". Au participat ca invitați scriitorul Romulus VULPESCU, istoricul literar Dimitrie VATAMANIUC şi criticul literar Nicolae GEORGESCU.

Joi, 23 noiembrie, a fost lansat volumul *Paznic la porțile raiului* de Petre SĂLCUDEANU. Opinii despre carte au fost exprimate de criticul literar Gabriel DIMISIANU şi poetul Ion HOREA.

Vineri, 24 noiembrie, a avut loc lansarea volumului *Voci şi căi ale poeziei române* de Romulus VULPESCU, antologie bilingvă româno-franceză. Despre importanța acestei antologii au vorbit istoricul Florin ROTARU, directorul Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu", poeții Horia BĂDESCU şi Ion HOREA, precum şi academicianul Răzvan THEODORESCU.

În după-amiaza aceleiaşi zile s-a desfăşurat colocviul "Fenomenul Internet" la care au luat parte reprezentanți ai firmei CONNEX, specialişti din cadrul ASE şi membrii Asociației culturale "Noesis". La sfîrşitul manifestării a fost organizată o tombolă CONNEX.

Sîmbătă, 25 noiembrie, în sala de conferințe a tîrgului a avut loc o întrunire specială a Cenaclului literar A4, prilej cu care au fost premiate cele mai bune lucrări prezentate la concursul cu tema: "Atenție, se schimbă mileniul!" În aceeaşi zi a fost lansat volumul *Introducere în metafizica divină* de Raluca TOMESCU, prezentat de scriitorul Vasile ANDRU.

Evenimentele organizate de biblioteca noastră s-au bucurat de o bună primire din partea publicului şi au fost reflectate în rubrici speciale în ziarul tîrgului. (*Horia FRUNZĂ*)

Atelierul de Creație la Tîrgul de carte "Gaudeamus"

Tîrgul de carte "Gaudeamus" din acest an a oferit cu generozitate lumii culturale din toate generațiile posibilitatea unor manifestări specifice; au fost cenacluri, dezbateri, conferințe de presă, concursuri... Biblioteca "I.L. Caragiale" a adăugat standului de cărți al Editurii Biblioteca Bucureştilor un Cenaclu A4 al cărui coordonator este dl. Al. Horia, dar şi un Atelier de Creație despre care am mai scris. Faptul că acest **atelier**, în formula sa obişnuită, ne-oficială, ne-ajustată, a putut fi prezent într-un tîrg, fie el şi "de carte", este simptomatic pentru viziunea unui "Gaudeamus" ca o **lume** pe care o poți privi în aceeaşi măsură ca o parodie, ca o replică dar şi ca o parabolă a lumii celeilalte, din afara cupolei rotunde prin geamurile căreia, undeva la parter, aerul exterior părea întunecat şi plouat iar sus, la etajul ultim, cerul înserat părea un lanț înroşit înconjurînd privirea.

Trecînd peste amintirile contextuale, ceea ce este important şi merită spus este faptul că la un tîrg de carte de învățătură accentul n-a fost pus doar pe manuale (de învățat) ci şi pe actul ca atare al învățării: a fi prezent la "Gaudeamus" nu ține aşadar numai de o postură de client ce cumpără cărți, ci şi de una de învățăcel pur şi simplu, una în care ucenicia se întîmplă, căci unde altundeva ți-ai fi putut întîlni "maestrul" posibil, artistul/ scriitorul pe care îl ştiai fără să-l fi cunoscut?! În cupola Tîrgului, bucuria de a-ți întîlni poetul preferat, de exemplu, este una de zile mari. Şi unde altundeva mai uşor poți primi atîta informație în atît de puțin timp? În această epocă a cursurilor rapide de specializare, dacă am fi avut curajul de a parcurge în toate zilele tot ceea ce Tîrgul de carte a oferit, am fi plecat cred, măcar cu o învățătură – a se înțelege o viziune, dar şi o morală, dar şi o lecție despre o temă sau alta – despre învățătura însăşi sau despre lumea forfotitoare printre cărți pur şi simplu.

Ei bine, revenind în sfîrşit la Atelierul de Creație, pot spune că a fost unul dintre exemplele vii în care cei prezenți, întîmplător (sau nu!) doar tineri, erau în plin exercițiu de... învățătură poetică. Poate că termenul pare neadecvat, însă a descoperi că poezia, creația, are o **cale a ei** de învățătură (desigur spirituală) iar nu aceasta din urmă are o variantă poetică, este

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nu o elaborare teoretică ci o parcurgere, o trăire a creației/ creării însăși. Aceasta înseamnă nu că există sau că se pot face manuale de creare ci că o exersare a creării, a prezenței în **starea de creare**, sînt ca atare o învățătură aparte întru artă; și, mai mult, în măsura în care ea se integrează în viața zilnică, ne găsim într-o creare a noastră înșine. Ne creăm pe noi – atît cît ne este dat creînd arta. Iată ce "lucruri" simple... Recunoaștem totuși, aici, o miză a Atelierului dintre cele mai grele: creația cotidiană. Descrierea însă, a exercițiului efectiv desfășurat pe 25 noiembrie, între orele 15.00 – 16.00 la Tîrgul "Gaudeamus", este totuși prozaică în termenii stricți. Pe scurt: s-au interpretat imagini textual-plastice, s-au scris alte texte avînd ca punct de plecare imaginile înțelese creativ, s-au citit... Cum se vede, deja nu mai spun ceva semnificativ. Ceea ce se **real**-izează atipic, se pune greu în cuvinte care să mulțumească. (*Nina VASILE*)

Medalion Mihail Sadoveanu

În ziua de 6 noiembrie 2000 Liceul bucureștean "Mihail Sadoveanu" a găzduit un medalion dedicat patronului său spiritual. Cu această ocazie, Biblioteca Municipală a oferit organizatorilor materiale documentare privind viața și opera prozatorului. Au participat ca invitați scriitorul Alexandru PALEOLOGU, publicista Elvira IVAȘCU, Constantin MITRU, Yang XUEYI, redactor la Radio China Internațional. Vorbitorii s-au referit la perenitatea creației sadoveniene, subliniind multitudinea simbolurilor conținute în această operă complexă căreia trebuie să-i descoperim în continuare sensurile adînci. În cadrul întîlnirii au fost prezentate cîteva studii realizate de cadrele didactice ale liceului privind universul tematic al marelui nostru prozator.

Simpozionul Național "Sănătatea Țăranului Român"

În ziua de 21 noiembrie 2000, la Palatul Parlamentului, în sala "Avram Iancu", a avut loc Simpozionul Național **"Sănătatea Țăranului Român"**, organizat de Academia Oamenilor de Știință din România, Fundația Națională "Niște Țărani" și Forumul Democrat din România.

Cuvintele de salut adresate participanților au fost rostite de Prof. univ. dr. gen. de div. (r) Vasile CÂNDEA, Directorul general al Institutului Național de boli cardiovasculare, Președintele Academiei Oamenilor de Știință din România, romancierul Dinu SĂRARU, Președintele Fundației Naționale pentru Civilizație Rurală "Niște Țărani" și Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, Președintele Asociației sociologilor din România.

Au fost ținute următoarele comunicări: Prof. univ. dr. Dorin SARAFOLEANU, Șeful clinicii de ORL a Spitalului Sf. Maria, Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, Membru al Academiei de Științe Medicale, "Medicul de țară și comunitatea"; Prof. univ. dr. Florin POPA, Directorul Spitalului Sf. Pantelimon, Prorectorul Universității de Medicină din București, "Condiția medicului de țară azi"; Medic Mioara RĂDULESCU, Medic primar, Șeful Programului "Sănătatea Țăranului" și al Centrului medical rural, Stație pilot Slătioara, Vâlcea, "Sănătatea Țăranului într-un sat oltean de sub munții Căpățânii"; Medic Dragoș SERAFIM, Doctor în medicină, Spitalul de copii din Rm. Vâlcea, "Sănătatea copilului de țăran astăzi"; Medic Mioara MINCU, Medic primar, Directorul Policlinicii TBC Rm. Vâlcea, "Tuberculoza în zona rurală a jud. Vâlcea la sfârșitul anului 2000".

La discuții pe marginea comunicărilor au participat, printre alții, prof. Augustin TEACI, Al. MIRONOV și Iulian CREȚU.

Prin acuitatea problemelor relevate, Simpozionul a conturat un posibil program care se impune în fața oamenilor politici și a instituțiilor responsabile în vederea însănătoșirii lumii satelor țării noastre și a întregii societăți românești.

Festivalul "Toamna baladelor"

În zilele de 27 și 28 octombrie 2000, la Palatul Copiilor din Capitală a avut loc Festivalul de recitare și cîntece folk "Toamna baladelor". Evenimentul a fost organizat de Inspectoratul Școlar al Municipiului București în colaborare cu Fun Club București (patronat de Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu").

La concursul de interpretare s-au prezentat peste 80 de elevi din școli generale și licee. Aflat la prima ediție, festivalul a reunit tineri deosebit de talentați, mulți dintre ei prezentînd creații poetice proprii. Printre premiile oferite cîștigătorilor s-au numărat și cîteva volume bibliofile tipărite la Editura Biblioteca Bucureștilor. Manifestarea a fost reflectată într-un reportaj amplu transmis în direct de Radio România Tineret.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cultură și Cartier

Jocurile zeilor în cartier

Nina VASILE

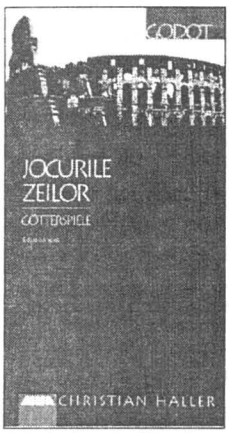

O observare atentă a desfășurării culturale a bibliotecii în expoziții, lansări, simpozioane, cenacluri, termeni de altfel clasici pentru activitatea "extra-profesională" a bibliotecarului arată clar o continuitate, am putea spune firească, a menirii acestei instituții: ea este un centru cultural **în** cartier și... cam atît. Din păcate, bibliotecarul, "cel care împrumută cărți", nu va putea să facă, cel puțin deocamdată, mai mult. O implicare a lui în crearea unei culturi **împreună cu** localnicii cartierului, cere cred, o funcție aparte, cu urmări în principiu tocmai asupra bunei funcționalități a împrumutului. Se pare, totuși, că trecerea de la "în cartier" la "împreună cu"..., este o chestiune de structură organizațională (managerială) pe care încă nu ne-o putem permite din varii motive. Așadar, ici-colo, se întîmplă, în căutarea culturii **prin** cartier, cîte o mică "poveste" culturală. Una dintre acestea a fost pe 25 august 2000 în cadrul "Atelierului de Creație" ținut săptămînal la biblioteca "I.L. Caragiale". Vom recunoaște că singura legătură a lui cu cartierul este discreția celor cîtorva tineri elevi și studenți, cititori ai bibliotecii, deci cumva, ai cartierului, "adoptați" să zicem. Aceasta în pofida trompetei poetului Paul Daian care s-a făcut auzită prin vecini... Invitat între tinerii studenți, dînsul ne-a onorat cu prezentarea unui scriitor elvețian, Christian Haller, bursier "New Europe College" în România. Această neașteptată împrejurare a și dat o formulă inter-națională a atelierului în care s-a experimentat crearea unor poeme în engleză.

Ceea ce aș vrea, de fapt, este să prezint cartea din care s-a citit și s-a discutat în "Atelierul de Creație"; și este vorba de *Jocurile zeilor* al cărei autor este Christian Haller. Este un mod de a-i mulțumi autorului pentru interesul acordat colaborării cu studenții. În același timp țin să marchez un moment al legăturii vii între carte și cititor, între creator și receptorul creației. Altfel spus, biblioteca funcționează! Cu atît mai mult prin extinderea intermedierii acestei legături în revista de față.

Jocurile zeilor este un text dramatic în 14 tablouri și 5 personaje: Fata, Dumnezeu Loh, Dumnezeu Lee, Întîiul Sanitar, Al Doilea Sanitar. Traducerea din germană îi aparține – trebuie spus – poetului Mircea Ivănescu. Iată pe scurt povestea: doi Dumnezei, unul cu rezonanță occidentală – Loh, celălalt cu o sugestie sonoră orientală – Lee, plictisiți, cheflii, "decrepiți" și "nu complet abrutizați", în plin cartier parcă bucureștean, cu piață și case părăginite, containere gemînd de deșeuri, abia dacă își mai amintesc de oamenii pe care i-au făcut și pe care îi re-descoperă în persoana unei fete. Ea simbolizează "Credința, Iubirea, Speranța" și... Destinul (tragic uman) cum se va vedea într-un final. Cei doi zei se vor juca pariind pe soarta fetei. Intervin, așadar, în traseul existențial al ei, unul pe care-l cred amorf, la întîmplare, cu aceeași finalitate ca a tuturor: "azile și stații de reanimare". Loh se întrupează ca Bennie, prietenul fetei, iar Lee ca tată. Timpul în care fata va comunica, fie cu Bennie, fie cu tatăl – asemănători cu cei reali și totuși schimbați pentru a provoca suferința pînă la nebunie – este unul al unei transportări într-o existență de fapt paralelă, trăită ca realitate cu toate că structura ei e o construcție de/ în vis, realizată de zei. Intervenția lor este tocmai ceea ce face și obiectul unui eseu implicit despre relația omului contemporan cu Divinitatea: cum mai putem gîndi astăzi existența noastră raportată la Dumnezeu?! Înțelegerea acestei piese dramatice este un răspuns posibil sau o întrebare o dată mai mult: într-adevăr, **cum**?! Cum mai este Dumnezeu în noi? Sau și mai grav: **este**? Iată întrebări pe care un artist contemporan și le pune... Putem să spunem că știm deja răspunsul? În orice caz, *Jocurile zeilor* ne amintește că tocmai în această lume decrepită mai există ceva care ne leagă de zei: soarta, aceea care ne este **dată**, ne vine dinafară și în același timp o "creăm" noi, căci noi sîntem cei care o **îndeplinim** acceptînd-o, fie că o înțelegem sau nu. Faptul de a îndeplini ne privește pe noi; pentru că libertatea noastră stă în a face sau nu cele bune sau rele, dar **posibilitatea** de a îndeplini **ca atare**, nu, evident, nu pe noi. Un răspuns comod pe care îl desprindem ca "de pe apă" din textul lui Christian Haller. Dar, de fapt, este așa cînd Dumnezeu Lee spune: "N-au să învețe niciodată că lucrurile **sînt** numai ce le **facem** noi să **însemne**"? (subl. N.V.). Iată o singură frază care poate fi un pretext pentru o carte întreagă

Aparent, piesa se încheie cu teza: omul are soartă (fata are soartă) nu pentru că este forțată de un pariu (joc) între zei ci pentru că zeii înșiși se supun destinului lor de a sorti. Zeul nu poate fi mai prejos decît propria-i lege. Nu și-o poate încălca fără să se nege pe sine. De aceea, în final, Loh cîștigă pariul după ce aparent îl pierduse prin afirmarea destinului acceptînd intervenția forțată în destinul fetei care ajunge "la spital" ca fiecare. Aceasta pentru că Lee nu poate trece peste... propria-i providență care restabilește identitatea, unicitatea existenței fetei în momentul în care, din greșeală, răstoarnă sticla cu vin – obiectul pariului – ceea ce aduce povestea la aceeași imagine de început: apariția lui Bennie. O providență oarbă, necalculată. O "greșeală" divină...

Ce se întîmplă însă, cu intervenția expresă a zeilor în destinul fetei?! Undeva în nebunia acestui prezent în care noi, oamenii, ne recunoaștem în afara credinței adevărate, zeii lui Christian Haller sînt oglinda noastră înșine: **noi** nu mai credem în zei, dar nu mai credem, de fapt, nici în noi înșine; zeii nu mai cred în noi și nici în ei înșiși: "Ce plicticoasă mai e și veșnicia asta" spune Loh, precum ar spune oamenii. Iată situația de la care se pleacă în text: lipsa credinței, adevărate am spune; "ăștia trebuie să creadă în noi, zeii... și noi în ei. Fără așa ceva, nu mai e decît arbitrariul... întîmplarea..." spune Lee. Iar Loh îi răspunde: "Atunci, să credem în ei. Să ne amestecăm și noi în ciorba asta. Doar așa, ca să ne mai distrăm și noi."

Dar chiar și în această ciorbă de distracție, cum este și intervenția expresă a zeilor în destinul fetei, sau poate tocmai aici, se descoperă realitatea cea mai zdrobitoare a existenței divine: "vă văd Dumnezeilor. Stați acolo pe vine peste gunoaiele

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

sufletului meu și vă jucați cu niște vise cinice. Voi îi chinuiți pe ceilalți din plictiseală, împărțiți în neștire loviturile destinului. Sînteți nedrepți și distrugeți, la fel cum și creați. Și noi ne străduim din toate puterile să dăm înțeles celor ce nu au înțeles. Dar tocmai după asta recunosc de fapt ce e viața asta. Mi-ați luat totul, dar cunoașterea asta nu mi-o puteți lua, niciodată, în veșnicia întreagă n-o mai puteți lua."

Un Dumnezeu care există cu atît mai mult cu cît se joacă. **Intervențiile** lui (de altfel căutate, dorite) îi confirmă existența. Poate nu întîmplător omul îl descoperă prin tragismul destinului său, fie și ca o distracție divină. Dumnezeul pentru omul contemporan este decrepit, chefliu, cam necredincios, cam neatent cu creația lui, dar încă **este**. În ne-credința, ne-adevărul sau slaba credință de acum, Dumnezeu încă există.

Noutăți editoriale

- Agârbiceanu, Ion, *Faraonii*, ediție îngrijită de Gh. Pienescu, tabel cronologic de Cornel Regman, Editura Minerva, Colecția BPT, București, 2000
- Banu, George, *Livada de vișini. Teatrul nostru. Jurnal de spectator*, traducere de Anca Măniuțiu, Editura ALL, București, 2000, 144 p., 35.000 lei
- Blandiana, Ana, *Soarele de apoi*, poeme noi, Editura DU Style, București, 2000, 96 p.
- Blandiana, Ana, *Ghicitul în mulțimi*, Editurile DU Style și Atlas, București, 2000, 368 p.
- Caracostea, D., *Expresivitatea limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000, 328 p., 85.000 lei
- Claudian, Alexandru, *Antisemitismul și cauzele lui sociale*, studiu introductiv, ediție îngrijită și note de Constantin Schifirneț, Editura Albatros, București, 2000, 146 p.
- Cioculescu, Barbu, *Grădini în podul palmei*, nuvele, Editura Eminescu, București, 2000, 230 p.
- Ciorănescu, Alexandru, *Eminescu sau fiorul timpului*, studiu, cuvânt înainte de Nicolae Florescu, Editura Jurnalul literar, București, 2000, 96 p.
- Curtius, Ernest Robert, *Literatura și Evul Mediu latin* (Excursuri), Editura Paideia, București, 2000, 360 p.
- de Montherlant, Henry, *Fetele*, Editura RAO, Colecția "Opere XX", București, 2000, 512 p.
- Descartes, René, *Geometria*, traducere, prefață și note explicative de Alexandru Giuculescu, Editura Universal Dalsi, București, 2000, 142 p.
- Eliade, Mircea, *Dubla existență a lui Spiridon V. Vădastra*, roman, cuvânt înainte de Mircea Handoca, Editura Jurnalul literar, București, 2000, 172 p.
- Georgescu, N., *Eminescu și editorii săi*, Editura Floare albastră, București, 2000, vol. I-II, 450 p., 320 p.
- Mălăncioiu, Ileana, *Călătorie spre mine însămi*, cuvânt înainte de Nicolae Manolescu, Editura Polirom, Iași, 2000, 312 p., 65.000 lei
- Milosz, Czeslaw, *Valea Issei*, Editura Univers, București, 2000, 263 p.
- Morand, Paul, *București*, traducere de Marian Papahagi și Ion Pop, prefață și note de Ion Pop, Editura Echinox, Cluj, 2000, 278 p.
- Naum, Gellu, *Ascet la baraca de tir*, postfață de Ioana Pârvulescu, Editura Fundației Culturale Române, București, 2000, 332 p.
- Noica, Constantin, *21 de conferințe radiofonice, 1936 – 1943*, Editura Humanitas, București, 2000
- Ortega y Gasset, José, *Dezumanizarea artei și alte eseuri de estetică*, Editura Humanitas, București, 2000
- Pandrea, Petre, *Reeducarea de la Aiud*, ediție îngrijită de Nadia Marcu Pandrea, Editura Vremea, București, 2000, 576 p., 80.000 lei
- Perpessicius; Pillat, Ion, *Antologia poeților de azi*, ediție îngrijită, argument, note și fișier bibliografic de Ion Nistor, prefață de Cornelia Pillat, Editura Albatros, București, 2000, 704 p.
- Pruteanu, George, *Cronica unei mari dezamăgiri*, Institutul European, Iași, 2000, 332 p., 65.000 lei
- Sabato, Ernesto, *Înainte de tăcere*, Editura RAO, Colecția "Biblioteca RAO", București, 2000, 192 p.
- Sântimbreanu, Mircea, *Carnete de editor, interviuri, addenda*, ediție îngrijită de Sanda Sântimbreanu și Ion Nicolae Anghel, Editura Amarcord, Timișoara, 2000, 248 p.
- Tolstoi, Lev, *Cazacii și alte povestiri*, Editura RAO, Colecția "Biblioteca RAO", București, 2000, 416 p.
- Trakl, Georg, *Metamorfoza răului*, poeme, traducere, cuvânt înainte și note de Petre Stoica, Editura Univers, București, 2000, 214 p.
- Van Gennep, Arnold, *Totemismul. Starea actuală a problemei totemice*, studiu introductiv de Lucia Berdan, traducere din limba franceză de Crina Ioana Berdan, Editura Polirom, Iași, 2000, 256 p.
- Villari, Rosario (coordonator), *Omul baroc*, traducere din limba italiană de Dragoș Cojocaru, Editura Polirom, Iași, 2000, 360 p., 98.000 lei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendarul evenimentelor culturale
decembrie 2000

♦ 1 decembrie. **Ziua Națională a României**

♦ 1 decembrie 1950. 50 de ani de la moartea lui **Dinu Lipatti**, pianist român (19 mart. 1917 - 1 dec. 1950)

♦ 2 decembrie 1935. 65 de ani de la nașterea poetului **Nicolae Labiș** (2 dec. 1935 - 22 dec. 1956)

♦ 2 decembrie 1940. 60 de ani de la nașterea poetului **George Iarin**

♦ 3 decembrie 1800. 200 de ani de la nașterea lui **France Preseren**, poet sloven (3 dec. 1800 - 8 feb. 1849)

♦ 4 decembrie 1795. 205 ani de la nașterea lui **Thomas Carlyle**, istoric și filosof englez (4 dec. 1795 - 1881)

♦ 4 decembrie 1875. 125 de ani de la nașterea lui **Rainer Maria Rilke (Rene Karl Wilhelm Joseph Maria)**, poet austriac (4 dec. 1875 - 29 dec. 1926)

♦ 4 decembrie 1895. 105 ani de la nașterea lui **Octav Dessila**, prozator și dramaturg (4 dec. 1895 - 29 iul. 1976)

♦ 5 decembrie 1870. 130 de ani de la moartea lui **Alexandre Dumas-tatăl**, scriitor francez (24 iul. 1802 - 5 dec. 1870)

♦ 5 decembrie 1925. 75 de ani de la moartea lui **Wladyslaw Stanislaw Reymont**, scriitor polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1924 (7 mai 1867 - 5 dec. 1925)

♦ 5 decembrie 1975. 25 de ani de la moartea lui **Dinu Pillat**, istoric literar (20 nov. 1921 - 5 dec. 1975)

♦ 6 decembrie 1885. 115 ani de la nașterea lui **Petre Georgescu-Delafras**, editor, tipograf și scriitor, fondator al editurii "Cugetarea" (6 dec. 1885 - 1963)

♦ 6 decembrie 1915. 85 de ani de la moartea lui **Emanuil Grigorovitza**, prozator și filolog (15 feb. 1857 - 6 dec. 1915)

♦ 6 decembrie 1940. 60 de ani de la nașterea lui **Nicolae Baltag**, critic literar (6 dec. 1940 - 20 feb. 1975)

♦ 7 decembrie 1935. 65 de ani de la nașterea lui **Sorin Titel**, prozator

♦ 7 decembrie 1975. 25 de ani de la moartea lui **Thornton Niven Wilder**, prozator și dramaturg american (17 apr. 1897 - 7 dec. 1975)

♦ 10 decembrie 1830. 170 de ani de la nașterea poetei americane **Emily Elizabeth Dickinson** (10 dec. 1830 - 15 mai 1886)

♦ 10 decembrie 1870. 130 de ani de la nașterea lui **Pierre Louis**, poet și prozator francez (10 dec. 1870 - 4 apr. 1925)

♦ 10 decembrie 1900. 100 de ani de la apariția, la București, a revistei **"România ilustrată"**

♦ 13 decembrie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Ionel Perlea**, dirijor și compozitor (13 dec. 1900 - 29 iun. 1970)

♦ 13 decembrie 1925. 75 de ani de la nașterea sculptorului **Ovidiu Maitec**

♦ 14 decembrie 1870. 130 de ani de la nașterea lui **Ion Rusu-Abrudeanu**, publicist, fondator al revistei "România ilustrată" [1900] (14 dec. 1870 - 30 aug. 1934)

♦ 14 decembrie 1895. 105 ani de la nașterea lui **Paul Eluard**, poet francez (14 dec. 1895 - 1952)

♦ 14 decembrie 1990. 10 ani de la moartea lui **Friedrich Dürrenmatt**, scriitor elvețian (5 ian. 1921 - 14 dec. 1990)

♦ 15 decembrie 1900. 100 de ani de la nașterea poetei **Sanda Movilă** (15 dec. 1900 - 13 sept. 1970)

♦ 16 decembrie 1775. 225 de ani de la nașterea lui **Jane Austen**, prozatoare engleză (16 dec. 1775 - 18 iul. 1817)

♦ 16 decembrie 1965. 35 de ani de la moartea lui **William Somerset Maugham**, scriitor englez (25 ian. 1874 - 16 dec. 1965)

♦ 17 decembrie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Vasile Lovinescu**, eseist (17 dec. 1905 - 14 aug. 1984)

♦ 17 decembrie 1905. 95 de ani de la nașterea lui **Erico Lopes Verissimo**, prozator brazilian (17 dec. 1905 - 28 nov. 1975)

♦ 17 decembrie 1930. 70 de ani de la nașterea poetei **Felicia Marinca**

♦ 19 decembrie 1925. 75 de ani de la apariția, la București, a revistei săptămânale **"Cetatea literară"** sub direcția lui Camil Petrescu

♦ 20 decembrie 1935. 65 de ani de la nașterea prozatorului **Daniel Drăgan**

♦ 20 decembrie 1950. 50 de ani de la nașterea poetului **Ioan Flora**

♦ 21 decembrie 1375. 625 de ani de la moartea lui **Giovanni Boccaccio**, scriitor renascentist italian (1313 - 21 dec. 1375)

♦ 22 decembrie 1880. 120 de ani de la moartea lui **George Eliot**, scriitoare engleză (22 nov. 1819 - 22 dec. 1880)

♦ 24 decembrie 1900. 100 de ani de la nașterea lui **Ion Anestin**, grafician (24 dec. 1900 - 1963)

♦ 25 decembrie 1935. 65 de ani de la moartea lui **Paul Bourget**, scriitor francez (2 sept. 1852 - 25 dec. 1935)

♦ 27 decembrie 1910. 90 de ani de la nașterea lui **Charles John Olson**, poet american avangardist (27 dec. 1910 - 10 ian. 1970)

♦ 27 decembrie 1925. 75 de ani de la moartea lui **Serghei Esenin**, poet rus (4 oct. 1895 - 27 dec. 1925)

♦ 28 decembrie 1550. 450 de ani de la nașterea lui **Vicente Espinel**, poet, prozator și compozitor spaniol (28 dec. 1550 - 4 feb. 1624)

♦ 28 decembrie 1855. 145 de ani de la nașterea lui **Juan Zorrilla de Sanmartin**, poet uruguayan (28 dec. 1855 - 3 nov. 1931)

♦ 28 decembrie 1945. 55 de ani de la moartea lui **Theodore Dreiser**, scriitor american (27 aug. 1871 - 28 dec. 1945)

♦ 30 decembrie 1865. 135 de ani de la nașterea lui **Rudyard Kipling**, scriitor englez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe 1907 (30 dec. 1865 - 18 ian. 1936)

♦ 30 decembrie 1895. 105 ani de la moartea poetului **Ion Păun-Pincio** (17 aug. 1868 - 30 dec. 1895)

♦ 31 decembrie 1795. 205 ani de la nașterea lui **Vasile Fabian-Bob**, poet (31 dec. 1795 - 7 apr. 1836)

NOTĂ: Rubrică realizată de colectivul *Serviciului Bibliografic* al Bibliotecii Municipale "Mihail Sadoveanu" București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

The Eminescu Anniversary Year 2
Dan BERINDEI – From the Union of Michael the Brave to the 1918 Great Union 4
Nicolae BĂLCESCU – The Romanians Under the Rule of Michael the Brave 6
Ana Maria ORĂȘANU – Old Bucharest Buildings – The Mihai Vodă Monastery 20
Gabriel DIMISIANU – Geo Dumitrescu, As I Know Him 22
Profile – *Ioan Mazilu-Crângașu* 24
Teofil BĂLAJ – A Glass Icon and a Romanian Carpet... 26
Annual EBLIDA Council, Madrid, May 2000 28
EBLIDA – Horizons, Programmes, Initiatives 30
INTAMEL Agenda. *Marija KOBAL* – A Cooperation in Public Libraries Network 31
Romanian – American Library Seminar 34
The 7-th Gaudeamus International Book Fair 35
Mihail Sadoveanu Anniversary 36
The National Symposium "The Health of the Romanian Peasant" 36
Youth Festival 36
Nina VASILE Creative Writing Workshop 37
New Books 38
The Calendar of Cultural Events – December 2000 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4,
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25
E-mail: abidob2@fx.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar general de redacție: Teofil BĂLAJ
Secretar de redacție: Iulia MACARIE
Culegere text: Irina BĂLAN
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI

CUPON

ABONAMENT LA
„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **„Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Municipală București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **„BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "Semne"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RAINER MARIA RILKE

1875 – 1926

125 de ani de la naştere

"E cu putință ca întreaga istorie a lumii să fi fost înțeleasă greşit? E posibil ca trecutul să fie fals pentru că s-a vorbit mereu despre mulțimile sale, exact cum s-ar povesti despre o îngrămădire de oameni, în loc să se vorbească despre cel în jurul căruia s-au adunat ei, pentru că era străin şi a murit?

Da, e cu putință.

E cu putință să fi crezut că trebuie să ajungem din urmă ceea ce s-a întâmplat înainte de a fi născuți? E cu putință să fie nevoie a se aminti fiecăruia că s-a născut din cei dinainte, că ştie deci şi nu trebuie să se spună celor care pretind că ştiu altceva?

Da, e cu putință".

Însemnările lui Malte Laurids Brigge

Traducere de Lidia Stăniloae

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

"Michael Valachiae Transalpinae Woivoda, Sacrae Caesareae Regiae Majestatis Consiliarius per Transylvaniam Locumtenens, cis transylvaniam partium eius super exercitu Generalis Capitaneus.
A Deo vigilantia, virtute et armis victoriam nactus (1600)".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro